

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ

เศรษฐศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค

Study of the Impact of Personal Insurance on the Consumption Expenditure

นามผู้วิจัย นางสาวกอบกาญจน์ ปั่นพงษ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รongศาสตราจารย์ชลลดา หลวงพิทักษ์, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์ธนารักษ์ เหล่าสุทธิ, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รongศาสตราจารย์ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รongศาสตราจารย์กัญญา วีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

สิงสิงณี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค

Study of the Impact of Personal Insurance on the Consumption Expenditure

โดย

นางสาวกอบกาญจน์ ปิ่นพงษ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กอบกาญจน์ ปั่นพงษ์ 2553: การศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการ
บริโภค ปริญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ ภาควิชา
เศรษฐศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ชลลดา หลวงพิทักษ์, Ph.D. 147 หน้า

การทำประกันภัยส่วนบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของการประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพเพื่อ
ปกป้องความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับตนในอนาคต ก่อให้เกิดความมั่นคงในการดำเนินชีวิต เพราะมีบริษัทประกันภัย
มาแบกรับความเสี่ยงในเรื่องของค่าใช้จ่ายแทน ส่งผลให้บุคคลจัดสรรเงินจำนวนนี้ไปเพื่อการใช้จ่ายใช้สอย และ
บุคคลนั้นสามารถลดปริมาณการถือเงินเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินลงได้ อันจะทำให้การบริโภคเพิ่มขึ้น ดังนั้น
วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้จึงเพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัยของไทย และวิเคราะห์ผลของ
การทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค โดยข้อมูลที่น่าสนใจในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิรายปี
ตั้งแต่ปี พ.ศ.2536-2551 กล่าวคือหลังจากที่พระราชบัญญัติประกันชีวิตและพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย
พ.ศ.2535 ได้มีผลบังคับใช้

ผลการศึกษาพบว่า การประกันวินาศภัยในประเทศไทยเริ่มตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาครั้งรุ่งเรือง
ส่วนธุรกิจประกันชีวิตเริ่มดำเนินการในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งหลังจากที่มีการประกาศ
ใช้พระราชบัญญัติประกันชีวิตและพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551 ธุรกิจ
ประกันภัยมีการพัฒนาและมีการเจริญเติบโตอย่างมากตามทิศทางการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจของประเทศ และได้
มีการกำหนดแนวทางในการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยอย่างเป็นรูปธรรมอีกครั้งภายใต้พระราชบัญญัติประกันชีวิต
และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2551 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ และเพื่อพัฒนาการประกอบธุรกิจ
ประกันภัยให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ การทดสอบหาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลเพื่อหาตัวแปรที่เหมาะสม
สำหรับการทำประกันภัยส่วนบุคคล พบว่า การทำประกันภัยส่วนบุคคลแทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัยเป็นตัวกำหนด
ค่าใช้จ่ายในการบริโภค แต่สำหรับการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่แทนด้วยจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย พบว่า
ไม่สามารถอธิบายความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันได้กับค่าใช้จ่ายในการบริโภค ดังนั้นในการศึกษาผลกระทบ
ของการทำประกันภัยที่มีต่อค่าใช้จ่ายการบริโภคด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด พบว่า รายได้พึงใช้จ่าย อัตราดอกเบี้ย
เงินฝาก และการทำประกันภัยส่วนบุคคลกรณีที่แทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ
ค่าใช้จ่ายในการบริโภค แสดงว่าการประกันภัยเป็นตัวแปรหนึ่งที่จะผลักดันให้เกิดการบริโภค อันเนื่องมาจากความ
มั่นคงของชีวิตที่ได้รับหลังจากที่ตัดสินใจทำประกันภัย ส่วนดัชนีราคาผู้บริโภค และตัวแปรหุ่นแสดงภาวะทาง
เศรษฐกิจของไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค

การศึกษานี้ใคร่เสนอแนะต่อรัฐบาลว่าควรพัฒนาระบบการประกันภัยในประเทศ ดังในประเทศที่พัฒนา
แล้ว เพื่อเป็นการเพิ่มสวัสดิการและสร้างความมั่นคงพื้นฐานให้แก่ประชาชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความแน่นอนของ
ระดับรายได้ และส่งผลให้มีการบริโภคเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Kobkan Panphong 2010: Study of the Impact of Personal Insurance on the Consumption Expenditure. Master of Economics (Business Economics), Major Field: Business Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Chollada Luangpituksa, Ph.D. 147 pages.

Personal insurance in terms of life insurance, accident insurance and health insurance aims to protect possible damages in the future in order to make the security of life. The insurance company will take the responsibility of the risks and expenses, thus, individuals can manage the money for other expenditures and can be reduced the precautionary demand for money. Consequently, it will result in the increase of consumption. Therefore, the objectives of this research are to study general insurance condition in Thailand and to analyze the impact of personal insurance on consumption expenditure. This study was performed by using the secondary data from 1993 to 2008, namely, after Life Insurance Act and Non-Life Insurance Act B.E. 2535 was effective.

The research revealed that in Thailand Non-Life Insurance businesses have started since the flourishing of Ayutthaya period, and the first Life Insurance businesses have operated in the reign of King Rama V. Later on, Life Insurance Act and Non-Life Insurance Act B.E. 2535 were enacted. The insurance businesses were successfully developed and have grown significantly from 1993 to 2008 in accordance with the development of Thai economy. In 2008, the government issued the new Life Insurance Act and Non-Life Insurance Act B.E. 2551 to conform to the current situations and improve the stability and security of the insurance businesses. According to the causality test to determine the appropriate variables for personal insurance, the result indicated that the personal insurance replaced by the insurance premium was a factor in determining the consumption expenditure. In contrast, the personal insurance replaced by the number of policies could not explain the cause and effect relationship with the expenses of consumption. In addition, the impact of personal insurance on consumption expenditure by the Least Square Method indicated that disposable income, deposit interest rates, and personal insurance replaced by insurance premium had the relationship in the same direction with the consumption expenditure. Hence, insurance was regarded as one of the variables which motivate the consumption; stability of life was guaranteed after making decision on insurance application. However, the consumer price index and dummy variable expressing economic status of Thailand had the opposite direction with the consumption expenditure.

This study recommended that the government should develop the domestic insurance system to be similar to the developed countries in order to increase welfare and create the primary security to the population in the country. Accordingly, certainty of income level will be created and this will increase the consumption expenditure.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์และผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชลลดา หลวงพิทักษ์ ที่ให้เกียรติเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก โดยให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น พร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และพร้อมกันนี้ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ชนารักษ์ เหล่าสุทธิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์จรพรรณ กุลฉิลก ประธานการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.รัชพันธุ์ เษยจิตร ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพิ่มเติม อันเอื้อประโยชน์ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

พร้อมกันนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา สมาชิกครอบครัวทุก ๆ ท่านที่มอบความรัก ความเอาใจใส่ ตลอดจนให้การสนับสนุนในทุก ๆ เรื่องด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณหน่วยงานผู้อนุเคราะห์ในเรื่องของข้อมูลในการทำวิจัย เพื่อนร่วมรุ่นสำหรับกำลังใจดี ๆ และเจ้าหน้าที่โครงการบัณฑิตศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ทุกท่าน ที่เอื้ออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ทำให้การศึกษาระดับปริญญาโทในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายสุดความดีและประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบแด่ผู้มีอุปการะทุกท่านดังที่กล่าวมาข้างต้นที่มอบทั้งโอกาสและวิชาความรู้ สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้ทุกประการ

กอบกาญจน์ ปั้นพงษ์
กุมภาพันธ์ 2553

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
ขอบเขตของการศึกษา	8
วิธีการศึกษา	10
นิยามศัพท์	11
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	13
การตรวจสอบเอกสาร	13
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	23
แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	48
สมมติฐานในการศึกษา	49
กรอบแนวคิดในการศึกษา	52
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของการประกันภัย	54
ความเป็นมาของการประกันภัย	54
ความเป็นมาของการประกันภัยในประเทศไทย	58
ความหมายของการประกันภัย	61
ประเภทของการประกันภัย	63
สถานการณ์ทั่วไปของการประกันภัย	67
ผลกระทบของการทำประกันภัยที่มีต่อการบริโภค	73
บทบาทของตัวแทนและนายหน้าที่มีต่อธุรกิจประกันภัย	79
บทบาทของรัฐบาลในการกำกับดูแล และส่งเสริมธุรกิจประกันภัย	80

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
กรอบแผนแม่บทการพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2549-2554)	82
แนวโน้มของธุรกิจประกันภัยในอนาคต	83
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	85
ส่วนที่ 1 การทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล	85
ส่วนที่ 2 การคาดประมาณค่าแบบจำลอง	87
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	94
สรุปผลการศึกษา	94
ข้อเสนอแนะ	98
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	100
ภาคผนวก	108
ภาคผนวก ก ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	109
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์แบบจำลอง	112
ภาคผนวก ค วิธีการและสถิติที่ใช้ในการทดสอบ	118
ภาคผนวก ง ทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย	133
ภาคผนวก จ ดัชนีวิกฤติค่าเงิน	141
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	147

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของบริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัย ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551	4
2	ปริมาณเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงและค่าใช้จ่ายในการบริโภครของ ภาคเอกชน ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551	5
3	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ค่าใช้จ่ายในการบริโภครของภาคเอกชน และสัดส่วนการบริโภครของภาคเอกชนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551	6
4	จำนวนบริษัทประกันวินาศภัย จำแนกตามประเภทของธุรกิจที่ประกอบการ	68
5	Insurance Penetration ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551	71
6	Insurance Density ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551	72
7	ค่าใช้จ่ายในการบริโภคร ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายในการ บริโภครหักด้วยค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551	78
8	ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างการทำประกันภัยส่วนบุคคลแทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัย (PRE) กับค่าใช้จ่ายในการบริโภคร (YC)	86
9	ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างการทำประกันภัยส่วนบุคคลแทนด้วยจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย (POL) กับค่าใช้จ่ายในการ บริโภคร (YC)	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของแบบจำลองเพื่อศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคร (แทนการทำประกันภัยส่วนบุคคลด้วยค่าเบี้ยประกันภัย)	89
ตารางผนวกที่		
1	ข้อมูลที่นำมาใช้ในการประมาณค่าแบบจำลอง	110
2	ผลการทดสอบ Grids search ของตัวแปรค่าเบี้ยประกันภัย (PRE)	113
3	ผลการทดสอบ Grids search ของตัวแปรจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย (POL)	113
4	ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างค่าเบี้ยประกันภัย (PRE) กับค่าใช้จ่ายในการบริโภคร (YC)	114
5	ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย (POL) กับค่าใช้จ่ายในการบริโภคร (YC)	114
6	ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของแบบจำลองเพื่อศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคร (แทนการทำประกันภัยส่วนบุคคลด้วยค่าเบี้ยประกันภัย)	115

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
7	ผลการทดสอบปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนด้วยวิธี Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test ของแบบจำลองเพื่อศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคน (แทนการทำประกันภัยส่วนบุคคลด้วยค่าเบี้ยประกันภัย)	116
8	ผลการทดสอบปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่ด้วยวิธี White Heteroscedasticity Test ของแบบจำลองเพื่อศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคน (แทนการทำประกันภัยส่วนบุคคลด้วยค่าเบี้ยประกันภัย)	117
9	ค่าสถิติที่ใช้ในการตัดสินใจจากการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด	120
10	สรุปผลการทดสอบค่า Durbin-Watson	123
11	ทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจบริษัทประกันชีวิต ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2551	134
12	ทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจบริษัทประกันวินาศภัย ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2551	136
13	สรุปนิยามของวิกฤติค่าเงิน	142
14	การคำนวณดัชนีวิกฤติค่าเงิน ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551	146

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	อัตราการเจริญเติบโตของเบี้ยประกันภัยรับ โดยตรงรวมทุกประเภทและ อัตราการเจริญเติบโตของค่าใช้จ่ายในการบริ โภคของภาคเอกชน	7
2	เส้นอุปสงค์ของการถือเงินเพื่อการเก็งกำไร	27
3	เส้นอุปสงค์ของการถือเงินเพื่อใช้จ่ายใช้สอยและเพื่อเหตุผลฉุกเฉิน	28
4	เส้นอุปสงค์ของการถือเงินมวลรวม	29
5	เส้นการบริโภค	30
6	กรอบแนวคิดในการศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มี ต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค	53
7	จำนวนกรมธรรม์ประกันภัยและอัตราการเจริญเติบโต	69
8	เบี้ยประกันภัยรับโดยตรงและอัตราการเจริญเติบโต	70
9	ความสัมพันธ์ของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อการบริโภค	74
10	ความสัมพันธ์ในรูปอัตราการเจริญเติบโตของจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย เบี้ยประกันภัยรับโดยตรง กรณีของการประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพ กับค่าใช้จ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน	75
11	ความสัมพันธ์ระหว่างเบี้ยประกันภัยรับโดยตรง กรณีของการประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพ กับค่าใช้จ่ายในการบริโภค	76

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่

หน้า

12	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัย กรณีของการประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพ กับค่าใช้จ่ายในการบริโภค	77

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

คนเราทุกคนเมื่อเกิดมามีชีวิตย่อมต้องเผชิญกับการเกิด แก่ เจ็บ และตาย ต่อให้มนุษย์หญิงชาย ไม่ว่าจะยากดีมีจนสักเพียงใด ไม่มีทางที่จะหลีกเลี่ยงหนีพ้นไปได้ แต่สิ่งนี้เป็นเพียงการมองทางตรง หากจะมองในอีกมุม เมื่อมนุษย์ไม่มีทางที่จะหลีกเลี่ยงหนีพ้นเหล่านั้นได้ แต่จะอย่างไรให้การดำเนินชีวิตในทุก ๆ วันมีหลักประกันอะไรบางอย่าง เพราะสิ่งแวดล้อมรอบตัวล้วนเต็มไปด้วยความเสี่ยง หรือความไม่แน่นอนล้อมรอบอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้ว่าบางครั้งเราอาจจะคิดว่าได้ระมัดระวังเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าภัยพิบัติจะไม่เกิดขึ้นกับตัวเรา

เหตุนี้ธุรกิจประกันภัยจึงก่อตัวขึ้น ในฐานะองค์กรที่จะมาตอบโจทย์ในเรื่องการบริหารความเสี่ยงในเรื่องของค่าใช้จ่ายแทนผู้ที่ทำสัญญา โดยมีเงื่อนไขตามที่กำหนด และธุรกิจดังกล่าวก็ได้มีการพัฒนามากขึ้นตามลำดับ จนเรียกได้ว่าเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมาโดยตลอด ในการที่เป็นตัวกลางในการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากภาคครัวเรือนและภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ผ่านทางการระดมเงินทุนระยะยาวในรูปของการรับชำระเบี้ยประกันภัย ถึงแม้ว่าบทบาทดังกล่าวจะไม่เด่นชัดมากนักเมื่อเทียบกับธุรกิจธนาคารพาณิชย์ แต่ธุรกิจประกันภัยก็ได้มีการโอนถ่ายเงินจากเบี้ยประกันภัยที่เก็บได้ไปสู่ภาคธุรกิจอื่น ๆ โดยการนำเงินไปลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การลงทุนในหุ้นกู้ หรือพันธบัตรรัฐบาล อีกทั้งยังก่อให้เกิดการจ้างงานในสังคมเพิ่มขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม

กล่าวโดยสรุป การประกันภัย ก็คือการเฉลี่ยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่น ๆ โดยมีผู้รับประกันภัยทำหน้าที่เป็นคนกลางคอยเฉลี่ยความเสียหายให้ วิธีการก็คือ ให้ผู้ที่มีใจจะเข้าร่วมในโครงการประกันภัยจ่ายเงินซึ่งเป็นจำนวนไม่มากนัก ที่เรียกว่าเบี้ยประกันภัยให้กับผู้รับประกันภัย ผู้รับประกันภัยจะทำหน้าที่รวบรวมไว้เป็นเงินกองกลาง ซึ่งเมื่อบุคคลในโครงการคนใดได้รับความเสียหายตามเหตุการณ์ที่เอาประกันไว้ ผู้รับประกันภัยก็จะนำเงินจากกองกลางนั้นไปชดเชยให้ตามจำนวนที่ได้ตกลงกันไว้ (อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ, 2543: 13)

โดยทั่วไปการประกันภัยในประเทศไทยแบ่งกว้าง ๆ ได้เป็น 2 ประเภท คือ การประกันภัยภาครัฐ และการประกันภัยภาคเอกชน หรือถ้าแบ่งตามชนิดของภัยก็สามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ การประกันชีวิต และการประกันวินาศภัย แต่ในการศึกษาครั้งนี้จะมุ่งศึกษาไปที่กรมธรรม์ประกันภัยรายบุคคลที่ทำกับบริษัทประกันภัยภาคเอกชน ซึ่งสอดคล้องตามนัยของความหมายของการประกันภัยดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น โดยมีผู้รับประกันเป็นธุรกิจประกันภัยภาคเอกชนที่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ซึ่งถือเป็นสถาบันการเงินอีกประเภทหนึ่งนอกเหนือจากธนาคารพาณิชย์

ประกอบกับระบบการประกันภัยภาครัฐของประเทศไทยในปัจจุบันยังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงที่มีความพยายามพัฒนาระบบการประกันให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น แม้ว่าการประกันภัยภาคเอกชนจะมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณที่มากกว่าเมื่อเทียบกับทางภาครัฐ แต่ในขณะเดียวกันการประกันภัยภาคเอกชนก็ได้ทวีบทบาททางสังคมมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค อีกทั้งธุรกิจการประกันภัยภาคเอกชนยังมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว อันนำมาซึ่งความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการ จึงน่าจะส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติในเรื่องความต้องการถือเงินของผู้ทำประกันภัยประเภทนี้

นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์จากแนวโน้มภาพรวมของธุรกิจประกันภัยของภาคเอกชน จะเห็นได้ว่ามีอัตราการขยายตัวของปริมาณเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงต่อเนื่องมาโดยตลอดนับแต่ปี พ.ศ.2536 เป็นต้นมา (ตารางที่ 1) ยกเว้นปี พ.ศ.2540-2541 ที่ประเทศไทยประสบกับปัญหาความชะงักงัน อันเป็นผลมาจากวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2540 ธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจหนึ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงผลกระทบของภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงในครั้งนั้นได้ โดยประชาชนและบริษัทเอกชนมีการควบคุมค่าใช้จ่ายของตนเองมากขึ้น โดยผลที่สามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจนจากวิกฤติการณ์ดังกล่าว ก็คือการลดลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product) ที่สูงถึงร้อยละ 40 เมื่อเทียบกับอัตราการเจริญเติบโตร้อยละ 5.50 ในปี พ.ศ.2539 และลดลงอีกร้อยละ 8.5 ในปี พ.ศ.2541 แต่อย่างไรก็ดี ในปีอื่น ๆ ยอดจำนวนเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของธุรกิจประกันภัยก็ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามทิศทางการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจ และเมื่อทำการเปรียบเทียบกับอัตราการขยายตัวของค่าใช้จ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน ก็พบว่าทิศทางที่ค่อนข้างที่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หากแต่อัตราการขยายตัวของค่าใช้จ่ายในการบริโภคค่อนข้างที่จะมีเสถียรภาพที่มากกว่า (ภาพที่ 1) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากทิศทางของอัตราการขยายตัวและยอดจำนวนเงินเบี้ยประกันภัยดังกล่าว นับได้ว่ามีปริมาณที่ไม่น้อยทีเดียว เหตุนี้จึงน่าที่

จะทำให้การประกันภัยเข้ามามีบทบาทในฐานะตัวแปรที่ผู้กำหนดนโยบายมหภาคของประเทศที่ต้องให้ความสนใจมากขึ้นในปัจจุบัน

จากข้อวิเคราะห์เชิงทฤษฎีของทฤษฎีความพอใจในสภาพคล่องของสำนักเคนส์นั้น ทำให้ได้สมมติฐานเชิงทฤษฎีว่า การทำประกันภัยน่าจะส่งผลทำให้การบริโภคของคนเพิ่มขึ้นได้ จากการที่เขาเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องถือเงินเพื่อเหตุฉุกเฉินไว้มากดังแต่ก่อน และส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจฟื้นตัว เพราะการบริโภคถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของอุปสงค์มวลรวม (ตารางที่ 3) จากข้อมูลพบว่าเฉลี่ยร้อยละ 57.69 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศถูกกำหนดโดยการบริโภคของภาคเอกชน ซึ่งจากการศึกษาจะช่วยทำให้ทราบถึงลักษณะของความสัมพันธ์ดังกล่าว ว่าเกิดขึ้นจริงในบริบทของสังคมไทยหรือไม่ และถ้ามีจริงขนาดของความสัมพันธ์ดังกล่าวจะมีมากน้อยเพียงไร ซึ่งสิ่งนี้อาจกลายเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายของประเทศไทยในอนาคต โดยเฉพาะในภาวะที่เศรษฐกิจมีความชะลอตัวเฉกเช่นปัจจุบัน ถ้าการทำประกันภัยสามารถยกระดับปริมาณการบริโภคของประชาชนได้จริง ก็นับได้ว่าเป็นทางเลือกในการกระตุ้นเศรษฐกิจที่น่าสนใจอีกทางเลือกหนึ่ง นอกเหนือจากการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการอัดฉีดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจผ่านทางค่าใช้จ่ายภาครัฐบาลที่อาจมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณ นอกจากนั้นแล้ว การที่คนในประเทศมีความเป็นอยู่ที่มั่นคงก็ยังสามารถช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อีกทาง

ตารางที่ 1 เบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของบริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัย ในช่วงปี
พ.ศ.2536-2551

ปี พ.ศ.	เบี้ยประกันภัย บริษัทประกันชีวิต (ล้านบาท)	เบี้ยประกันภัย บริษัทประกันวินาศภัย (ล้านบาท)	เบี้ยประกันภัย รวม (ล้านบาท)
2536	34,558	35,946	70,504
2537	40,867	44,424	85,291
2538	48,253	53,079	101,332
2539	55,727	61,185	116,912
2540	58,780	57,657	116,437
2541	56,339	48,475	104,814
2542	62,546	45,869	108,415
2543	75,646	48,701	124,347
2544	94,367	54,998	149,365
2545	115,518	62,627	178,145
2546	133,355	71,160	204,515
2547	151,313	79,289	230,602
2548	166,830	84,454	251,284
2549	173,708	95,287	268,995
2550	201,942	100,816	302,758
2551	221,598	106,239	327,837

ที่มา: รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2536-2550)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

ตารางที่ 2 ปริมาณเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงและค่าใช้จ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551

ปี พ.ศ.	เบี้ยประกันภัย รับโดยตรง (ล้านบาท)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่ายในการ บริโภคของ ภาคเอกชน (ล้านบาท)	อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละ)
2536	70,504	29.91	1,433,088	7.93
2537	85,291	20.97	1,531,882	6.89
2538	101,332	18.81	1,676,664	9.45
2539	116,912	15.38	1,785,155	6.47
2540	116,437	-0.41	1,763,134	-1.23
2541	104,814	-9.98	1,590,478	-9.79
2542	108,415	3.44	1,653,220	3.94
2543	124,347	14.70	1,741,855	5.36
2544	149,365	20.12	1,807,919	3.79
2545	178,145	19.27	1,909,573	5.62
2546	204,515	14.80	2,021,966	5.89
2547	230,602	12.76	2,156,618	6.66
2548	251,284	8.97	2,240,964	3.91
2549	268,995	7.05	2,343,567	4.58
2550	302,758	12.55	2,405,389	2.64
2551	327,837	8.28	2,461,360	2.33

ที่มา: รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2536-2550)

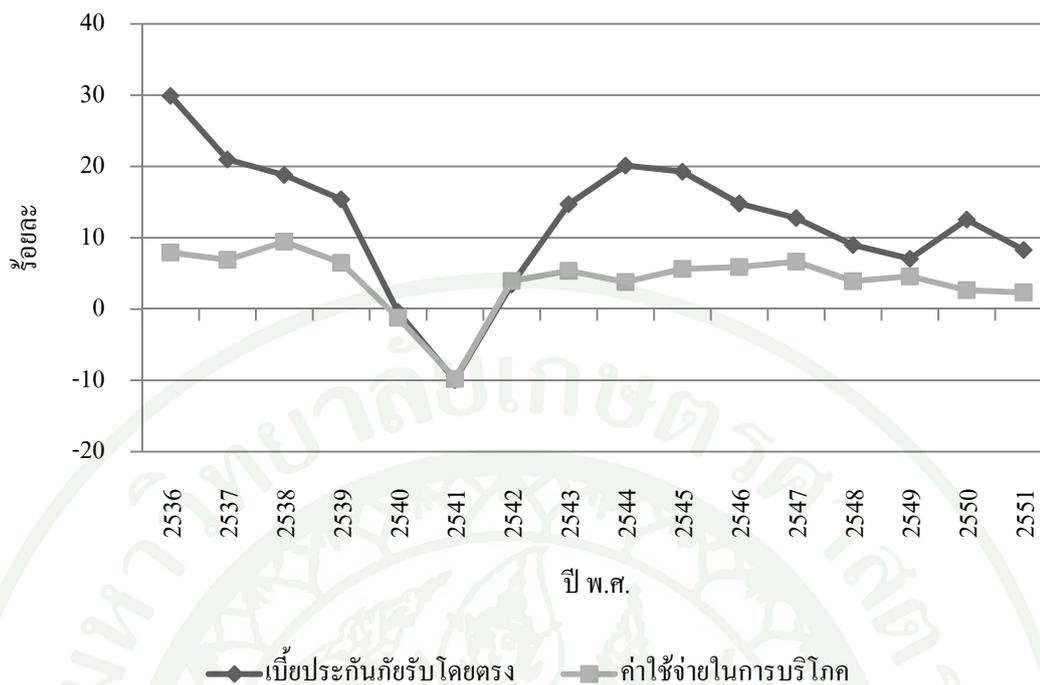
สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552)

ตารางที่ 3 ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน และสัดส่วนการบริโภคของภาคเอกชนต่อผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศ ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551

ปี พ.ศ.	ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศ (ล้านบาท)	ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน (ล้านบาท)	การบริโภคของภาคเอกชนต่อผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศ (ร้อยละ)
2536	2,470,908	1,433,088	58.00
2537	2,692,973	1,531,882	56.88
2538	2,941,736	1,676,664	57.00
2539	3,115,338	1,785,155	57.30
2540	3,072,615	1,763,134	57.38
2541	2,749,684	1,590,478	57.84
2542	2,871,980	1,653,220	57.56
2543	3,008,401	1,741,855	57.90
2544	3,073,601	1,807,919	58.82
2545	3,237,042	1,909,573	58.99
2546	3,468,166	2,021,966	58.30
2547	3,688,189	2,156,618	58.47
2548	3,858,019	2,240,964	58.09
2549	4,059,645	2,343,567	57.73
2550	4,259,633	2,405,389	56.47
2551	4,370,056	2,461,360	56.32

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552)

ภาพที่ 1 อัตราการเจริญเติบโตของมูลค่าการลงทุนโดยตรงรวมทุกประเภทและอัตราการเจริญเติบโตของมูลค่าเพิ่มจากการบริการโลกของภาคเอกชน

ที่มา: รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2536-2550)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัยของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ผลของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของธุรกิจประกันภัยที่ทำโดยบริษัทประกันภัยภาคเอกชน รวมถึงความสัมพันธ์ของการทำประกันภัยส่วนบุคคลกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค ซึ่งจากผลการศึกษาของความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ อาจจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางประกอบในการกำหนดนโยบาย หรือมาตรการที่เหมาะสมต่อกลุ่มธุรกิจประกันภัย ทั้งในแง่ของการพัฒนาเศรษฐกิจและการยกระดับสวัสดิการของสังคมโดยรวมสืบไป

ขอบเขตของการศึกษา

1. การศึกษาครั้งนี้ กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะกรณีการประกันภัยส่วนบุคคลที่ทำกับบริษัทรับประกันภัยภาคเอกชนเท่านั้น ซึ่งไม่รวมการประกันภัยประเภทกลุ่ม โดยการศึกษาจะครอบคลุมกรมธรรม์ประกันภัยที่ทำโดยบริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัย ในส่วนของการประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพ เนื่องจากการประกันประเภทดังกล่าวน่าจะส่งผลโดยตรงให้คนคิดว่า ตนไม่จำเป็นต้องเผื่อเงินฉุกเฉินยามเจ็บไข้ได้ป่วยไว้มากตั้งแต่ก่อน และสามารถลดการถือเงินเพื่อสำรองเหตุฉุกเฉิน เพื่อนำเงินไปใช้จ่ายในด้านอื่น ๆ

2. ศึกษาในช่วงปี พ.ศ.2536-2551 เป็นการมองย้อนหลังเป็นเวลาทั้งสิ้น 16 ปี ทั้งนี้ เนื่องจากในปี พ.ศ.2535 กระทรวงพาณิชย์โดยกรมการประกันภัย ได้ทำการปรับปรุงพระราชบัญญัติประกันภัย โดยเสนอให้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจประกันภัยขึ้นใหม่รวม 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงเริ่มพิจารณาข้อมูลในปี พ.ศ.2536 เป็นต้นไป หลังจากทีทุกพระราชบัญญัติได้มีผลบังคับใช้ โดยในการศึกษาจะใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบรายปี จากแหล่งข้อมูลทางการได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงาน

คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เอกสารข้อมูลสถิติ และเว็บไซต์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ในการระบุว่าปีใดเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินภายในประเทศ (ระบุว่าจะได้ตัวแปรหุ่นในปีใด) จะใช้การคำนวณดัชนีวิกฤติค่าเงินแบบ Speculative Pressure Index ซึ่งผลการคำนวณที่ได้สอดคล้องกับข้อมูลและตัวเลขทางสถิติที่ทำให้เชื่อได้ว่าเศรษฐกิจฟื้นตัวขึ้นหลังจากช่วงที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติการณ์ทางการเงินอย่างรุนแรง จากการที่รัฐบาลประกาศเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบตะกร้าเงิน (Basket of Currencies) มาเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว ในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2540 ส่งผลให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นลบโดยตลอดถึงสิ้นไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ.2541 หลังจากนั้น ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ.2542 เป็นต้นมาสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศไทยได้ปรับตัวดีขึ้นเป็นลำดับ โดยเห็นได้จากภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่เริ่มมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น การปรับตัวเพิ่มขึ้นของดัชนีการผลิตและดัชนีการใช้จ่ายการลงทุนทางอุตสาหกรรม ยอดขายสินค้าบางประเภท เช่น รถยนต์ที่เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2541 อย่างเห็นได้ชัด บัญชีเดินสะพัดที่มีการเกินดุลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ค่าเงินบาทแข็งค่าและมีเสถียรภาพมากขึ้น ประกอบกับสภาพคล่องทางการเงินภายในประเทศคลายความตึงตัว มีการขยายตัวของสินเชื่อภายในประเทศ รวมทั้งการลดลงของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loan) ของสถาบันการเงินทั้งระบบ ทั้งนี้ตัวเลขทางเศรษฐกิจที่ยืนยันถึงการฟื้นตัวทางการผลิตที่ชัดเจนที่สุด คือการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ.2542 (ศุภวุฒิ สายเชื้อ และ ธนอมศรี ฟองอรุณรุ่ง: 2543) นอกจากนี้ข้อมูลอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่คำนวณโดย International Monetary Fund (IMF) ก็ได้กำหนดให้ปี พ.ศ.2540-2541 เป็นปีที่ประเทศไทยเกิดวิกฤติเช่นเดียวกัน

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการศึกษา จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2536-2551 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายปี ซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน รายได้พึงใช้จ่าย คำนีราคาผู้บริโภค อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก เบี้ยประกันภัย จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย ตลอดจนข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานบริษัทประกันภัยและสภาวะทางเศรษฐกิจของไทย ซึ่งสามารถรวบรวมได้จาก บทความจากหนังสือ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รวมทั้งเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ลักษณะ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ซึ่งเป็นการนำข้อมูลข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมมา เพื่อนำมาใช้ศึกษาถึงสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัยของประเทศไทย และนำเสนอในรูปแบบของแผนภาพ ตารางแสดงร้อยละ อัตราการขยายตัว

2.2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จะใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการคาดคะเนผลลัพธ์ผ่านทางการใช้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ และทดสอบโดยการใช้อ้างอิงที่รวบรวมมาทำการศึกษาถึงผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค โดยเริ่มจากการทดสอบความเป็นเหตุและผล ด้วยวิธี Causality Tests ของการทำประกันภัยส่วนบุคคล กับ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค เพื่อตรวจสอบว่าการทำประกันภัยส่วนบุคคลเป็นเหตุหรือปัจจัยที่กระทบการบริโภคจริงดังที่ตั้งสมมติฐานไว้ในตอนต้นหรือไม่ จากนั้นสร้างสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Equation) และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square) มาทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์

นิยามศัพท์

ค่าใช้จ่ายในการการบริโภค หมายถึง มูลค่าสินค้าและบริการทั้งที่ผลิตในประเทศและนำเข้า จากต่างประเทศที่ครัวเรือนและสถาบันไม่แสวงกำไรที่ให้บริการครัวเรือนใช้อุปโภค บริโภคโดยตรง มิใช่เพื่อการผลิต ซึ่งหาได้หมายความว่าความถึงการรับประทานอาหารแต่เพียงอย่างเดียว การใช้สินค้า อื่น ๆ และการใช้บริการอย่างใดอย่างหนึ่งก็คือการบริโภคด้วยเช่นกัน (ณรงค์ ธนาวิภาส, 2544: 65)

โดยสามารถจำแนกการบริโภคตามวัตถุประสงค์ของค่าใช้จ่าย และตามมาตรฐานสากล Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP) ได้เป็น 12 หมวดหลัก คือ

1. อาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์
2. เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และบุหรี่
3. เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า รวมถึงบริการซ่อมแซม
4. ค่าเช่าที่อยู่อาศัย ค่าประปา ไฟฟ้า และเชื้อเพลิง
5. เฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ในครัวเรือนและบริการซ่อมแซม
6. บริการสาธารณสุข การรักษาพยาบาล
7. บริการขนส่ง
8. การสื่อสาร
9. บันทึกลงและวัฒนธรรม
10. การศึกษา
11. กภัตาคารและโรงแรม
12. สินค้าและบริการเบ็ดเตล็ด

การประกันภัย หมายถึง การที่บุคคลฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เป็นหลักประกันแก่บุคคลอีกฝ่าย หนึ่ง โดยสัญญาว่าเขาจะไม่ต้องรับความเดือดร้อนจากภัยที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งก่อให้เกิดความ สูญเสียหรือเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของเขา โดยฝ่ายผู้ให้หลักประกันจะจ่ายเงินชดเชยให้ตาม จำนวนและเงื่อนไขที่ตกลงกันได้ไว้ (ชนชนม์ โอภาเฉลิมพันธ์, 2542: 11)

การประกันภัยส่วนบุคคล สำหรับการศึกษารั้งนี้ จะหมายถึง การทำประกันภัยที่ไม่ใช่ ประเภทกลุ่ม อันประกอบด้วย การประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพ ทั้งที่ ทำกับบริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัย เพราะคนจะรู้สึกถึงการทำประกันภัยของ

ตนเองได้โดยตรง จากการศึกษาที่ต้องเสียเบี้ยประกันภัย และน่าจะทำให้คนที่มิประกันภัยรู้สึกว่าคุณ
เจ็บไข้ได้ป่วยหรือประสบอุบัติเหตุก็สามารถเบิกเงินส่วนนี้จ่ายได้ทันที คนจึงไม่จำเป็นต้องเก็บ
เงินสดไว้กับตัวเพื่อฉุกเฉินมากดังแต่ก่อน

กรมธรรม์ประกันภัย หมายถึง ตราสารที่มีลายมือชื่อของผู้รับประกันภัยและมีรายการ
แสดงวัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย จำนวนเงินเอาประกันภัย ชื่อผู้เอาประกันภัย ชื่อผู้รับประกันภัย วันที่
สัญญาเริ่มต้นและสิ้นสุด และอื่น ๆ ตามที่กฎหมายบังคับ ตลอดจนเงื่อนไขเกี่ยวกับประโยชน์ สิทธิ
และหน้าที่ของผู้เอาประกันภัย และผู้รับประกันภัย (อรรถา ชีวะตระกูลกิจ, 2543: 17)

เบี้ยประกันภัย หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องชำระให้แก่ผู้รับประกันภัยตาม
สัญญา เพื่อที่จะได้รับเงินผลประโยชน์หรือค่าสินไหมทดแทนเมื่อคนได้รับความเสียหายตามชนิด
ของภัยที่ได้เอาประกันภัยไว้ (อรรถา ชีวะตระกูลกิจ, 2543: 17)

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การตรวจสอบเอกสาร

ในการศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคในครั้งนี้อย่างจำเป็นต้องศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคของประชาชนตัวแปรที่ใช้เป็นตัวแทนของการทำประกันภัย และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจประกันภัยซึ่งจากการตรวจสอบเอกสารพบว่า มีผู้ทำการศึกษาในลักษณะใกล้เคียง อันสามารถนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาได้ ดังนี้

มาลินี เศษฐ์โชติศักดิ์ (2534) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำประกันชีวิตในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการทำประกันชีวิตในประเทศไทย ทั้งทางด้านจำนวนกรมธรรม์ประกันชีวิต และมูลค่าเบี้ยประกันชีวิตของประเทศไทย ประกอบกับเพื่อศึกษาถึงลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัยในประเทศไทย ได้แก่ ประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ ประเภทต่าง ๆ ของการประกันชีวิต รูปแบบต่าง ๆ ของการประกันชีวิต การดำเนินงานของธุรกิจประกันชีวิต ประโยชน์ของการประกันชีวิต ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการทำประกันชีวิต โดยใช้ข้อมูลทศวรรษปฏิทินรายปีของบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทยทั้งที่เป็นบริษัทของคนไทย และบริษัทที่เป็นสาขาจากต่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 ถึงปี พ.ศ.2531 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 15 ปี นำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้แบบจำลองในสมการถดถอยเชิงซ้อน และทำการวัดขนาดผลกระทบจากตัวแปรต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นตามแนวคิดเชิงทฤษฎีเศรษฐศาสตร์

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำประกันชีวิต ในกรณีจำนวนกรมธรรม์ และมูลค่าเบี้ยประกันชีวิต พบว่า จำนวนประชากร อัตราการตาย จำนวนตัวแทนประกันชีวิต และจำนวนกรมธรรม์ประกันชีวิตเมื่อปีก่อน หรือมูลค่าเบี้ยประกันชีวิตเมื่อปีก่อน มีผลต่อการทำประกันชีวิต ณ ระดับความเชื่อมั่นที่สูงมาก ระดับความพอดีกับข้อมูลสูงมากเช่นกัน และปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนกรมธรรม์มากที่สุดคือ จำนวนประชากร รองลงมาได้แก่ อัตราการตาย จำนวนตัวแทนประกันชีวิต และจำนวนกรมธรรม์เมื่อปีก่อน ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าเบี้ยประกันชีวิตมากที่สุดคือ จำนวนประชากร อัตราการตาย มูลค่าเบี้ยประกันชีวิตเมื่อปีก่อน และจำนวนตัวแทนประกันชีวิตตามลำดับ

ผลการศึกษาลักษณะเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยต่าง ๆ จำแนกตามรายภาค พบว่า สัดส่วนของจำนวนประชากรต่อจำนวนกรรมกรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนมากที่สุด และกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนต่ำที่สุด สัดส่วนของจำนวนกรรมกรรมต่อจำนวนตัวแทนประกันชีวิตของภาคกลางมีสัดส่วนมากที่สุด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนต่ำที่สุด สัดส่วนของมูลค่าเบี้ยประกันชีวิตต่อจำนวนประชากรของกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนมากที่สุด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนต่ำที่สุด และสัดส่วนมูลค่าเบี้ยประกันชีวิตต่อจำนวนตัวแทนประกันชีวิตของกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนมากที่สุด ภาคใต้มีสัดส่วนต่ำที่สุด

จารุณี เกี่ยมณี (2537) ได้ทำการศึกษารูปแบบการบริโภคและฟังก์ชันการบริโภคในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการบริโภคของครัวเรือนและฟังก์ชันการบริโภคในประเทศไทย อันได้แก่ รายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้ ปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ย โดยทำการศึกษาเป็นรายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2520-2534 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 15 ปี นำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ผ่านวิธีการทางเศรษฐมิติในรูปของสมการถดถอยเชิงเดี่ยว และในรูปของสมการถดถอยเชิงซ้อนสำหรับกรณีตัวแปรหลายตัว ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ส่วนที่สอง การศึกษาฟังก์ชันการบริโภคของครัวเรือนในประเทศไทย จะใช้การพิจารณาตามรายภาค คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ และพิจารณาไปตามเขตชุมชน คือ ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล โดยเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครัวเรือนกับค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือน ซึ่งเน้นเฉพาะแนวโน้มการบริโภคเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป (Marginal Propensity to Consume: MPC) จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี พ.ศ.2524 และปี พ.ศ.2531

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า รายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการกำหนดฟังก์ชันการบริโภคของประชาชนในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2520-2534 เมื่อศึกษาถึงรูปแบบการบริโภคของครัวเรือนในปี พ.ศ.2524 และ พ.ศ.2531 ในกรณีของอุปสงค์ความยืดหยุ่นต่อรายได้ พบว่า อุปสงค์ความยืดหยุ่นต่อรายได้ของครัวเรือนสำหรับอาหารมีค่าน้อยกว่า 1 ในทางตรงกันข้าม อุปสงค์ความยืดหยุ่นต่อรายได้สำหรับเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ค่ารักษาพยาบาลและอนามัยส่วนบุคคล และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ มีค่าความยืดหยุ่นมากกว่า 1 อย่างไรก็ตาม ครัวเรือนในเขตเทศบาลจ่ายค่าอาหารในสัดส่วนต่อรายได้มากกว่าสัดส่วนการใช้จ่ายค่าอาหารต่อรายได้ของครัวเรือนนอกเขตเทศบาล เหตุการณ์เช่นนี้แสดงให้เห็นว่า อุปสงค์สำหรับอาหารของ

ครัวเรือนในเขตเทศบาลเพิ่มสูงขึ้นเร็วกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ ค่าครองชีพในเขตเทศบาลสูงขึ้น ครัวเรือนในเขตเทศบาลบริโภคอาหารฟุ่มเฟือยมากขึ้น ทำให้มีรายได้สำหรับการลงทุนน้อยลง

สมฤดี ส่องแสง (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่องการระดมเงินออมและการลงทุนของธุรกิจ ประกันชีวิตในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาถึงโครงสร้างและการดำเนินการของ ธุรกิจประกันชีวิตในการระดมเงินออม และการลงทุน และวิเคราะห์ถึงความมั่นคงของธุรกิจ ประกันชีวิต โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน ซึ่งในการศึกษาจะพิจารณาเฉพาะธุรกิจประกันชีวิตที่ได้ จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดในประเทศ ซึ่งดำเนินการในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2535-2540 การ วิเคราะห์จะใช้ข้อมูลทางการเงินของธุรกิจประกันชีวิตโดยรวม ไม่ได้แยกวิเคราะห์เป็นรายบริษัท ซึ่งจะเน้นศึกษาทางด้านการระดมเงินออม และการกระจายการลงทุนของธุรกิจ โดยจะใช้ อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ ทำการวิเคราะห์ตามหลักการประกันภัย และตามมาตรฐานของธุรกิจประกันภัยนานาชาติ (Institution Solvency Insurance :I.S.I.) ซึ่ง หลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ฐานะทางการเงินและการดำเนินการของบริษัท ประกันภัย เนื่องจากมาตรฐานของ I.S.I. เป็นที่ยอมรับของบริษัทประกันภัยนานาชาติ

ผลการศึกษาปรากฏว่า จากการวิเคราะห์โครงสร้างแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน ธุรกิจ ประกันชีวิตมีความสามารถในการระดมเงินออมในรูปของเบี้ยประกันภัยรับสุทธิเพิ่มขึ้นทุกปี และ มีการจัดหาเงินทุนสอดคล้องกับการใช้ไปของเงินทุน ซึ่งนโยบายทางการเงินเช่นนี้จะทำให้ ภาพรวมของธุรกิจประกันชีวิตมีความเสี่ยงค่อนข้างต่ำ เมื่อทำการวิเคราะห์ด้วยอัตราส่วนทาง การเงิน พบว่าในช่วงปี พ.ศ.2535-2538 ธุรกิจประกันชีวิตมีความมั่นคงทางการเงิน และมี ประสิทธิภาพในการบริหารงานในเกณฑ์ที่น่าพอใจ แต่ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 เป็นต้นมา ธุรกิจ เริ่มประสบปัญหา ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินในอนาคตได้

กิตติพล เก่งกล้า (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่กำหนดการบริโภคมวลรวมใน ประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการบริโภค โดยอ้างอิงจากงานศึกษาของ Friedman and Meselman (1963), Keynes (1963) และงานศึกษาของ Bliner and Deaton (1985) เพื่อหาตัวแปร ที่ส่งผลกระทบต่อการบริโภคมวลรวมของประเทศไทย และทำการศึกษาถึงการปรับตัวเข้าสู่ ดุลยภาพในระยะยาว (Co-Integration) โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) หรือข้อมูล แบบอนุกรมเวลาเป็นรายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2520-2545 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 25 ปี นำมาประมาณการ โดยอาศัยเครื่องมือทางสถิติ และเศรษฐมิติ เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรจากแบบจำลอง ทางเศรษฐมิติ

ผลจากการประมาณการโดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2520-2545 พบว่าตัวแปรที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภคมวลรวมในประเทศ ประกอบด้วย ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ Autonomous Expenditure ตัวแปรปริมาณเงิน M_2 ตัวแปรรายได้สุทธิ และตัวแปรรายได้สุทธิในปีที่ผ่านมา

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการบริโภคมวลรวมในทิศทางตรงข้าม ได้แก่ ตัวแปรอัตราเงินเฟ้อ และตัวแปรดุลการค้ำ และผลการทดสอบ Stationary ของตัวแปร Residual Term ที่ได้จากการประมาณการแต่ละสมการ พบว่าตัวแปร Residual Term มีความเป็น Stationary จึงสามารถยอมรับว่าสมการทั้ง 3 สมการมีการปรับเข้าสู่ตัวดุลยภาพในระยะยาว

จากผลการประมาณการสมการทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการบริโภคมวลรวมของประเทศไทย ขึ้นอยู่กับรายได้สุทธิ และปริมาณเงิน M_2 เป็นปัจจัยสำคัญ จึงคาดว่ากรบริโภคมวลรวมของประเทศไทยสอดคล้องกับทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis) และ/หรือ ทฤษฎีสมมติฐานรายได้โดยเปรียบเทียบ (Comparative Income Hypothesis) ซึ่งจะถูกระงับจากปัจจัยภายนอก คือ ระดับอัตราเงินเฟ้อ และดุลการค้ำระหว่างประเทศ และหากสมมติให้ระบบเศรษฐกิจเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเสรีปราศจากการแทรกแซงแล้ว การบริโภคมวลรวมจะถูกระงับจากปัจจัย Autonomous Expenditure อีกปัจจัยหนึ่ง

นิสากกร นาคสุวรรณ (2546) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของราคาน้ำมันต่อภาวะเงินเฟ้อและการบริโภคภาคเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์ราคาน้ำมันดิบและโครงสร้างระบบราคาน้ำมันที่ใช้ในประเทศไทย ผลกระทบของราคาน้ำมันที่มีต่อการบริโภคภาคเอกชน และผลกระทบของราคาน้ำมันที่มีต่อเงินเฟ้อ (Inflation) ของประเทศไทย รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์น้ำมัน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ.2535 จนถึงไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ.2543 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 36 ไตรมาส

นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาประมวลโดยอาศัยเครื่องมือทางสถิติ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรจากแบบจำลองเงินเฟ้อ และแบบจำลองการบริโภคภาคเอกชน ที่สร้างโดยวิธีการทางเศรษฐมิติและเศรษฐศาสตร์มหภาค ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด และทำการวิเคราะห์ถึงขนาดของความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของราคาน้ำมันต่อเงินเฟ้อและการบริโภคภาคเอกชน โดยอาศัยวิธีการคำนวณค่าความยืดหยุ่นจากค่าสัมประสิทธิ์ในสมการแบบจำลอง

ผลการศึกษาที่ได้พบว่า การเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเงินเพื่อ โดยทางตรงประมาณร้อยละ 0.04 และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ขณะที่การเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภคโดยทางอ้อมประมาณร้อยละ 0.02 และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งผลการศึกษาที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้พบว่า การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หรือปริมาณเงินมีผลทำให้เงินเพื่อเปลี่ยนแปลงมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของอัตราค่าจ้าง ผลผลิตขั้นมูลรวมภายในประเทศ และราคาน้ำมัน ตามลำดับ ขณะที่การเปลี่ยนแปลงของการบริโภคในอดีตมีผลทำให้การบริโภคภาคเอกชนเปลี่ยนแปลงมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ระดับราคาสินค้าทั่วไปหรือดัชนีราคาผู้บริโภค สินทรัพย์ ผลผลิตขั้นมูลรวมภายในประเทศ และราคาน้ำมันตามลำดับ

ศศิธร สร้อยศักดิ์ (2546) ได้ทำการศึกษาการลงทุนของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการลงทุนของบริษัทประกันวินาศภัย วิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนของการประกอบธุรกิจการลงทุนของบริษัทประกันวินาศภัย และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (SWOT) ของธุรกิจประกันวินาศภัย โดยใช้ข้อมูลทศวรรษปฏิทินปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2528-2542 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 15 ปี

การศึกษาใช้การวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาและวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนาจะเป็นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาการลงทุน การวางนโยบายการลงทุน บทบาทการลงทุน แหล่งที่มาของเงินลงทุน วิเคราะห์สถานการณ์ของธุรกิจประกันวินาศภัย และศึกษาการลงทุนของธุรกิจประกันวินาศภัย ส่วนวิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณเป็นการวิเคราะห์ผลตอบแทนการลงทุนของธุรกิจประกันวินาศภัยในด้านความสัมพันธ์ของอัตราผลตอบแทนกับความเสี่ยง (CAPM) ประสิทธิภาพของการลงทุน (CV) ผลตอบแทนจากการลงทุนต่อสินทรัพย์ลงทุน (ROI) ผลตอบแทนจากการลงทุนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตรารายได้ที่แท้จริงจากการลงทุนของธุรกิจประกันวินาศภัย (AR)

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ลักษณะการลงทุนของบริษัทประกันวินาศภัย มีสัดส่วนการลงทุนที่เหมาะสมทุกหลักทรัพย์ยกเว้นสัดส่วนการลงทุนหลักทรัพย์ประเภทตัวสัญญาใช้เงิน ตัวแลกเงิน ซึ่งควรปรับสัดส่วนให้สามารถลงทุนได้เพิ่มขึ้น เพราะบริษัทส่วนใหญ่ลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทนี้เกินกว่าข้อกำหนดที่ตั้งไว้ สำหรับการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนของธุรกิจประกันวินาศภัยปรากฏว่า ในส่วนของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของอัตราผลตอบแทนกับความเสี่ยงพบว่าบริษัทประกันวินาศภัยขนาดใหญ่ มีความสามารถในการลงทุนดีกว่าบริษัทประกันวินาศภัย

ขนาดกลางและขนาดเล็ก คือมีอัตราผลตอบแทนก่อนข้างดีกว่าเมื่อเทียบกับความเสี่ยง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการลงทุน พบว่าบริษัทประกันวินาศภัยขนาดเล็กมีประสิทธิภาพการลงทุนดีกว่าบริษัทประกันวินาศภัยขนาดกลางและขนาดใหญ่ คือมีความเสี่ยงต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราผลตอบแทนที่เท่ากัน การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนต่อสินทรัพย์ลงทุน พบว่าบริษัทประกันวินาศภัยขนาดใหญ่ มีผลตอบแทนจากการลงทุนต่อสินทรัพย์ลงทุนดีกว่าบริษัทประกันวินาศภัยขนาดกลางและขนาดเล็ก คือมีการบริหารสินทรัพย์ลงทุนเพื่อให้ได้ผลตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพกว่า การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนต่อสินทรัพย์รวม พบว่าบริษัทประกันวินาศภัยขนาดใหญ่มีผลตอบแทนจากการลงทุนต่อสินทรัพย์รวมดีกว่าบริษัทประกันวินาศภัยขนาดกลางและขนาดเล็ก คือมีการบริหารสินทรัพย์รวมเพื่อให้ได้ผลตอบแทนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพดีกว่า การวิเคราะห์อัตรารายได้ที่แท้จริงจากการลงทุน พบว่าบริษัทประกันวินาศภัยขนาดใหญ่มีอัตรารายได้ที่แท้จริงดีกว่าบริษัทประกันวินาศภัยขนาดกลางและขนาดเล็ก คือมีนโยบายการลงทุนที่สามารถให้ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ที่ลงทุนไปสูงกว่า และในส่วนของวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจของธุรกิจประกันวินาศภัย พบว่าธุรกิจประกันวินาศภัยเป็นธุรกิจที่มีภาวะการแข่งขันสูงทั้งจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ซึ่งเมื่อพิจารณาจากปัจจัยที่เป็นการกีดกันการเข้ามาแข่งขันในตลาดธุรกิจประกันวินาศภัยจะเห็นว่า ธุรกิจประกันวินาศภัยมีการกีดกันการเข้ามาแข่งขันมากพอสมควรและเป็นปัจจัยที่ทำให้บริษัทประกันวินาศภัยขนาดใหญ่ได้เปรียบกว่าบริษัทประกันวินาศภัยขนาดเล็ก ทำให้สามารถรักษาส่วนแบ่งทางการตลาด และบางบริษัทสามารถเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดได้อีกด้วย

ศันสนีย์ ชุมพลบุญชร (2546) ได้ทำการศึกษาฟังก์ชันการบริ โภคก่อนและหลังวิกฤติการณ์ทางการเงิน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาวะของการบริ โภค ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการบริ โภค และเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริ โภคในประเทศไทยในช่วงก่อนและหลังวิกฤติการณ์ทางการเงิน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิราย ไตรมาสมาทำการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 ถึงปี พ.ศ.2545 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 10 ปี

การวิเคราะห์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริ โภคในช่วงก่อนและหลังวิกฤติการณ์ทางการเงินจากระบบสมการที่ได้สร้างขึ้น จะใช้วิธีการทางเศรษฐมิติด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดสองขั้น (Two Stage Least Squares) และการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริ โภคก่อนและหลังวิกฤติการณ์ทางการเงินจะพิจารณาที่ค่าอนุพันธ์ (Derivatives) ของตัวแปรที่ต้องการจะศึกษาจากระบบสมการที่ได้เพื่อพิจารณาและเปรียบเทียบการบริ โภคระหว่างช่วงก่อนและหลังวิกฤติการณ์ทางการเงิน

จากการศึกษาถึงสถานะของการบริโภค พบว่า ในช่วงก่อนวิกฤติการณ์ อัตราการเติบโตของค่าใช้จ่ายในการบริโภคมีค่าสูง แต่กลับมีค่าลดลงอย่างมากในช่วงหลังวิกฤติการณ์ ทั้งนี้เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยและการลดลงของราคาสินทรัพย์ ส่วนการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค พบว่าค่าใช้จ่ายในการบริโภคขึ้นอยู่กับรายได้และมูลค่าสินทรัพย์ทั้งในช่วงก่อนและหลังวิกฤติการณ์ ซึ่งอธิบายได้ว่า การหดตัวของระบบเศรษฐกิจในช่วงหลังวิกฤติการณ์เป็นเหตุให้มูลค่าสินทรัพย์และรายได้มีค่าลดลง ดังนั้นจึงส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคลดลง แต่เนื่องจากการที่ประชาชนพยายามที่จะรักษาระดับของค่าใช้จ่ายในการบริโภคเดิม จึงใช้ทั้งรายได้ที่ลดลงและรายได้จากสินทรัพย์ที่ถืออยู่ไปใช้ในการบริโภคร่วมกัน สำหรับการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริโภค พบว่า ในช่วงก่อนวิกฤติการณ์ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคในรูปของสินทรัพย์มีค่าเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสินทรัพย์จำพวกหลักทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ เพราะตลาดสินทรัพย์เหล่านี้อยู่ในภาวะรุ่งเรือง แต่ในช่วงหลังวิกฤติการณ์ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคในรูปของหลักทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์มีค่าลดลงเพราะภาวะซบเซาของตลาดและราคาของสินทรัพย์ที่มีค่าลดลง จึงหันไปถือเงินฝากที่สถาบันการเงิน สินค้าทุน และพันธบัตรเพิ่มขึ้นเพราะให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า

ขนิษฐา แดงกนิษฐ์ (2548) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของมาตรการภาษีสรรพากรต่อการบริโภคภาคเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของมาตรการภาษีสรรพากรต่อการบริโภคภาคเอกชน โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2540 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ.2545 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 24 ไตรมาส

การศึกษาถึงผลกระทบของการใช้นโยบายภาษีสรรพากรที่มีผลต่อการบริโภคภาคเอกชน ใช้การศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในรูปของสมการถดถอยเชิงซ้อน แบบ Log Linear ในการศึกษานี้จะศึกษาถึงรูปแบบการบริโภคของภาคเอกชนและนำมาตรการทางภาษีสรรพากร เข้ามาเป็นตัวกระทบเพื่อดูความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยกำหนดให้ตัวแปรตามคือการบริโภคของภาคเอกชนที่แท้จริง และตัวแปรอิสระคือ รายได้ที่แท้จริง สินทรัพย์สภาพคล่อง และอัตราเงินเฟ้อ ตามแนวคิดของ Keynes และ Tobin แล้วนำปัจจัยที่เป็นผลกระทบจากการใช้มาตรการภาษีของกรมสรรพากรเข้ามาในสมการ และประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

ผลการศึกษาพบว่า รายได้ที่แท้จริงและปริมาณเงินตามความหมายแคบ มีอิทธิพลต่อการบริโภคของภาคเอกชน ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน แต่อัตราเงินเฟ้อไม่ส่งผลต่อการบริโภคของภาคเอกชน สำหรับการเปลี่ยนแปลงการใช้มาตรการทางด้านภาษี

สรรพากรในแบบจำลอง พบว่า การใช้มาตรการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีที่จัดเก็บจากฐานรายได้ คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และการใช้มาตรการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีที่จัดเก็บจากฐานการบริโภค คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ส่งผลให้พฤติกรรมกรรมการบริโภคของภาคเอกชนเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน

ชาคร ประพรหม (2549) ได้ทำการศึกษาผลของสินเชื่อการบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์ต่อการใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของสินเชื่อการบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์ต่อการใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชนและปัจจัยที่กำหนดปริมาณสินเชื่อส่วนบุคคลค้างของธนาคารพาณิชย์ โดยใช้ข้อมูลทศวรรษรายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ.2536 จนถึงไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ.2546 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 43 ไตรมาส นำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยแบบจำลองทางเศรษฐมิติ ประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณสินเชื่อการบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์ รายได้หลังหักภาษีและการใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชนในไตรมาสที่ผ่านมา มีผลกระทบต่อการใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชนในทิศทางเดียวกัน ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน มีผลกระทบต่อการใช้จ่ายในการบริโภคภาคเอกชนในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญ ตรงตามสมมติฐาน สำหรับปัจจัยที่กำหนดปริมาณสินเชื่อการบริโภคส่วนบุคคลค้างของธนาคารพาณิชย์พบว่า ปริมาณเงินกู้ยืมต่างประเทศและปริมาณเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์ มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อการบริโภคส่วนบุคคลค้างของธนาคารพาณิชย์ในทิศทางเดียวกัน ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้รายใหญ่ชั้นดี มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อการบริโภคส่วนบุคคลค้างของธนาคารพาณิชย์ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญ ตรงตามสมมติฐาน นอกจากนี้พบว่า สภาพคล่องส่วนเกินของธนาคารพาณิชย์ มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อการบริโภคส่วนบุคคลค้างของธนาคารพาณิชย์ในทิศทางตรงกันข้าม และปริมาณการถือครองหลักทรัพย์รัฐบาลของธนาคารพาณิชย์ มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อการบริโภคส่วนบุคคลค้างของธนาคารพาณิชย์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานและจากการตรวจสอบความสัมพันธ์ในระยะยาวโดยวิธี Co-Integration พบว่าแบบจำลองทั้ง 2 ส่วนมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว

สุนทรี อารัมเรือง (2550) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการปรับโครงสร้างภาษีรายได้ต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบถึงผลการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีที่มีต่อการใช้จ่ายในการบริโภค โดยใช้ข้อมูลทศวรรษรายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2523-2546

ซึ่งได้มีการปรับโครงสร้างภาษีออกเป็น 6 ช่วง โดยใช้ตัวแปรหุ่นเป็นตัวแทนในการปรับโครงสร้างภาษี ทดสอบโดยใช้แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้น ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

ผลการศึกษา พบว่า การปรับโครงสร้างภาษีรายได้มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภค ซึ่งการบริโภคมีความสัมพันธ์กับรายได้หลังหักภาษีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการปรับโครงสร้างภาษีมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภค โดยทำให้แนวโน้มการบริโภคในช่วงต่าง ๆ ทั้ง 6 ช่วง เปลี่ยนจาก 0.7709 เป็น 0.8558 และเปลี่ยนจาก 0.8558 เป็น 0.8405 และเปลี่ยนจาก 0.8405 เป็น 0.8596 และเปลี่ยนจาก 0.8596 เป็น 0.8928 เมื่อรัฐบาลปรับโครงสร้างภาษีรายได้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการบริโภคของประชาชนโดยรวมในทุกช่วงเวลาของการปรับโครงสร้างภาษี โดยเปลี่ยนแปลงลดลงจากร้อยละ 9.33 เป็นร้อยละ 8.48 ร้อยละ 6.93 ร้อยละ 5.76 ร้อยละ 5.19 และร้อยละ 3.89 การเปลี่ยนแปลงในอัตราภาษีในแต่ละช่วงเวลาทำให้การบริโภคเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ระดับรายได้ก่อนหักภาษี การปรับโครงสร้างภาษีโดยการลดอัตราภาษีมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น ผลการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีและค่า MPC ส่งผลต่อตัวทวิภาษีและตัวทวิค่าใช้จ่ายของรัฐบาล พบว่า เมื่อรัฐบาลปรับโครงสร้างภาษีโดยการลดอัตราภาษีและค่า MPC ที่สูงขึ้น ส่งผลต่อตัวทวิภาษีและตัวทวิค่าใช้จ่ายรัฐบาลเพิ่มขึ้น แต่ผลจากการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายจะปรากฏอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบในขนาดที่มากกว่าผลการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีต่อตัวทวิภาษี สรุปได้ว่า การที่รัฐบาลปรับโครงสร้างภาษีรายได้ทุก ๆ ครั้ง มีผลทำให้เกิดการกระตุ้นการบริโภคโดยการเพิ่มการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

Hsieh and Hsing (1994) ได้ทำการศึกษาและตรวจสอบฟังก์ชันการบริโภคของประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชีย 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ ไทย ไต้หวันและอินเดีย โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ (Keynesian Consumption Function) และทฤษฎีการบริโภคของพรีดแมน (Permanent Income Hypothesis) ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้า การบริโภคจะขึ้นอยู่กับรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้ การบริโภคในช่วงเวลาที่แล้ว อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง และตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) เพื่อแทนเหตุการณ์วิกฤติการณ์ทางพลังงาน (Energy Crisis) ทั้ง 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 เกิดในช่วงปี ค.ศ.1973-1974 และครั้งที่ 2 เกิดในช่วงปี ค.ศ.1979-1980 และทำการคาดประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในสมการ รวมทั้งทดสอบการเคลื่อนของเส้นการบริโภคระหว่างช่วงวิกฤติครั้งที่ 1 และ 2 โดยพิจารณาที่ตัวแปรหุ่น

ผลการศึกษาแยกออกเป็นประเทศต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคของสมการถดถอย พบว่า รายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้และการบริโภคในช่วงเวลาที่แล้วเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดฟังก์ชันการบริโภคของเกาหลีใต้ ไต้หวันและไทย แต่รายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้และอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดการบริโภคของอินเดีย สำหรับโครงสร้างการบริโภคของเกาหลีใต้และไทยมีความเสถียรภาพระหว่างการเกิดเหตุการณ์ทั้ง 2 ครั้ง แต่ได้ผลสรุปในทางตรงกันข้ามสำหรับไต้หวัน ในขณะที่โครงสร้างการบริโภคของอินเดียได้เคลื่อนลงไปทางขวามือในวิกฤตครั้งที่ 1 แต่ค่อนข้างมีความเสถียรภาพในการเกิดวิกฤตครั้งที่ 2 ในการศึกษาครั้งต่อไป Hsieh และ Hsing ได้เสนอแนะว่าถ้าสามารถเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความมั่งคั่งได้ แบบจำลองวัฏจักรชีวิตก็ควรนำมาทดสอบด้วย

จากการตรวจสอบเอกสารทั้ง 11 ชิ้นงาน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกเป็นงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและคาดคะเนฟังก์ชันการบริโภค รวมถึงการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อฟังก์ชันการบริโภค ประโยชน์ที่ได้รับคือ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริโภคของภาคเอกชน ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา และทราบถึงขั้นตอนการวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยแบบจำลองทางเศรษฐมิติ โดยการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

ประเภทที่สองจะเป็นงานศึกษาที่เกี่ยวกับธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น การประกันชีวิต และการประกันวินาศภัย ประโยชน์ที่ได้รับคือ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรที่ใช้เป็นตัวแทนของการทำประกันภัย และทราบถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจประกันชีวิต และธุรกิจประกันวินาศภัย เช่น ประวัติความเป็นมาของธุรกิจประกันภัย บทบาทของสถาบันประกันภัย ประโยชน์ของการประกันภัย การประกอบการของธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย การควบคุมและส่งเสริมธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย ตลอดจนแนวโน้มและการพัฒนาธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีความพอใจในสภาพคล่อง (The Liquidity Preference Theory of Interest Rates) ของ สำนักเคนส์

ในราวปี พ.ศ.2473 เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิกที่มีความเชื่อมั่นในกลไกของตลาดว่าจะปรับตัวให้ระบบเศรษฐกิจเข้าสู่ดุลยภาพอีกครั้งหนึ่ง แต่ปรากฏว่าเศรษฐกิจตกต่ำในครั้งนั้นปริมาณเงินและระดับราคาสินค้าได้ลดลงเป็นอย่างมาก นอกจากนี้จำนวนรอบของการหมุนเวียนของเงินก็มิได้คงที่แต่กลับลดลงอย่างมากด้วย (เวเรศ อุปาติก, 2544: 274)

จากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำดังกล่าว ทำให้นักเศรษฐศาสตร์ในยุคนั้นมีความเห็นว่าทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีปริมาณเงินไม่สามารถอธิบายภาวะเศรษฐกิจในครั้งนั้นได้

ในระหว่างนี้เกิดมีนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษผู้หนึ่งชื่อ จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) ได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ The General Theory of Employment, Money and Interest ขึ้นในปี พ.ศ.2479 ได้นำเสนอทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ขึ้นใหม่และมีข้อคิดเห็นได้แย้งกับแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิกเป็นอย่างมากในหลาย ๆ กรณีด้วยกัน อันนำไปสู่ยุคที่เรียกว่า การปฏิวัติของเคนส์

เคนส์ไม่เห็นด้วยกับนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก ที่ว่าดอกเบี้ยเป็นรางวัลของการตระหนี่ถี่เหนียว ตรงข้ามเคนส์กลับเห็นว่า ดอกเบี้ยเป็นรางวัลของการยอมเสียสละสภาพคล่อง (a Reward for Giving Up Liquidity) กล่าวคือ เงินถือเป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง (Liquidity) สูงสุด หรือมีสภาพคล่อง 100% ดังนั้น การที่จะจูงใจให้บุคคลไม่ถือเงิน แต่หันไปถือสินทรัพย์อย่างอื่นที่มีสภาพคล่องต่ำกว่าเงิน ก็ต้องมีรางวัลให้ นั่นคือ ดอกเบี้ยนั่นเอง (เพลินพิศ สัตย์สงวน, ม.ป.ป.)

ตามทฤษฎีความพอใจในสภาพคล่องของสำนักเคนส์ เคนส์ได้ใช้ตลาดเงิน (Money Market) ในการอธิบายเรื่องอัตราดอกเบี้ยและระบุปัจจัยที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ 2 ประการคือ

1. อุปสงค์ของการถือเงิน (Demand for Money) และ
2. อุปทานของเงิน (Supply of Money)

สิ่งที่ควรตระหนักถึงในที่นี้คือ คำว่า “ตลาดเงิน” ที่ใช้โดยเคนส์ ในประเด็นนี้ มีความหมายค่อนข้างแคบ ทั้งนี้เพราะคำว่า “เงิน” เคนส์หมายถึงปริมาณเงินในความหมายแคบหรือ M_1 ซึ่งประกอบด้วย เงินสด (Currency) และเงินฝากกระแสรายวัน (Demand Deposit) หรือเช็ค นั่นเอง

ข้อสมมติของทฤษฎีความพอใจในสภาพคล่อง

เพื่อความง่ายในการวิเคราะห์ เคนส์ได้แบ่งสินทรัพย์ (Assets) ที่บุคคลสามารถเลือกถือได้ ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. เงิน ซึ่งได้แก่ เงินสด และเงินฝากกระแสรายวันหรือ M_1
2. หลักทรัพย์ทางการเงิน (Financial Assets) ซึ่งประกอบด้วย พันธบัตร หุ้นกู้ ตั๋วเงิน และตราสารการเงินอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการง่ายในการวิเคราะห์ เคนส์ได้ใช้พันธบัตรรัฐบาล (Government Bonds) ให้เป็นตัวแทนหลักทรัพย์ทางการเงินอื่น ๆ โดยผู้ถือพันธบัตรรัฐบาลจะได้รับดอกเบี้ย (Coupon) เป็นจำนวนคงที่ทุกปี จนกระทั่งครบกำหนดไถ่ถอน

ดังนั้น จุดเริ่มต้นของการวิเคราะห์ของเคนส์ อยู่ตรงข้อสมมติที่ว่าบุคคลสามารถเลือกถือสินทรัพย์ได้เพียง 2 ประเภท คือ เงิน ซึ่งมีสภาพคล่อง 100% กับ พันธบัตรรัฐบาล ซึ่งมีสภาพคล่องต่ำกว่าเงิน

ในการอธิบายว่าทำไมบุคคลต้องการถือเงิน- M_1 หรือพอใจในสภาพคล่อง เคนส์ได้นำเอาหน้าที่ของเงิน (Functions of Money) เข้ามาพิจารณาด้วย เคนส์เห็นว่า เงินนอกจากมีหน้าที่หลัก คือ การเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange) แล้ว เงินยังทำหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เป็นคลังสะสมค่า (Store of Value) กล่าวคือ บุคคลจะถือเงินในฐานะเป็นสินทรัพย์ที่แสดงออกซึ่งความมั่งคั่ง ในประเด็นนี้ จะเห็นว่าเคนส์มีความคิดล้ำหน้ากว่านักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก ทั้งนี้เพราะตามทัศนะนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกเงินไม่มีค่าในตัวเอง เงินมิใช่

สินทรัพย์ บุคคลไม่พึงปรารถนาที่จะถือเงินสดไว้ในมือ แต่จำเป็นต้องถือไว้ ด้วยเหตุผลประการเดียวคือ สำหรับจับจ่ายใช้สอย ดังนั้น เงินตามทัศนะนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก จึงทำหน้าที่เป็นเพียงสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange)

เคนส์เห็นว่าบุคคลพอใจที่จะถือเงินมากกว่าการถือพันธบัตร เพราะพอใจในสภาพคล่อง กล่าวคือ การถือเงินมีสภาพคล่องสูงกว่าการถือพันธบัตร และการที่บุคคลพอใจหรือต้องการที่จะถือเงินสด มีเหตุผล 3 ประการด้วยกันคือ

1. การถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอย (Transactions Demand for Money)

เคนส์เห็นว่า การที่บุคคลต้องการถือเงินสดไว้ในมือก็เพื่อเก็บไว้ใช้สอยในชีวิตประจำวันซึ่งส่วนใหญ่จะเก็บไว้ซื้อสินค้าและบริการในสิ่งที่ทำเป็นกิจวัตร เช่น จ่ายค่ารถเมล์ ค่าหนังสือพิมพ์ ค่าอาหาร ฯลฯ ตลอดจนรายจ่ายที่รู้แน่นอนว่าจะเกิดขึ้น เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นต้น สำหรับภาคธุรกิจก็จำเป็นต้องถือเงินสดไว้ใช้จ่าย เพราะรายรับกับรายจ่ายมิได้เกิดขึ้นพร้อมกัน ธุรกิจอาจมีรายรับเดือนละครั้ง แต่มีรายจ่ายทุกสัปดาห์หรือทุกวัน จึงต้องถือเงินสดไว้จำนวนหนึ่งสำหรับจ่ายค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ

2. การถือเงินเพื่อเหตุฉุกเฉิน (Precautionary Demand for Money)

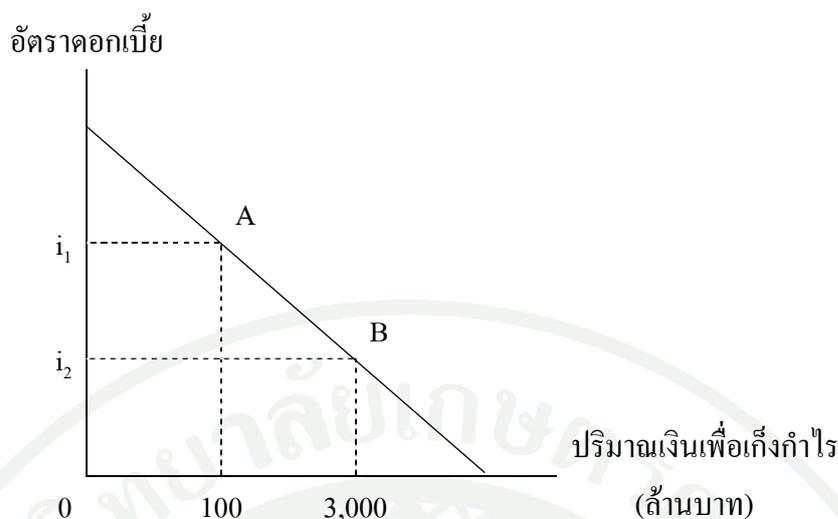
นอกจากการถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอยแล้ว เคนส์เห็นว่าหน่วยเศรษฐกิจยังต้องการถือเงินสดไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ซึ่งเป็นรายจ่ายที่ไม่ได้คาดคิดไว้ เช่น การเจ็บป่วยอย่างกะทันหัน การตกงาน และอุบัติเหตุ เป็นต้น ที่จริงแล้วบุคคลอาจจะถือสินทรัพย์อื่น เช่น พันธบัตร ไว้ใช้ในยามฉุกเฉินก็ได้ แต่ถ้าเราถือพันธบัตรไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน เช่น เกิดอุบัติเหตุ มีความจำเป็นต้องใช้เงินสด เราต้องเอาพันธบัตรไปขาย ซึ่งกว่าจะขายได้ ต้องกินเวลา เสียค่าใช้จ่าย และอาจขาดทุนอีกด้วย ดังนั้นเคนส์จึงเห็นว่าหน่วยเศรษฐกิจต้องการถือเงินสดมากกว่าถือพันธบัตร ไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน เพราะมีสภาพคล่องสูงกว่า

3. การถือเงินเพื่อการเก็งกำไร (Speculative Demand for Money)

นอกจากการถือเงินเพื่อสองสาเหตุข้างต้นแล้ว เคนส์ยังเห็นว่าหน่วยเศรษฐกิจอาจถือเงินสดเกินกว่าที่ต้องการถือเพื่อการจับจ่ายใช้สอยและเพื่อเหตุฉุกเฉิน ทั้งนี้เพื่อหาประโยชน์จาก

การเปลี่ยนแปลงในราคาพันธบัตร เหตุจากการที่ราคาพันธบัตรเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อย ๆ การที่บุคคลจะตัดสินใจซื้อหรือขายพันธบัตร ขึ้นอยู่กับการคาดคะเนราคาพันธบัตรในอนาคต (ในสัปดาห์หน้า ในเดือนหน้า ใน 3 เดือนข้างหน้า เป็นต้น) ถ้าผู้คนที่คาดคะเนว่าราคาพันธบัตรจะลดลงในอนาคต จะไม่มีใครต้องการซื้อพันธบัตรในขณะนี้ จึงถือเงินสดไว้เฉย ๆ และเตรียมพร้อมที่จะซื้อพันธบัตร ถ้าคาดว่าพันธบัตรจะมีราคาสูงขึ้นในอนาคต การถือเงินเพื่อเตรียมไว้ซื้อพันธบัตรดังกล่าวนี้ เคนส์เรียกว่าเป็นการถือเงินเพื่อการเก็งกำไร

เคนส์เห็นว่า การถือเงินเพื่อการเก็งกำไรเป็นการกักตุนเงินไว้เฉย ๆ หรือที่เคนส์ใช้คำว่า Idle หรือ Inactive Balance ผู้ที่ถือเงินเพื่อการเก็งกำไรเป็นผู้ที่ต้องการแสวงหากำไรจากการซื้อขายหลักทรัพย์ทางการเงิน ซึ่งในกรณีนี้ได้แก่ พันธบัตรรัฐบาล เคนส์ได้ให้เหตุผลว่า การที่หน่วยเศรษฐกิจถือเงินเพื่อการเก็งกำไร หรือถือเงินไว้เฉย ๆ นั้น เนื่องมาจากความไม่แน่นอนเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยในอนาคต (Uncertainty as to the Future Courses of the Rate of Interest) ซึ่งเคนส์ถือว่าเป็นเงื่อนไขจำเป็น (Necessary Condition) ของการถือเงินเพื่อการเก็งกำไร ทั้งนี้เพราะถ้าหน่วยเศรษฐกิจรู้แน่นอนว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะเป็นเท่าใดแล้ว ก็จะไม่มีการถือเงินไว้เฉย ๆ เพื่อการเก็งกำไร บุคคลจะถือเงินเพื่อการเก็งกำไรอย่างน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยในปัจจุบันเป็นสำคัญ ถ้าอัตราดอกเบี้ยในปัจจุบันอยู่ในระดับสูง บุคคลจะถือเงินเพื่อการเก็งกำไรมากหรือน้อยเพียงใด ในการตอบคำถามนี้ จะต้องกลับไปดูความสัมพันธ์ระหว่างราคาพันธบัตรกับอัตราดอกเบี้ย ซึ่งเรารู้เป็นอย่างดีแล้วว่า ราคาพันธบัตรกับอัตราดอกเบี้ยมีความสัมพันธ์ผกผันกัน ดังนั้นเมื่ออัตราดอกเบี้ยในปัจจุบันอยู่ระดับสูง หมายความว่าพันธบัตรในขณะนี้มียุทธศาสตร์ที่ต่ำกว่าด้วยจุดมุ่งหมายที่จะหากำไรจากการซื้อพันธบัตร เราต้องซื้อเมื่อราคาถูก แล้วขายเมื่อราคาแพง ดังนั้น ณ อัตราดอกเบี้ยสูง ๆ แทนที่จะถือเงินไว้เฉย ๆ คนก็จะนำเงินที่ถือไว้ไปซื้อพันธบัตร ดังนั้น การถือเงินเพื่อการเก็งกำไรจะน้อย ในทางตรงกันข้าม ถ้าอัตราดอกเบี้ยปัจจุบันอยู่ระดับต่ำ หมายความว่าราคาพันธบัตรขณะนี้มียุทธศาสตร์ที่ราคาสูง ผู้คนจะไม่ซื้อพันธบัตรแต่จะถือเงินไว้เฉย ๆ เพื่อเก็บไว้ซื้อพันธบัตรเมื่อราคาลดลงมา ดังนั้น ณ อัตราดอกเบี้ยต่ำ ๆ ความต้องการถือเงินเพื่อการเก็งกำไรจะสูง ซึ่งจากข้อสรุปดังกล่าว สามารถนำไปวาดเส้นอุปสงค์ของการถือเงินเพื่อการเก็งกำไรได้ ดังปรากฏในภาพที่ 2 โดยให้แกนตั้งแสดงถึงอัตราดอกเบี้ยในปัจจุบัน ส่วนแกนนอนคือ ปริมาณเงินเพื่อการเก็งกำไร ณ อัตราดอกเบี้ยสูง เช่น ที่ระดับอัตราดอกเบี้ย i_1 คนจะซื้อพันธบัตรรัฐบาลมาก แต่ถือเงินเพื่อการเก็งกำไรน้อย คือที่ 100 ล้านบาท หรือ ณ จุด A และ ณ อัตราดอกเบี้ยในระดับต่ำที่ i_2 บุคคลจะไม่ซื้อพันธบัตร แต่จะถือเงินไว้เพื่อการเก็งกำไรสูง คือที่ 3,000 ล้านบาท หรือ ณ จุด B เมื่อเรลากเส้นผ่านจุด A และจุด B ก็จะได้เส้นอุปสงค์ของการถือเงินเพื่อการเก็งกำไรซึ่งมีลักษณะทอดลง

ภาพที่ 2 เส้นอุปสงค์ของการถือเงินเพื่อการเก็งกำไร
ที่มา: เพลินพิศ สัตย์สงวน (ม.ป.ป.)

เส้นอุปสงค์ของเงินมวลรวม (Total Demand for Money)

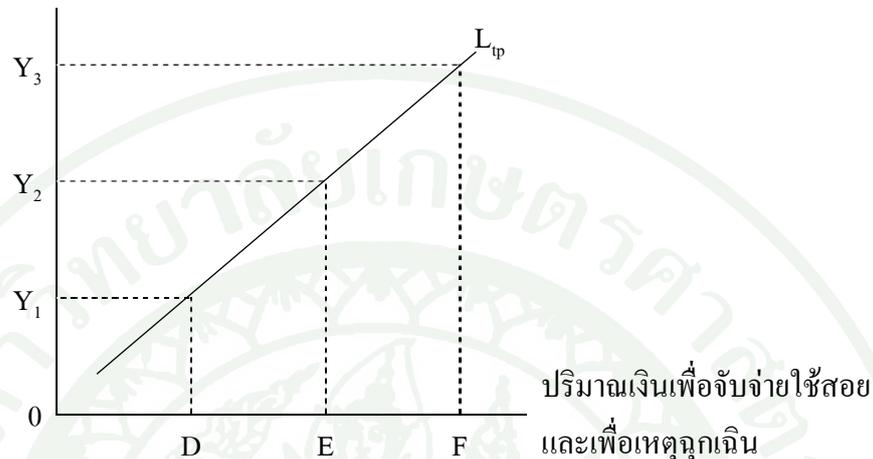
การหาเส้นอุปสงค์ของเงินมวลรวม สามารถหาได้จากการรวมเส้นอุปสงค์ของเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอย เส้นอุปสงค์ของเงินเพื่อเหตุฉุกเฉิน และเส้นอุปสงค์ของเงินเพื่อการเก็งกำไรเข้าด้วยกัน

เมื่อหาเส้นอุปสงค์ของเงินเพื่อการเก็งกำไรได้แล้ว คือเส้น AB ในภาพที่ 2 สิ่งที่ต้องทำต่อไปคือ การหาเส้นอุปสงค์ของอีกสองเส้น คือเส้นอุปสงค์ของเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอย และเส้นอุปสงค์ของเงินเพื่อเหตุฉุกเฉิน

ปัจจัยสำคัญที่กำหนดความต้องการถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอยและเพื่อเหตุฉุกเฉินคือระดับรายได้ (Income) บุคคลที่มีรายได้สูงจะถือเงินไว้เพื่อเหตุผลสองประการข้างต้น มากกว่าบุคคลที่มีรายได้ต่ำกว่า หรือถ้าจะดูในระดับประเทศในช่วงที่ประเทศมีรายได้ประชาชาติ (National Income) สูง ประชาชนจะถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอย และเพื่อเหตุฉุกเฉินสูงกว่าในช่วงที่ประเทศมีรายได้ประชาชาติต่ำ ซึ่งสามารถวาดเส้นความต้องการถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอยและเพื่อเหตุฉุกเฉินได้ ดังปรากฏในภาพที่ 3 โดยให้แกนตั้งคือ รายได้ประชาชาติ ส่วนแกนนอนคือ ปริมาณเงินที่ถือไว้เพื่อการจับจ่ายใช้สอยและเพื่อเหตุฉุกเฉิน ณ รายได้ประชาชาติเท่ากับ Y_1 ความต้องการถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอยและเพื่อเหตุฉุกเฉิน มีค่าเท่ากับ OD และเมื่อรายได้ ประชาชนเพิ่มขึ้น

เป็น Y_2 และ Y_3 ความต้องการถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอยและเพื่อเหตุฉุกเฉิน เพิ่มเป็น OE และ OF จะได้เส้นอุปสงค์ของการถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอยและเพื่อเหตุฉุกเฉิน คือเส้น L_{tp} นั้นเอง

รายได้ประชาชาติ

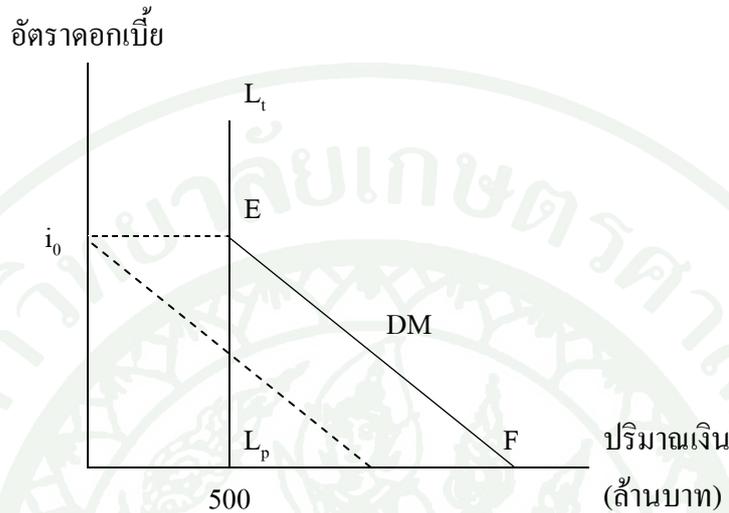

ภาพที่ 3 เส้นอุปสงค์ของการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยและเพื่อเหตุฉุกเฉิน
ที่มา: เพลินพิศ สัตย์สงวน (ม.ป.ป.)

ถ้าทำการรวมภาพที่ 2 และภาพที่ 3 เข้าด้วยกัน ก็จะได้เส้นอุปสงค์ของการถือเงินมวลรวม หรือเส้น DM แต่การรวมสองภาพเข้าด้วยกันเกิดปัญหาว่า ทั้งสองภาพมีแกนตั้งที่แตกต่างกัน นั่นคือแกนตั้งของภาพที่ 2 คืออัตราดอกเบี้ย แต่แกนตั้งในภาพที่ 3 คือรายได้ประชาชาติ เนื่องจากสิ่งที่ต้องการ ณ ที่นี้คือ เส้นอุปสงค์ของการถือเงินมวลรวม (เส้น DM) และดังที่ได้อธิบายไปแล้วว่า แกนตั้งของเส้นอุปสงค์ใด ๆ คือราคา หรือในกรณีนี้คืออัตราดอกเบี้ย ซึ่งคือราคาของเงินนั่นเอง ดังนั้นสิ่งที่ต้องทำ คือแปลงเส้นความต้องการถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอยและเพื่อเหตุฉุกเฉิน ในภาพที่ 3 ให้มีแกนตั้งเป็นอัตราดอกเบี้ย

ในการแปลงภาพที่ 3 ให้มีแกนตั้งเป็นอัตราดอกเบี้ย สามารถทำได้โดยการตั้งข้อสมมติ (Assumptions) นั่นคือสมมติให้สิ่งอื่น ๆ อยู่คงที่ รวมทั้งรายได้ ดังนั้น ในการที่จะวาดเส้นอุปสงค์ของการถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอยและเพื่อเหตุฉุกเฉิน ลงในภาพที่ 4 จะสมมติว่ารายได้ประชาชาติอยู่คงที่ระดับหนึ่ง เช่น Y_2 จากข้อสมมตินี้ เมื่อรายได้ประชาชาติอยู่ที่ Y_2 ความต้องการถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอยและเพื่อเหตุฉุกเฉิน มีค่าเท่ากับ OE หรือสมมติว่าเท่ากับ 500 ล้านบาท ไม่ว่าจะอัตราดอกเบี้ยจะอยู่ ณ ระดับใด (จากภาพที่ 3) ดังนั้น เส้นอุปสงค์ของการถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอยและเพื่อเหตุฉุกเฉิน หรือเส้น $L_c L_p$ ในภาพที่ 4 จะเป็นเส้นขนานกับแกนตั้ง มีระยะ

ห่างจากแกนตั้งเท่ากับ 500 ล้านบาท และเมื่อรวมเส้น L_t , L_p เข้ากับเส้น AB (เส้นเดียวกับภาพที่ 2) ณ แต่ละระดับอัตราดอกเบี้ย ก็จะได้เส้นอุปสงค์การถือเงินมวลรวม ซึ่งได้แก่เส้น L_tEF หรือเส้น DM นั่นเอง

ภาพที่ 4 เส้นอุปสงค์ของการถือเงินมวลรวม
ที่มา: เพลินพิศ สัตย์สงวน (ม.ป.ป.)

ทฤษฎีว่าด้วยการบริโภคตามแนวคิดของเคนส์

เราสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับตัวกำหนดต่าง ๆ ด้วยสัญลักษณ์ทางพีชคณิต ซึ่งเรียกว่าฟังก์ชันการบริโภค (Consumption Function) ดังนี้ (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2550)

$$C = f(Y_d, A_1, A_2, A_3, \dots)$$

โดยกำหนดให้

C คือ รายจ่ายเพื่อการบริโภค

Y_d คือ รายได้พึงใช้จ่าย (Disposable Income: DI)

$A_1, A_2, A_3, \dots, A_n$ คือ ตัวกำหนดอื่น ๆ เช่น อัตราดอกเบี้ย ระดับราคาสินค้า เป็นต้น

จากหนังสือ The General Theory of Employment, Money and Interest เคนส์ระบุว่า รายได้พึงใช้จ่ายเป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่สุดในรายจ่ายเพื่อการบริโภคและการออม ดังนั้นรายได้พึงใช้จ่าย

จึงเป็นตัวกำหนดโดยตรง (Direct Determinant) ของการบริโภคและการออม ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ถือเป็นตัวกำหนดโดยอ้อม (Indirect Determinant)

สมมติว่าปัจจัยอื่น ๆ อันเป็นตัวกำหนดโดยอ้อมอยู่ที่ ฟังก์ชันการบริโภคจะเป็นดังนี้

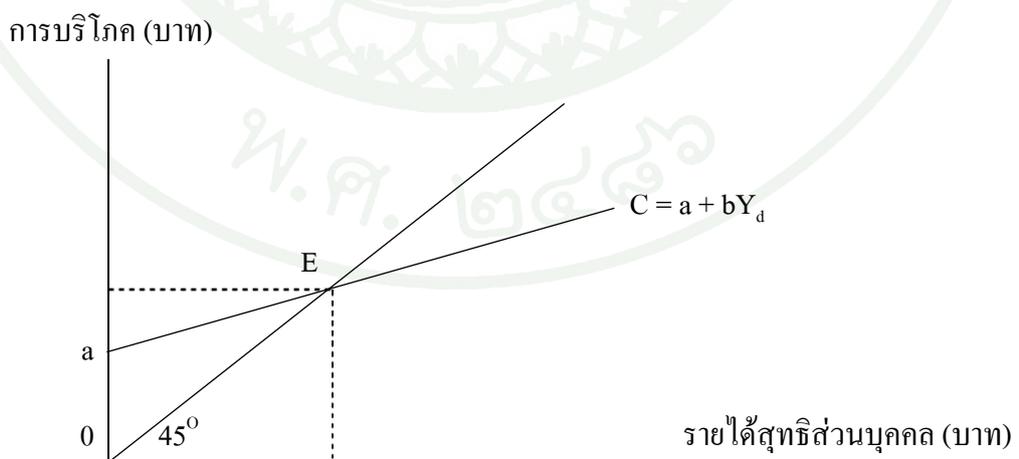
$$C = f(Y_d)$$

จากการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า ระดับการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคย่อมแปรผันโดยตรงกับระดับรายได้พึงใช้จ่าย นั่นคือเมื่อระดับรายได้สูงขึ้นการบริโภคจะมากขึ้น และเมื่อระดับรายได้ลดลงการบริโภคก็จะลดลงด้วย มีข้อสังเกตว่าแม้ว่าระดับรายได้จะมีค่าเท่ากับศูนย์ก็ยังคงมีการบริโภคอยู่ระดับหนึ่ง ทั้งนี้พิจารณาได้จากสังคมที่ประสบภัยธรรมชาติ ผลผลิตถูกทำลายสิ้น ประชาชนก็ยังต้องบริโภคเพื่อประทังชีวิตโดยอาศัยสินค้าและบริการที่สังคมอื่นบริจาคให้มา อาจแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้พึงใช้จ่ายในรูปสมการเส้นตรง (Linear Equation) ดังนี้

$$C = a + bY_d$$

โดยกำหนดให้

- a คือ ระดับการบริโภคเมื่อมีรายได้เท่ากับศูนย์
- b คือ ค่าความชันของสมการ

ภาพที่ 5 เส้นการบริโภค

ที่มา: วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2550)

การบริโภคและตัวแปรอื่น ๆ

รายได้มีบทบาทสำคัญมากในทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของการบริโภค แต่อย่างไรก็ดี การบริโภคก็ถูกกำหนดโดยปัจจัยอื่น ๆ ได้เช่นกัน ซึ่งจะได้อภิปรายเฉพาะปัจจัยสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้ (ชลัษฏ์พร อมรวัฒนา, 2539)

1. รสนิยม

โดยปกติแล้ว บุคคลย่อมแตกต่างกันในอากัปกริยาของเขาที่มีความมั่งคั่ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ประชาชนบางคนถือว่าการออมเป็นความดี และบริโภคในสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อยของรายได้ของเขา แต่บางคนถือว่าการออมมีความสำคัญน้อย จึงบริโภคในสัดส่วนที่ค่อนข้างมากของรายได้ของเขา

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม

2.1 ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมซึ่งรวมถึง อายุ การศึกษา อาชีพ และองค์ประกอบของครอบครัวเหล่านี้ มีอิทธิพลเหนือการบริโภค กล่าวคือ

อายุ รายได้ของเอกชนและของครอบครัวสูงขึ้นโดยมีลักษณะพิเศษ จากกลุ่มอายุน้อยที่สุดไปสู่จุดสูงสุดยอดในกลุ่มอายุปานกลาง แล้วก็ตกต่ำลงในกลุ่มอายุแก่กว่า สัดส่วนของรายได้ที่ออมไว้ก็เป็นไปในแบบเดียวกันคือ จะเพิ่มขึ้นจากกลุ่มอายุน้อยที่สุด ไปสู่จุดสูงสุดในกลุ่มอายุปานกลาง แล้วลดลงในกลุ่มอายุแก่กว่า กรณีเช่นนี้หมายความว่า สัดส่วนของรายได้ที่บริโภคโดยการเทียบเคียงแล้ว จะสูงสำหรับผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุน้อยที่สุดและกลุ่มอายุมากที่สุด และค่อนข้างต่ำสำหรับผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุปานกลาง

นอกจากจะบริโภคสัดส่วนที่สูงกว่าของรายได้ของเขาแล้ว กลุ่มอายุน้อยที่สุดยังซื้อสินค้าและบริการที่รวบรวมไว้ต่าง ๆ กันมากกว่าบุคคลในกลุ่มอายุอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น โดยทั่วไปประชาชนในกลุ่มอายุน้อยที่สุดจะใช้จ่ายสำหรับสินค้าบริโภคที่คงทน มากกว่าประชาชนในกลุ่มอายุสูงกว่า

แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันในรูปแบบของการบริโภค แต่ฟังก์ชันการบริโภครวม อาจจะได้มาโดยการรวมกันของกลุ่มอายุต่าง ๆ ความเกี่ยวพันในทางรวมกันนี้ มีพื้นฐานอยู่บนการ แจกแจงอายุของพลเมืองที่กำหนดให้ และถ้าการแจกแจงอายุเปลี่ยนแปลง ความเกี่ยวพันในทาง รวมกันก็จะเปลี่ยนไปด้วย

ในระยะสั้น การแจกแจงอายุจะคงที่หรือเกือบจะคงที่ แต่ในระยะยาว กรณีนี้ อาจจะไม่เป็นจริง ตัวอย่างเช่น ขึ้นอยู่กับอัตราเกิด เป็นต้น หากถ้าสิ่งอื่น ๆ ทั้งหมดเท่ากัน อัตรา เกิดที่สูงหมายถึง จำนวนประชากร โดยการเทียบเคียงแล้วจะมีอายุน้อย แต่ถ้าอัตราเกิดลดลง อายุ เฉลี่ยของประชากรจะเพิ่มขึ้น ถ้ากำหนดความแตกต่างในสัดส่วนของรายได้ที่บริโภคระหว่างกลุ่ม อายุให้การเพิ่มขึ้นในอายุโดยเฉลี่ยของประชากรจะเปลี่ยนแปลงฟังก์ชันการบริโภครวม โดยทำให้ อุปสงค์สำหรับสินค้าและบริการบางอย่างเพิ่มขึ้นด้วย และจะลดอุปสงค์สำหรับสินค้าและบริการ อื่น ๆ เนื่องจากความแตกต่างกันในรูปของการบริโภคระหว่างกลุ่มอายุต่าง ๆ

2.2 ผลของตัวแปรทางเศรษฐกิจอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริโภค เช่น การศึกษาและการ ประกอบอาชีพ เป็นต้น อาจพิจารณาในวิถีทางอย่างเดียวกันกับผลของอายุ แต่เนื่องจากปัจจัย เหล่านี้มีได้ผันแปรอย่างเห็นคุณค่าได้ในระยะสั้น จึงมิใช่ตัวกำหนดที่สำคัญในระยะสั้นของการ บริโภค

3. ความมั่งคั่ง

ความมั่งคั่งมักจะถูกรวมอยู่ในฟังก์ชันการบริโภครวมบ่อยครั้งว่าเป็นตัวกำหนดการ บริโภค (เช่น กรณีสมมติฐานรายได้ถาวร และสมมติฐานวัฏจักรชีวิต) ส่วนประกอบของความมั่งคั่ง ที่สำคัญ 2 อย่าง ซึ่งผลที่มีต่อการบริโภคได้ถูกศึกษาเป็นอย่างดี คือ สินทรัพย์สภาพคล่อง (Liquid Assets) และทุนทรัพย์ที่เพิ่มพูน (Capital Gains)

3.1 สินทรัพย์สภาพคล่อง สินทรัพย์สภาพคล่องเป็นตัวแปรที่เป็นตัวแทนความมั่งคั่ง ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์สภาพคล่องก็ง่ายแก่การที่จะได้รับมายิ่งกว่าข้อมูลเกี่ยวกับความมั่งคั่ง

ในการศึกษาข้อมูลสำหรับสหรัฐอเมริกาช่วงทุก ๆ 3 เดือนของอันดับเวลา ค.ศ.1947-1962 Zellner, Huang and Chau (1965) ได้สรุปความว่า ความไม่สมดุลงในการถือ

สินทรัพย์สภาพคล่องของผู้บริโภคก่อให้เกิดอิทธิพลสำคัญทางสถิติและทางเศรษฐกิจต่อการใช้จ่ายในการบริโภค

ในการศึกษาข้อมูลทางตัดขวาง Fisher (1963) พบว่า สินทรัพย์สภาพคล่องที่ผู้บริโภคถืออยู่ มีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายในสินค้าคงทน และในการศึกษาข้อมูลของสหรัฐอเมริกาตามอันดับ Cheng (1963) พบว่า สินทรัพย์สภาพคล่องที่ผู้บริโภคถือมีผลกระทบต่อการบริโภคต่อหัวของสินค้าและบริการที่ไม่คงทน

ในอีกด้านหนึ่ง Cragg and Uhler (1970) รายงานว่าในสหรัฐอเมริกานั้น ตัวแปรสินทรัพย์สภาพคล่องไม่มีความสำคัญในการใช้อิทธิพลเหนือการจัดซื้อรถยนต์

นักเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ ก็ได้ศึกษาอิทธิพลของสินทรัพย์สภาพคล่องที่มีต่อการบริโภคและได้รับผลลัพธ์ต่าง ๆ กัน ภายหลังจากที่ได้สำรวจผลการศึกษาเหล่านี้ Ferber (1973) สรุปว่าหลักฐานเกือบทั้งหมดชี้แนะว่าสินทรัพย์สภาพคล่อง ควรจะรวมอยู่ในฟังก์ชันการบริโภค

3.2 ทุนทรัพย์ที่เพิ่มพูน ได้มีการโต้เถียงกันว่า ทุนทรัพย์ที่เพิ่มพูน (หรือลดลง) ก่อให้เกิดผลต่อการบริโภครวมอย่างน่าจะเป็นไปได้ โดยการเพิ่มมูลค่าสินทรัพย์สุทธิ (Net Worth) ของเอกชน ทุนทรัพย์ที่เพิ่มพูนจะนำไปสู่การบริโภคเพิ่มเติม และในขณะที่ทุนทรัพย์ลดลง ก็จะลดการบริโภคลงด้วย นักเศรษฐศาสตร์จำนวนหนึ่งได้สืบสวนความเกี่ยวพันกันนี้ และได้รับผลลัพธ์ต่าง ๆ กัน

Arena (1965) ใช้พื้นฐานการศึกษาของเขาบนช่วงอันดับเวลารายปี และราย 3 เดือน ของภาวะเศรษฐกิจถดถอยสำหรับปี ค.ศ.1946-1964 เขาพบว่า ไม่มีความเกี่ยวพันกันระหว่างการบริโภครวมกับทุนทรัพย์ที่เพิ่มพูนหรือลดลงในตลาดหลักทรัพย์ เขาบรรจุข้อยุตินี้ แม้ว่าราคาตลาดหลักทรัพย์จะขึ้นลงอย่างมากตลอดช่วงเวลาดังกล่าว ทำให้มีทุนทรัพย์ที่เพิ่มพูนและลดลงจำนวนมาก โดยทุนทรัพย์ที่เพิ่มพูนเป็นฝ่ายได้เปรียบ Arena ได้เถียงว่าไม่มีความเกี่ยวพันกันระหว่างการบริโภครวมกับทุนทรัพย์ที่เพิ่มพูน เพราะวาสต็อกหรือหุ้นเกือบทั้งหมดจะอยู่ในมือของบุคคลที่มีรายได้สูง และการบริโภคของเขาไม่ไวต่อการเคลื่อนไหวระยะสั้นของราคาหุ้น

ในการเปรียบเทียบความแตกต่าง Bhatia (1972) ได้ศึกษาสถานะในช่วง ค.ศ.1948-1964 โดยใช้แบบจำลองที่มีพื้นฐานบนแนวทฤษฎีสมมติฐานรายได้ถาวร และได้พบความ

เกี่ยวข้องกันที่สำคัญระหว่างการบริโภครวม และทุนทรัพย์ที่เพิ่มพูน การศึกษาของเขารวมถึง ทุนทรัพย์ที่เพิ่มพูนจากตลาดหลักทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ (Real Estate) และการปศุสัตว์ (Livestock) ผลลัพธ์ของเขาซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันในทางบวกระหว่างการบริโภครวมกับทุนทรัพย์ที่เพิ่มพูน ทั้งที่เพิ่มขึ้นและที่ถูกทำให้เป็นจริงขึ้นมา

Bosworth (1975) ได้พบความเกี่ยวข้องกันในทางบวกระหว่างการบริโภคกับ ทุนทรัพย์ที่เพิ่มพูนด้วย อย่างไรก็ตาม เขาได้เถียงว่าความเกี่ยวข้องกันค่อนข้างน้อยมาก แต่เฉพาะ การเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ของราคาในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงการบริโภคอย่างเห็นได้ ชัด แต่การศึกษาเมื่อไม่นานมานี้ซึ่งดูเหมือนจะแสดงว่าการบริโภคมีความเกี่ยวข้องกับราคาหุ้น แต่ก็ มีความไม่ลงรอยกันเกี่ยวกับความสำคัญของความเกี่ยวข้องดังกล่าวนี้

4. อัตราดอกเบี้ย

นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกสันนิษฐานว่า การบริโภคเป็นฟังก์ชันของอัตราดอกเบี้ย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เขาเชื่อว่าการเพิ่มขึ้นในอัตราดอกเบี้ย ส่งเสริมการออมและกีดกันการบริโภค แต่นักเศรษฐศาสตร์ในช่วงหลังกว่ามีความไม่เชื่อทั้งในทางทฤษฎี และในกรณีการสังเกต และ ทดลองเพราะว่าการเพิ่มขึ้นในอัตราดอกเบี้ยอาจจะส่งเสริมการออม และเนื่องจากเหตุนี้จึงกีดกัน การบริโภค แต่ก็อาจจะมีผลตรงข้ามได้ ถ้าเอกชนเก็บออมเพื่อที่จะให้มีเงินก้อนหนึ่งตอน เกษียณอายุหรือตรงเวลาใดเวลาหนึ่ง เขาจะพบว่าตรงอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่า เขาสามารถเก็บออม รายได้ในปัจจุบันในจำนวนที่น้อยกว่าได้ และยังคงบรรลุเป้าหมายของเขา เนื่องจากโดยอัตรา ดอกเบี้ยที่สูงกว่า การออมของเขาก็จะได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่าด้วย และดังนั้นการออมของเขา จึงเติบโตรวดเร็ว ผลลัพธ์ก็คือเขาสามารถจะจับจ่ายใช้สอยในการบริโภคได้มากกว่ารายได้ใน ปัจจุบันของเขา

ในการปฏิบัติด้วยการสังเกตและทดลอง ปรากฏว่าความเกี่ยวข้องกันระหว่างการบริโภค และอัตราดอกเบี้ยยังไม่เป็นที่ชัดเจน การศึกษาเกือบทั้งหมดได้พบว่าการบริโภคค่อนข้างจะไม่ไว ต่อการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย แต่อย่างไรก็ตามมีหลักฐานที่เสนอแนะว่าอัตราดอกเบี้ยเป็น ตัวกำหนดที่สำคัญของการใช้จ่ายเกี่ยวกับสินค้าที่บริโภคที่คงทน

Hamburder (1967) and Mishkin (1976) ได้แย้งว่า การจัดซื้อสินค้าบริโภคที่คงทน เช่น รถยนต์และบ้านพักอาศัย เป็นต้น ถูกกีดกันโดยการเพิ่มขึ้นในอัตราดอกเบี้ย

5. ราคา

กล่าวได้ว่า การบริโภคแท้จริงเป็นฟังก์ชันของรายได้แท้จริง ดังนั้นการเพิ่มขึ้นของรายได้ในนาม พร้อมด้วยการเพิ่มขึ้นที่เท่ากันในระดับราคา จะไม่เปลี่ยนแปลงการบริโภคแท้จริงในความเป็นจริงนั้น ถ้าครัวเรือนไม่ได้เปลี่ยนแปลงการบริโภคแท้จริงของเขา เมื่อเผชิญหน้ากับการเพิ่มขึ้นในสัดส่วนเท่ากันของรายได้ในนามและระดับราคา ก็อาจกล่าวได้ว่า เขาไม่ตกอยู่ในภาพลวงตาทางการเงิน (Money Illusion) ในอีกด้านหนึ่ง ถ้าเขาเปลี่ยนแปลงการบริโภคที่แท้จริงของเขา เขาก็จะอยู่ในข่ายที่ถูกกล่าวหาว่าเกิดภาพลวงตาทางการเงิน

อย่างไรก็ตาม Branson and Klevorick (1969) ได้ตีพิมพ์ผลการศึกษาระยะยาวว่า เพื่อแสดงว่า ภาพลวงตาทางการเงินที่อยู่ในส่วนที่เกี่ยวกับฟังก์ชันการบริโภค โดยใช้ข้อมูลราย 3 เดือนสำหรับ ในปี ค.ศ.1955-1965 และเขาพบว่าระดับราคามีบทบาทสำคัญในการกำหนดการบริโภคแท้จริงต่อหัวในสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขาได้พบว่าการบริโภคแท้จริงเพิ่มขึ้นเมื่อดัชนีราคาผู้บริโภคสูงขึ้น พร้อมด้วยรายได้แท้จริงและความมั่งคั่งที่ กรณีนี้ชี้แนะว่าเมื่อราคาและมูลค่าในนามของรายได้และความมั่งคั่งเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนกัน ครัวเรือนจะให้ความสนใจมากขึ้นต่อการเพิ่มขึ้นในมูลค่าในนามของรายได้และความมั่งคั่ง และจะเพิ่มการบริโภคมากกว่าที่เป็นสัดส่วน

ในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกัน Juster and Wacktel (1972) ได้พิจารณาผลของวิธีการเงินเฟ้อที่คาดหมายไว้ล่วงหน้า และที่ไม่ได้คาดหมายไว้ก่อนที่มีต่อการบริโภค (วิธีการเงินเฟ้อที่คาดหมายไว้ล่วงหน้าและที่ไม่ได้คาดหมายไว้ก่อน มีพื้นฐานบนดัชนีของการเพิ่มขึ้นในราคาที่ยังจะเท่าหรือไม่เท่ากับการเปลี่ยนแปลงในดัชนีราคาผู้บริโภคหรือไม่) จากแง่คิดทางทฤษฎี ถ้าผู้บริโภคคาดหมายไว้ก่อนว่าจะเกิดเงินเฟ้อ เขาจะเพิ่มการบริโภคในปัจจุบัน แต่ Juster และ Wacktel ได้พบหลักฐานในทางตรงข้าม เขาแสดงความเห็นว่าเงินเฟ้อที่คาดหมายไว้ล่วงหน้ามีผลในทางลบเล็กน้อยต่อการบริโภค ในขณะที่เงินเฟ้อที่ไม่ได้คาดหมายไว้ล่วงหน้า มีผลในทางลบขนาดใหญ่ (Juster และ Wacktel เชื่อว่า ผลลัพธ์ของเขาสนับสนุนทัศนะที่ว่า การสูงขึ้นในระดับราคา ไม่ว่าจะคาดหมายไว้ล่วงหน้าหรือไม่ จะก่อให้เกิดผลโดยตรงข้ามกับความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและจากการบริโภคด้วย)

6. ผลของการโฆษณา

การโฆษณาได้แสดงบทบาทสำคัญในการเพิ่มอุปสงค์สำหรับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่หือโดยีหือหนึ่งโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นในอุปสงค์เช่นนี้ บ่อยครั้งที่เป็นการสูญเสียตลาดของสินค้าที่หืออื่น ดังนั้น การเพิ่มขึ้นสุทธิในการบริโภครวมจึงมีน้อยหรือไม่มีเลยก็ได้

Taylor and Weiserbs (1972) พบว่าการโฆษณามีส่วนเพิ่มการบริโภครวมบนการสูญเสียของการออม การศึกษาของเขามีพื้นฐานบนข้อมูลรวมสำหรับสหรัฐอเมริการะหว่างปี ค.ศ.1929-1968 เขาเสนอแนะว่า การโฆษณาอาจเปลี่ยนรสนิยมของประชาชนได้

7. ความแตกต่างระหว่างภูมิภาคและความแตกต่างระหว่างประเทศ

7.1 ความแตกต่างระหว่างภูมิภาค ตามเอกสารวิชาการสำหรับแคนาดา โดย Gillen and Guccione (1970) และสำหรับอินเดียโดย Bhattacharya and Mahalanobis (1961) แสดงถึงการขาดความเท่าเทียมกันอย่างมากระหว่างภูมิภาคในการใช้จ่ายด้านการบริโภคต่อครัวเรือน

ปัจจัยทางวัฒนธรรมและสภาพดินฟ้าอากาศ ประพฤติปฏิบัติอย่างไร ที่นำไปสู่ความแตกต่างระหว่างภูมิภาคเช่นนั้น และแม้แต่ขอบเขตของปัจจัยดังกล่าว ยังเป็นปัญหาที่จะต้องศึกษากันต่อไป

7.2 ความแตกต่างระหว่างประเทศ ถ้าฟังก์ชันการบริโภคแตกต่างกันระหว่างภูมิภาค ก็เป็นที่คาดหวังได้ว่า มีความแตกต่างกันระหว่างประเทศ และในขณะปัจจุบัน ดูเหมือนจะมีการบันทึกปรากฏการณ์นี้ไว้ในเอกสารเป็นอย่างดี ดังเช่น การศึกษาของ Johnson and Chiu (1968) รายงานว่ามีความแตกต่างกันอย่างรุนแรงใน (Marginal Propensity to Save: MPS) ระหว่าง 44 ประเทศ ในช่วงระยะเวลาในปี ค.ศ. 1950-1961

แนวคิดเกี่ยวกับเงินเฟ้อ

เงินเฟ้อ หมายถึง สภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในระดับที่สร้างปัญหาแก่ระบบเศรษฐกิจ แต่การที่ระดับราคาสูงขึ้นมิได้หมายความว่า ราคาสินค้าทุกชนิดจะต้องสูงขึ้น เป็นไปได้ว่าสินค้าบางชนิดมีราคาลดลง สินค้าบางชนิดมีราคาคงที่ ในขณะที่สินค้าและบริการอีกหลายชนิดมีราคาสูงขึ้นมาก จึงทำให้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ภาวะที่ราคาสินค้าเพิ่มขึ้นนั้นมักเกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจที่เป็นภาวะปกติ เว้นแต่ภาวะราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นในระดับที่สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนจำนวนมาก จึงจะถือว่าระบบเศรษฐกิจได้เกิดปัญหาเงินเฟ้อขึ้นแล้ว (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ, 2550: 244; รัตนา สายคณิต, 2541: 329)

สิ่งที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปคือ ดัชนีราคา ซึ่งอาจพิจารณาได้จากดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index: CPI) หรือดัชนีราคาผู้ผลิต (Producer Price Index: PPI) แล้วแต่กรณี ซึ่งการที่เราจะดูว่า ระดับราคาเปลี่ยนแปลงไปจากงวดเวลาก่อนเท่าใดนั้น สามารถดูได้จากการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดัชนีราคาผู้บริโภค อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค ในปีใดปีหนึ่งกับปีก่อนหน้าจะเป็นเครื่องวัดอัตราเงินเฟ้อของปีนั้น นั่นคือ เราสามารถวัดอัตราเงินเฟ้อได้ตามสมการ ดังนี้

$$\text{อัตราเงินเฟ้อ}_t = \frac{\text{CPI}_t - \text{CPI}_{t-1}}{\text{CPI}_{t-1}} \times 100$$

เงินเฟ้อเป็นปัญหาเศรษฐกิจมหภาคที่สำคัญประการหนึ่งของทุกประเทศ เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจหลายด้าน อาทิ

1. ผลกระทบต่อการผลิตและการลงทุน เงินเฟ้อทำให้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มีราคาสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตและราคาผลผลิตสูงขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตที่เป็นสินค้าออกประสบปัญหาการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ
2. ผลกระทบต่ออำนาจซื้อของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ และการกระจายรายได้ เงินเฟ้อทำให้ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้น ทำให้อำนาจซื้อของผู้บริโภคลดลง กล่าวคือ เงินแต่ละหน่วยจะมีอำนาจซื้อสินค้าลดลง หรือเงินจำนวนเท่าเดิมจะแลกเปลี่ยนกับสินค้าได้เป็นจำนวนน้อยลงกว่าเดิม

อย่างไรก็ตามประชาชนกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้มีรายได้คงที่ย่อมประสบความเดือดร้อนมากกว่ากลุ่มผู้มีรายได้สูงและกลุ่มผู้ถือครองสินทรัพย์ ภาวะเงินเฟ้อทำให้ราคาสินทรัพย์สูงขึ้น ขณะเดียวกันภาวะเงินเฟ้อทำให้เจ้าหน้าที่เสียประโยชน์ แต่ลูกหนี้ได้ประโยชน์ ดังนั้นภาวะเงินเฟ้อจึงทำให้การกระจายรายได้ในสังคมแย่ลงหรือเปลี่ยนไปจากเดิม

3. จากสาเหตุประการที่สอง เงินเพื่อทำให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยเดือดร้อนมาก เงินเฟ้อในประเทศกำลังพัฒนาจึงอาจกระทบต่อสถานภาพของรัฐบาล หากรัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาเงินเฟ้อในระดับที่น่าพอใจได้ อาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาล

แนวคิดเกี่ยวกับความเสี่ยงภัย

ในชีวิตประจำวันของทุกคนนั้นอาจประสบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่คาดฝันและไม่พึงประสงค์ ไม่มีใครสามารถปฏิเสธได้ว่า เราสามารถอยู่อย่างปลอดภัยโดยที่ไม่มีความเสี่ยงภัยใด ๆ เลย ดังประจักษ์กันคือความเสี่ยงภัยมีอยู่ตลอดเวลาและเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยเหตุใดเหตุหนึ่ง และเมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมนำความเสียหายมาให้แก่ร่างกายและทรัพย์สินของผู้ประสบภัยนั้น

คำจำกัดความของความเสี่ยงภัย

ความหมายของความเสี่ยงภัยนั้นมีหลายคำนิยามด้วยกัน ดังนี้ (สุธรรม พงศ์สารานู, พึ่งใจ พึ่งพานิช, และวิรัช ฌ สงขลา, 2542)

1. ความเสี่ยงภัยคือ โอกาสของการสูญเสีย ซึ่งคำว่า โอกาส มีความหมาย 2 ประการ คือ

- 1.1 ความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น
- 1.2 ระดับของความเป็นไปได้

2. ความเสี่ยงภัยคือ ความเป็นไปได้ของการสูญเสีย ความหมายในกรณีนี้ แตกต่างจากความหมายประการแรกคือ ความเป็นไปได้มีค่าไม่แน่นอนอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ในขณะที่ความหมายประการแรกนั้น “โอกาส” สามารถทราบค่าได้ว่าอยู่ในระดับใด

3. ความเสี่ยงภัยคือ ความไม่แน่นอน โดยทั่วไปความเสี่ยงภัย และความไม่แน่นอน มีความสัมพันธ์ต่อกัน โดยความเสี่ยงแสดงระดับของความไม่แน่นอนที่จะเกิดการสูญเสีย ความไม่แน่นอนเป็นผลมาจากการขาดความรู้ในการคาดคะเนผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นความรู้สึกและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล สามารถวัดได้จากความเชื่อของบุคคล ในขณะที่ความเสี่ยงภัยเป็นส่วนประกอบของภัย สามารถวัดได้ด้วยโอกาสของความน่าจะเป็น

4. ความเสี่ยงภัยคือ ผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริงแตกต่างจากที่คาดคะเนไว้ นักสถิติให้ความหมายของความเสี่ยงภัยในแง่ของค่าที่เบี่ยงเบนไปจากค่ากลางตามทฤษฎีของความน่าจะเป็น ธุรกิจประกันภัยนำมาใช้ในการคำนวณความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและเบี้ยประกันภัยโดยพิจารณาช่วงของความคลาดเคลื่อนอันเป็นการสนับสนุนความหมายที่ว่า ความเสี่ยงภัยคือความไม่แน่นอนอีกด้วย

5. ความเสี่ยงภัยคือ ความเป็นไปได้ของผลตอบแทนที่จะแตกต่างจากการคาดคะเน ตามความหมายนี้ ความเสี่ยงภัยไม่ได้เป็นแต่เฉพาะโอกาสของความน่าจะเป็นที่จะเกิดความเสียหายเท่านั้น แต่หมายถึงความน่าจะเป็นที่ผลลัพธ์ (เกิดขึ้นจริง) แตกต่างจากที่ได้คาดคะเนไว้

การประเมินระดับของความเสี่ยงภัย

การประเมินว่าเหตุการณ์ใดมีความเสี่ยงภัยมากหรือน้อยนั้นจะจำแนกโดยดูจากระดับของความเสียหาย (Degree of Risk) ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการกำหนดระดับของความเสียหายมากหรือน้อยนั้นแยกได้ดังนี้ (จิตติวดี ชัยวัฒน์, 2552)

1. ความถี่หรือความน่าจะเป็น (Frequency or Probability) ของเหตุการณ์หรือความเสียหายหรือผลตอบแทนที่อาจเกิดขึ้น
2. มูลค่าผลกระทบหรือความรุนแรง (Impact or Severity) ของเหตุการณ์หรือความเสียหาย หรือผลตอบแทน

การประเมินระดับของความเสี่ยงภัยนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาปัจจัยทั้งสองข้างต้นไปพร้อม ๆ กัน ยกตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงภัยมากคือ เหตุการณ์ที่มีโอกาสมาก หรือความน่าจะเป็นสูงที่จะมีความเสียหายเกิดขึ้น หรือความเสียหายนั้นเกิดขึ้นบ่อยครั้งนั่นเอง และเมื่อ

เกิดขึ้นแล้วคาดว่าจะมีความรุนแรงมาก หรือมีจำนวน หรือมูลค่าความเสียหาย หรือผลกระทบมาก ส่วนสาเหตุที่เกิดขึ้นแล้วก่อให้เกิดความเสียหายน้อย และแทบจะไม่มีโอกาสหรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดขึ้นเลยนั้นส่งผลให้เหตุการณ์นั้น ๆ มีระดับของความเสียหายน้อย

การจำแนกประเภทของความเสียหาย

1. ความเสียหายที่วัดเป็นตัวเงินได้และที่วัดเป็นตัวเงินไม่ได้

1.1 ความเสียหายที่วัดเป็นตัวเงินได้ หมายถึง สถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนเกิดขึ้น และก่อให้เกิดความเสียหาย และความเสียหายเหล่านั้นสามารถตีค่าออกมาเป็นมูลค่าเงินได้

1.2 ความเสียหายที่วัดเป็นตัวเงินไม่ได้ หมายถึง สถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนและอาจเกิดความเสียหาย โดยที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นไม่สามารถตีค่าออกมาเป็นมูลค่าเงินได้

2. ความเสียหายแปรผันและความเสียหายคงที่

2.1 ความเสียหายแปรผัน หมายถึง ความเสียหายเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อสถานะทางการเงินของผู้ประสบความเสียหาย

2.2 ความเสียหายคงที่ หมายถึง ความเสียหายอันเนื่องมาจากสาเหตุอื่น ๆ ที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ นั่นคือ แม้ว่าเราจะสามารถรักษาภาวะเศรษฐกิจไม่ให้ผันผวนและอยู่ในจุดสมดุล บางครั้งเราก็ยังต้องเผชิญกับความเสียหายอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น

3. ความเสียหายพื้นฐานและความเสียหายจำเพาะ

3.1 ความเสียหายพื้นฐาน หมายถึง ความเสียหายที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจพื้นฐานโดยรวม และก่อให้เกิดความเสียหายต่อกลุ่มคนจำนวนมาก นั่นคือ เมื่อภัยหรือสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายดังกล่าวเกิดขึ้นจะทำให้ประชาชนทั้งประเทศหรือจำนวนมากได้รับความเดือดร้อน ซึ่งส่วนมากแล้วภาครัฐจะเข้ามาเป็นผู้บริหารความเสี่ยงพื้นฐานเหล่านี้

3.2 ความเสี่ยงจำเพาะ หมายถึง ความเสี่ยงที่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใด ๆ โดยเฉพาะ ซึ่งความเสี่ยงประเภทนี้เป็นความเสี่ยงที่บุคคลหรือนิติบุคคลใด ๆ สามารถบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับตนเองหรือองค์กรของตนเองได้

4. ความเสี่ยงแท้จริงและความเสี่ยงเก็งกำไร

4.1 ความเสี่ยงแท้จริง หมายถึง ความเสี่ยงที่ผู้ประสบความเสี่ยงอาจได้รับความเสียหาย หรืออาจไม่ได้รับความเสียหายใด ๆ เลย และผู้ประสบกับความเสี่ยงแท้จริงนั้น ไม่มีโอกาสหรือไม่มีทางที่จะได้ผลประโยชน์หรือกำไรจากการประสบความเสี่ยงแท้จริง กล่าวคือ ผลลัพธ์ของผู้ประสบความเสี่ยงแท้จริงที่อาจจะได้รับคือ มีความเสียหายเกิดขึ้น (ผลลัพธ์เป็นลบ คือ มีสถานะทางการเงินที่ต่ำกว่าเดิม) หรือ ไม่มีความเสียหายเกิดขึ้น (ผลลัพธ์เป็นศูนย์ คือ มีสถานะทางการเงินเหมือนเดิม)

ความเสี่ยงแท้จริงสามารถส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินและสถานะทางอารมณ์และจิตใจ และอาจทำให้ผู้ประสบความเสี่ยงแท้จริงเกิดความสูญเสียขึ้น ซึ่งความเสี่ยงแท้จริงดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

4.1.1 ความเสี่ยงของบุคคล

ความเสี่ยงของบุคคล คือ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบโดยตรงต่อบุคคลใด ๆ ซึ่งความเสียหายเหล่านี้ ได้แก่

- ก) ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการตายก่อนวัยอันควร
- ข) ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการไม่มีรายได้เพียงพอเมื่อเกษียณอายุ
- ค) ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วย
- ง) ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการว่างงาน

4.1.2 ความเสี่ยงภัยของทรัพย์สิน

ทรัพย์สินของบุคคลใด ๆ อาจได้รับความเสียหายจากสาเหตุหลายประการ ซึ่งความเสียหายที่มีต่อทรัพย์สินนั้นสามารถแยกออกได้ดังนี้

ก) ความเสียหายโดยตรงต่อทรัพย์สิน บุคคลใด ๆ ได้รับความเสียหายโดยตรง หมายถึง บุคคลนั้นมีความสูญเสียทางการเงินเกิดขึ้น อันมีผลเนื่องมาจากความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยตรงแก่ทรัพย์สิน

ข) ความเสียหายทางอ้อมหรือความเสียหายที่ตามมา หมายถึง ความสูญเสียทางการเงินที่มีผลมาจากการที่ทรัพย์สินได้รับความเสียหาย

4.1.3 ความเสี่ยงภัยตามความรับผิดชอบ

ความเสี่ยงภัยตามความรับผิดชอบเป็นอีกความเสี่ยงภัยหนึ่งที่บุคคลประสบอยู่ในชีวิตประจำวัน โดยอาจมิได้นึกถึง ภายใต้ระบอบกฎหมาย บุคคลใด ๆ จะต้องรับผิดชอบในการกระทำที่ทำให้ร่างกายของผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ รวมทั้งทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นได้รับความเสียหาย ความเสี่ยงภัยตามความรับผิดชอบนี้มีความสำคัญเนื่องจากในการรับผิดชอบใด ๆ อาจไม่มีวงเงินสูงสุดของความรับผิด นอกจากนั้นถ้ามีการฟ้องร้อง ค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องอาจจะมีจำนวนมากก็เป็นได้

4.2 ความเสี่ยงภัยเก็งกำไร หมายถึง ความเสี่ยงภัยที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย หรืออาจไม่มีความเสียหายใด ๆ เกิดขึ้นเลยต่อผู้ประสบความเสี่ยงภัย และรวมถึงผู้ประสบความเสี่ยงภัยเก็งกำไรนั้นอาจมีโอกาหรือหนทางที่จะได้กำไรจากการประสบความเสี่ยงภัยเก็งกำไรอีกด้วย กล่าวคือ ผลลัพธ์ของผู้ประสบความเสี่ยงภัยเก็งกำไรอาจได้รับ คือ มีความเสียหายเกิดขึ้น (ผลลัพธ์เป็นลบ คือ มีสถานะทางการเงินที่ด้อยกว่าเดิม) หรือ ไม่มีความเสียหายเกิดขึ้น (ผลลัพธ์เป็นศูนย์ คือ มีสถานะทางการเงินเหมือนเดิม) หรือ ได้รับผลกำไรจากการประสบความเสี่ยงภัย (ผลลัพธ์เป็นบวก คือ มีสถานะทางการเงินที่ดีกว่าเดิม)

การบริหารความเสี่ยงภัย

การบริหารความเสี่ยงภัย คือแผนการและกระบวนการกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินงานอย่างเป็นระบบในการระบุเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงภัย และประเมินความเสียหายที่เกิดขึ้นที่อาจมีผลกระทบต่อบุคคลหรือองค์กร รวมทั้งเป็นการเลือกวิธีการบริหารความเสี่ยงภัย และนำวิธีที่เลือกได้ไปปฏิบัติเพื่อลดหรือจัดความเสี่ยงภัยให้หมดไป หรือช่วยบริหารความเสี่ยงภัยให้อยู่ในระดับที่บุคคลหรือองค์กรสามารถยอมรับได้ โดยการบริหารความเสี่ยงภัยจะกระทำทั้งก่อนระหว่าง และหลังจากมีความเสียหายเกิดขึ้น หรือนั่นคือมีการบริหารความเสี่ยงภัยอย่างต่อเนื่อง แต่วิธีการในการบริหารความเสี่ยงภัยนั้นอาจมีความแตกต่างกันออกไปก็ได้ นอกจากนั้นทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงภัยควรจะได้มีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยงภัย

การบริหารความเสี่ยงภัยที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลนั้น จะต้องมีการกระบวนการบริหารความเสี่ยงภัยให้ถูกต้อง ตรงจุด ตรงประเด็น และถูกวิธี ซึ่งกระบวนการบริหารความเสี่ยงภัยประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ระบุความเสี่ยงภัย (Identify Risks) เป็นกระบวนการอันดับแรกและค่อนข้างยากต่อธุรกิจ เพราะการพิจารณาถึงความเสี่ยงในแต่ละธุรกิจมีความแตกต่างกัน ความเสี่ยงภัยในบางเรื่องอาจเกิดได้กับธุรกิจนั้น แต่อาจไม่เกิดขึ้นกับอีกธุรกิจหนึ่ง ดังนั้น ผู้บริหารความเสี่ยงภัยย่อมจะต้องจัดเตรียมทำระบบหรือวิธีการที่จะระบุความเสี่ยงภัยที่เรียกว่า Insurance Policy Checklist ดังนั้น ผู้บริหารความเสี่ยงภัยจะดูจากรายละเอียดดังกล่าวนี้ ถ้าภัยใดที่มีความเสี่ยงสูงก็จะไม่ให้ความสนใจและหลีกเลี่ยงจะรับประกัน หรือพุดง่าย ๆ ก็คือ ทางบริษัทประกันภัยพยายามรับประกันภัยในลักษณะเป็นภัยที่แท้จริง

2. การประเมินความเสี่ยงภัย (Risk Evaluation) เป็นการพิจารณาถึงความเสี่ยงภัยว่ามี ความสำคัญมากน้อยเพียงใด แค่ไหน หลังจากนั้นก็จะพยายามจัดลำดับความสำคัญของความเสียหายแต่ละชนิดที่อาจจะเกิดขึ้น ถ้าความเสี่ยงภัยใดมีโอกาสที่จะเกิดความเสียหายมาก ก็จะจัดไว้ในลำดับต้น ๆ ของความเสี่ยงภัย

3. เลือกวิธีที่ดีที่สุด เพื่อที่จะจัดความเสี่ยงภัย (Select the Best Methods for Handling such Risks) ดังต่อไปนี้

3.1 หลีกเลียขง (Avoidance) เป็นวิธีการที่ผู้บริหารความเสี่ยงขงต้องการหลีกเลียขงในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิขความเสี่ยงขง

3.2 ป้องกันการเสียหายและควบคุม (Loss Prevention and Control) เป็นการดำเนินการที่ผู้บริหารความเสี่ยงขงต้องการลดความถี่หรือโอกาสหรือความน่าจะเป็นของความเสี่ยงขง

3.3 หน่วงเหนี่ยว (Retention) เป็นวิธีการที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยงขง เมื่อผู้บริหารความเสี่ยงขงได้ประเมินแล้วว่าความเสี่ยงขงที่บุคคลหรือองค์กรกำลังประสบอยู่นั้น มีระดับของความเสี่ยงขงน้อยหรือน้อยมาก การหาวิธีการอื่นมาบริหารความเสี่ยงขงที่กำลังประสบอยู่นั้นไม่คุ้มค่ากับผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคลหรือองค์กร

3.4 การโอนความเสี่ยง (Transfer) เป็นวิธีการที่ผู้บริหารความเสี่ยงขงทำการโอนความเสี่ยงขงที่บุคคลหรือองค์กรกำลังประสบอยู่ไปให้บุคคลอื่น ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น การประกันขง การป้องกันความเสี่ยง การโอนความเสี่ยงขงตามสัญญา

4. การนำวิธีการบริหารความเสี่ยงขงที่เลือกได้ไปปฏิบัติ (Implementing Risk Management Plans) เมื่อได้วิธีการบริหารความเสี่ยงขงที่เหมาะสมที่สุด นักบริหารความเสี่ยงขงจะนำเอาวิธีเหล่านั้นไปปฏิบัติใช้ในการจัดการความเสี่ยงขง ซึ่งผู้บริหารความเสี่ยงขงควรกำหนดแผนดำเนินงานอย่างละเอียด และแบ่งระยะเวลาในการดำเนินงานออกเป็นช่วงต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดวันที่ในการสัมฤทธิ์ผล และผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติการด้วย ซึ่งการระบุรายละเอียดของแผนการบริหารความเสี่ยงขงออกเป็ขระยะ ๆ จะช่วยให้บุคคลหรือองค์กรตรวจสอบผลการดำเนินงานจริงในการบริหารความเสี่ยงขงว่าเป็นไปตามแผนงานที่ได้ระบุไว้หรือไม่ เพื่อช่วยให้การปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงขงมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. การประเมินผลและการทบทวน (Evaluation & Review) การประเมินผลและการทบทวนการบริหารความเสี่ยงขง ประกอบด้วยหลัก 2 ประการดังนี้

5.1 การบริหารความเสี่ยงขงไม่สามารถใช้ได้ในช่วงที่ว่างเปล่าหรือภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลง คือมีความเสี่ยงขงใหม่ ๆ เกิดขึ้น และความเสี่ยงขงเก่า ๆ หายไป เทคนิคที่นำมาใช้กับความเสี่ยงขงปีนี้ไม่สามารถนำไปใช้ในป้หน้า ดังนั้น ต้องมีการพิจารณาหรือให้ความสนใจในรายละเอียดของความเสี่ยงขงด้วย

5.2 ในบางครั้งก็เกิดการผิดพลาดขึ้นได้ การประเมินและทบทวนการบริหารความเสี่ยง ถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้บริหารความเสี่ยง ที่จะต้องทบทวนการตัดสินใจนั้น ๆ ซึ่งอาจทำให้เกิดการเสียหายคิดเป็นเงินมีมูลค่ามหาศาลทีเดียว

ลักษณะความเสี่ยงที่สามารถทำประกันได้

ความเสี่ยงประเภทที่สามารถโอนภาระความเสี่ยงไปให้กับธุรกิจประกันภัยได้นั้น โดยทั่วไปจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้ (จารุพร ไวยนันท์, 2552: 39-41)

1. เป็นความเสี่ยงแท้จริง ซึ่งเป็นลักษณะความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่ก่อให้เกิดความเสียหายทางการเงินแก่ผู้ประสพความเสี่ยง โดยที่ไม่อาจก่อให้เกิดผลประโยชน์เลย ซึ่งหลักของการประกันภัยนั้นถือว่า จะไม่ทำให้ผู้หนึ่งผู้ใดได้กำไรหรือประโยชน์จากการทำประกันภัยเป็นอันขาด เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นมาผู้ประกันภัยจะได้รับค่าใช้จ่ายเสียหายเท่าความเป็นจริงและไม่เกินวงเงินที่ทำประกัน และไม่ควรจะได้รับผลกำไรจากการทำประกันภัย มิฉะนั้นจะก่อให้เกิด Moral Hazard ขึ้นมาได้

2. เป็นความเสี่ยงที่สามารถคาดคะเนความน่าจะเป็นที่จะเกิดความเสียหายในอนาคต การที่ผู้รับประกันจะต้องคาดคะเนว่า ภัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า นั้น จะมีโอกาสเกิดขึ้นได้มากน้อยเท่าใด จุดประสงค์เพื่อที่จะได้คำนวณอัตราค่าเบี้ยประกันภัยประเภทต่าง ๆ ได้ใกล้เคียงกับภาวะความเสี่ยงที่แท้จริงของบริษัทประกันนั้น ๆ ได้ เพราะถ้าบริษัทประกันภัยไม่สามารถที่จะคาดคะเนโอกาสหรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดความเสียหายต่าง ๆ ในอนาคตได้ การกำหนดอัตราค่าเบี้ยประกันภัยก็จะทำไม่ได้ หรือทำได้แต่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะเป็นปัญหาในการบริหารงานของบริษัทประกันภัยเป็นอย่างยิ่ง

3. ภัยนั้นจะต้องไม่เป็นมหันตภัย ภัยที่จะเกิดขึ้นจะต้องไม่ใช่ภัยที่จะนำความเสียหายมาสู่ชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมหาศาล เพราะเป็นภัยที่นอกจากไม่สามารถจะคาดคะเนความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแล้ว ยังเป็นอันตรายต่อการดำเนินงานของบริษัทประกันภัยอย่างแน่นอน ดังนั้น โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ผู้รับประกันภัยจะระบุไว้ชัดเจนในกรมธรรม์ประเภทต่าง ๆ ที่ไม่รวมภัยที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้ด้วย เช่น ภัยที่เกิดจากพายุไต้ฝุ่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว โรคระบาด สงคราม จลาจล เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ถ้าผู้รับประกันภัยรายได้ต้องการที่จะรับประกันภัยพวก มหันตภัยบางประเภท ผู้รับประกันภัยอาจหลีกเลี่ยงภาวะความเสี่ยงภัยของตนเอง โดยการทำ ประกันภัยต่อ (Reinsurance) สำหรับภัยรายนั้น ๆ ดังนั้นถ้าเกิดความเสียหายขึ้น ผู้รับประกันภัยจะ เกิดความเสียหายไม่มากนัก

4. ภัยนั้นจะต้องเป็นภัยที่ไม่เจตนา หรือเป็นอุบัติเหตุ กล่าวคือเป็นภัยที่ไม่คาดคิดว่าจะ เกิดขึ้น ถ้าภัยใดก็ตามที่เอาประกันภัยมีเจตนาที่จะทำให้เกิดขึ้น ภัยนั้นผู้รับประกันภัยจะไม่รับ ประกันภัยหรือไม่รับผิดชอบด้วย เช่น การเผาบ้าน โดยเจตนา การฆ่าตัวตาย เป็นต้น เหตุผลในการ ไม่รับประกันภัยประเภทนี้ เพื่อไม่ให้ผู้เอาประกันภัยหวังผลประโยชน์ในการทำประกันภัย และ เพื่อไม่ให้เกิดความไม่สุจริตใจมากขึ้น เพราะจะเป็นเหตุให้เป็นการเอาเปรียบผู้เอาประกันภัยราย อื่น ๆ นั่นเอง

5. ความเสียหายนั้นจะต้องมีความสำคัญมากพอ นั่นคือความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นใน อนาคตจะต้องมีความสำคัญต่อฐานะการเงินของผู้เอาประกันภัยอย่างแท้จริง จะสังเกตเห็นว่าใน การประกันภัยในแบบต่าง ๆ ผู้เอาประกันภัยจะไม่ทำประกันความเสียหายเล็กน้อย เช่น ไม่ทำ ประกันรถในวงเงิน 1,000-2,000 บาท หรือไม่ทำประกันชีวิตด้วยวงเงิน 2,000-3,000 บาท เพราะ ความเสียหายจำนวนเล็กน้อยดังกล่าวนี้ ผู้เอาประกันภัยสามารถที่จะรับภาวะความเสียหายเองได้ ไม่เดือดร้อนทางการเงินมากนัก

สำหรับผู้รับประกันภัยเองก็ไม่สามารถรับประกันภัยจำนวนเล็กน้อยนี้ได้ เนื่องจากผู้ รับประกันภัยมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกิดขึ้นในการทำสัญญา ดังนั้น ผู้รับประกันภัยจึงไม่รับประกันภัย จำนวนเล็กน้อย เพราะไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

6. เป็นภัยที่ค่าเบี้ยประกันภัยจะไม่สูงมากจนเกินไป ถือเป็นภัยที่โอกาสจะเกิดขึ้นกับคน หรือทรัพย์สินเป็นส่วนใหญ่ ไม่ใช่กับบุคคลกลุ่มน้อย เพื่อว่าบริษัทประกันภัยจะได้ใช้กว่าด้วย จำนวนมากนำมาถัวเฉลี่ยเพื่อคิดค่าเบี้ยประกันภัยสำหรับบุคคลโดยส่วนใหญ่ ซึ่งจะทำให้ค่าเบี้ย ประกันภัยไม่แพงมากนัก เพราะภัยบางอย่างอาจมีความสำคัญก็จริงอยู่ แต่โอกาสที่จะเกิดกับคน ส่วนใหญ่นั้นยาก เช่น กรณีการประกันภัยพืชผลในต่างประเทศ โอกาสที่พืชผลจะเสียหายอัน เนื่องมาจากภัยของลูกเห็บตกมีมาก เพราะภูมิอากาศในประเทศนั้น ๆ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดได้ง่าย ดังนั้นในต่างประเทศจึงมักมีการประกันภัยที่ให้ความคุ้มครองความเสียหายอันเนื่องมาจากลูกเห็บ ตก (Hail Insurance) ด้วย แต่ในประเทศที่มีภูมิอากาศแตกต่างกันออกไป เช่น ในเขตร้อน โอกาสที่ ลูกเห็บตกและทำความเสียหายต่อพืชผลอาจจะเกิดขึ้นได้ยาก ดังนั้นในประเทศเขตร้อนอาจไม่นิยม

ทำประกันภัยอันเนื่องมาจากลูกเห็บตก ถ้ามีผู้ขอทำประกันภัยแบบนี้เกิดขึ้นและเป็นจำนวนน้อยราย ค่าเบี้ยประกันภัยจะแพงและอาจแพงจนผู้เอาประกันภัยไม่สามารถที่จะจ่ายได้

แนวคิดวัดด้วยความยืดหยุ่น

ความยืดหยุ่นเป็นมาตรการในการวัดการตอบสนองของตัวแปรตัวหนึ่งต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอีกตัวหนึ่ง กล่าวคือความยืดหยุ่นเป็นอัตราส่วนของร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามต่อร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ (ประเจิด สินทรัพย์, 2527: 34)

การคำนวณหาความยืดหยุ่น สามารถคำนวณได้ดังนี้

$$\text{ค่าความยืดหยุ่น} = \frac{\text{ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม (Y)}}{\text{ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ (X)}}$$

$$E_{YX} = \frac{\frac{\partial Y}{Y}}{\frac{\partial X}{X}}$$

$$E_{YX} = \frac{\partial Y}{Y} \times \frac{X}{\partial X}$$

$$E_{YX} = \frac{\partial Y}{\partial X} \times \frac{X}{Y}$$

ถ้าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้มากกว่า 1 จะเรียกว่ามีความยืดหยุ่นมาก (Elastic) นั่นคือ อัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามมากกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ

ถ้าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้น้อยกว่า 1 จะเรียกว่ามีความยืดหยุ่นน้อย (Inelastic) นั่นคือ อัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามน้อยกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ

ถ้าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้เท่ากับ 1 จะเรียกว่ามีความยืดหยุ่นเป็นเอกภาพ (Unitary Elastic) นั่นคือ อัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามเท่ากับอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์จะใช้วิธีการทางสถิติในการสร้างสมการ เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ถึงผลของตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ที่มีต่อตัวแปรตาม (Dependent Variable) ว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระที่กำหนดในสมการจะมีผลในลักษณะใดต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม

โดยแบบจำลองที่ใช้ในการหาความสัมพันธ์ด้วยวิธีการทางเศรษฐมิติ นั้น เป็นแบบจำลองตามทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ นั่นคือ $C = a + b \cdot Y_d$ และเพิ่มตัวกำหนดการบริโภคทางอ้อมที่ได้มาจากการตรวจสอบเอกสาร และแนวคิดทฤษฎีเข้าไปในสมการ ซึ่งได้แก่ ดัชนีราคาผู้บริโภค อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และตัวแปรหุ่นแสดงภาวะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศไทย แต่เนื่องจากผู้ศึกษาต้องการดูความสัมพันธ์ระหว่างการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคว่าเป็นอย่างไร เราจึงมีการเพิ่มตัวแปรที่จะทำการศึกษาในเรื่องของการทำประกันภัยซึ่งแทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัย (PRE) และจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย (POL) เข้าไปในสมการ จึงสามารถเขียนสมการทางสถิติที่ใช้ในการศึกษาได้เป็น 2 แบบจำลอง ดังนี้

$$\ln YC = \beta_0 + \beta_1 \ln YD + \beta_2 \text{CPI} + \beta_3 \text{INT} + \beta_4 \ln \text{PRE} + \beta_5 \text{DUM} + \varepsilon \quad \dots\dots(1)$$

$$\ln YC = \beta_0 + \beta_1 \ln YD + \beta_2 \text{CPI} + \beta_3 \text{INT} + \beta_4 \ln \text{POL} + \beta_5 \text{DUM} + \varepsilon \quad \dots\dots(2)$$

โดยกำหนดให้

YC = ค่าใช้จ่ายในการบริโภค โดยพิจารณาจากรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของภาคเอกชน

YD = รายได้พึงใช้จ่าย

CPI = ดัชนีราคาผู้บริโภค หรือระดับราคาสินค้าทั่วไป

- INT = อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน (พิจารณาจากอัตราดอกเบี้ยฝากประจำ 3 เดือนเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ทั้ง 5 แห่ง ที่คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย)
- PRE = ค่าเบี้ยประกันภัย
- POL = จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย
- DUM = ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) แสดงภาวะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศไทย โดยกำหนดให้
- DUM = 1 ในช่วงเกิดผลกระทบจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน
- DUM = 0 ในช่วงที่ไม่เกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน
- β_0 = ค่าคงที่
- $\beta_1, \dots, \beta_5$ = สัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ
- ε = ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term)

สมมติฐานในการศึกษา

จากแบบจำลองทางเศรษฐมิติที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคนั้น ได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายในการบริโภคกับปัจจัยต่าง ๆ โดยคาดว่าจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะ ดังนี้

1. รายได้พึงใช้จ่าย (YD) จากทฤษฎีว่าด้วยการบริโภคในส่วนของฟังก์ชันการบริโภค แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้พึงใช้จ่ายกับปริมาณการบริโภค ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ รายได้พึงใช้จ่ายคือรายได้ที่ภาคครัวเรือนได้รับหักด้วยภาษีเงินได้ส่วนบุคคล เงินโอน และเงินประกันสังคม ซึ่งเป็นระดับรายได้ที่ประชาชนสามารถนำไปใช้จ่ายในการบริโภคและเก็บออมได้จริง ๆ นั่นคือเมื่อระดับรายได้สูงขึ้นการบริโภคจะมากขึ้น และเมื่อระดับรายได้ลดลงการบริโภคก็จะลดลงด้วย

$$\beta_1 > 0$$

2. ดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI) เป็นมาตรการที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงในราคาของผู้บริโภคได้จ่ายไปสำหรับสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคได้ใช้เป็นประจำ ดังนั้น ดัชนีประเภทนี้จึงกล่าวได้ว่ามีความสัมพันธ์อย่างมากกับการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค กล่าวคือ ในการพิจารณาข้อมูลการใช้จ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน ราคาถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการกำหนดการบริโภค เพราะราคาจะเป็นตัวกำหนดปริมาณการบริโภคตามแนวคิดเกี่ยวกับเงินเฟ้อ นั่นคือ ดัชนีราคาผู้บริโภคเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการบริโภค กล่าวคือ ถ้าดัชนีราคาผู้บริโภคเพิ่มขึ้นหรือระดับราคาสินค้าและบริการประเภทที่ผู้บริโภคโดยทั่วไปซื้อค่าบริการเป็นประจามีราคาสูงขึ้นก็จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคลดลง ในทางตรงกันข้าม ถ้าดัชนีราคาผู้บริโภคลดลง ก็จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเพิ่มขึ้น

$$\beta_2 < 0$$

3. อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก (INT) เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการบริโภค กล่าวคือ ถ้าอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นจะทำให้ประชาชนนำเงินที่มีอยู่มาฝากกับธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการนำเงินไปฝากในรูปของอัตราดอกเบี้ย เพื่อนำเงินที่มีอยู่ไปบริโภคในอนาคตแทน แล้วลดค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในปัจจุบันลง ในทางตรงกันข้าม ถ้าอัตราดอกเบี้ยลดลงจะไม่ชักจูงให้ประชาชนนำเงินไปฝาก ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคในปัจจุบันเพิ่มขึ้น

$$\beta_3 < 0$$

4. การทำประกันภัยส่วนบุคคล กรณีที่แทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัย (PRE) และแทนด้วยจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย (POL) เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค กล่าวคือ เริ่มจากแนวคิดที่ว่า การทำประกันภัยน่าจะส่งผลให้ความต้องการถือเงินเพื่อสำรองเหตุฉุกเฉินของประชาชนลดลง เพราะแม้ว่ายามใดที่เกิดเหตุไม่คาดคิดขึ้น ก็จะมีบริษัทประกันภัยเข้ามาทำหน้าที่ในการชดเชยค่าเสียหายให้ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วนก็ตาม ด้วยเหตุนี้ ความต้องการถือเงินเพื่อสำรองเหตุฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้นดังกล่าวจึงน่าจะลดลง และคนจะสามารถปรับระดับการถือเงินในมือที่ลดลงนี้ได้ ผ่านการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยและเพื่อการเก็งกำไรที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากความแน่นอนของรายได้ที่เพิ่มขึ้นหลังจากที่ตัดสินใจบริหารความเสี่ยงภัยผ่านการทำประกันภัย จึงส่งผลทำให้การบริโภคของคนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ทั้งนี้ การเลือกตัวแทนของการทำประกันภัยส่วนบุคคลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดให้เป็นค่าเบี้ยประกันภัย และจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งค่าเบี้ยประกันภัยเป็นราคาของการทำประกันภัยที่ประชาชนจะต้องจ่ายให้บริษัทประกันภัยเมื่อตนตัดสินใจทำประกันภัย และได้รับเป็นความคุ้มครองกลับคืนมา ราคาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงความเสี่ยงภัยที่ทวีความรุนแรงในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนผลตอบแทนที่จะได้รับกลับคืนมาของผู้ทำประกันภัยเมื่อเกิดเหตุการณ์ดังที่ได้ตกลงเอาประกันภัยไว้ ส่วนจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย เป็นตัวแปรที่สะท้อนถึงปริมาณการทำประกันภัยในประเทศไทย อันแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการทำประกันภัยผ่านทาง การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ครอบครองกรมธรรม์ประกันภัย

$$\beta_4 > 0$$

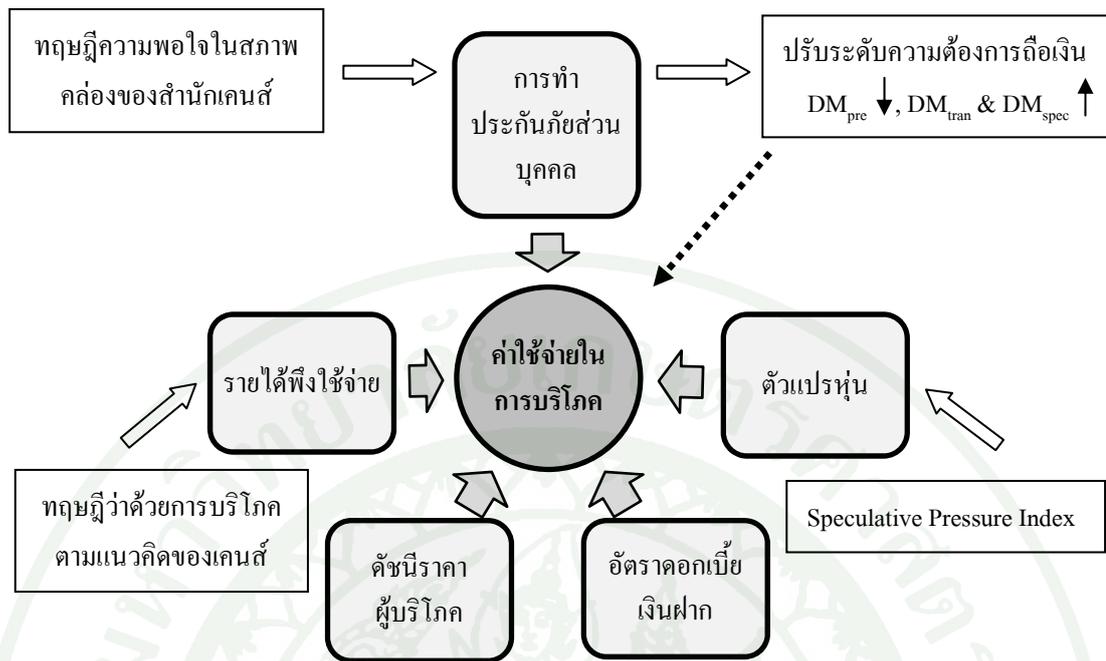
5. เนื่องจากลักษณะของข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาประมาณการด้วยสมการถดถอยเชิงเส้น ต้องเป็นข้อมูลอนุกรมเวลาที่มีรูปแบบ (Pattern) เดียวกันตลอดช่วงเวลาที่พิจารณา แต่จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินของไทยหลังจากที่มีการประกาศลอยตัวค่าเงินบาทในปี พ.ศ.2540 มีผลทำให้รูปแบบการบริโภค และความต้องการในการลงทุนเปลี่ยนแปลงไป ตามเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลง เหตุนี้ผู้ศึกษาจึงกำหนดตัวแปรหุ่นเพื่อทำให้เกิดความต่อเนื่อง และขจัดความเบี่ยงเบนที่อาจจะเกิดขึ้นในการศึกษา

โดยคาดว่าภาวะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศไทย ซึ่งแทนด้วยตัวแปรหุ่น มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค กล่าวคือ เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นในประเทศไทย เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่ จะทำให้ประชาชนชะลอหรือลดปริมาณการจับจ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภคลง

$$\beta_5 < 0$$

กรอบแนวคิดในการศึกษา

สำหรับกรอบแนวคิดในการศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคน (ภาพที่ 6) เริ่มจากการตั้งข้อสมมติฐานที่ว่าเมื่อประชาชนเลือกบริหารความเสี่ยงภัยผ่านการทำประกันภัย น่าจะเป็นเหตุให้ประชาชนปรับระดับความต้องการถือเงินเพื่อสำรองเหตุฉุกเฉินของตนลง ทั้งนี้เนื่องมาจากความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยที่มากขึ้นอันเนื่องมาจากความคุ้มครองที่ได้รับจากบริษัทประกัน ว่าหากวันใดวันหนึ่งมีสาเหตุที่อาจทำให้เกิดความเสียหาย หรือสูญเสียชีวิต เขาสามารถที่จะได้รับการชดเชยค่าเสียหายได้จากระบบของการทำประกันภัย ซึ่งจะทำให้เขาสามารถที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข โดยไม่ต้องกังวลว่า หากเกิดเหตุไม่คาดคิดขึ้น จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก อันจะกระทบต่อฐานะทางการเงินของตน อันจะทำให้ประชาชนปรับระดับการถือเงิน ในมือเพื่อมาจับจ่ายใช้สอยและเก็บออมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ระดับการบริโภคของสังคมโดยรวมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีผนวกกับการทบทวนงานวิจัยในอดีต ผู้ศึกษาได้เลือกปัจจัยที่กำหนดการบริโภคหรือกำหนดค่าใช้จ่ายในการบริโภคที่สำคัญ ๆ อันได้แก่ รายได้พึงใช้จ่าย ดัชนีราคาผู้บริโภคหรือระดับราคาสินค้าทั่วไป อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และตัวแปรหุ่นเพิ่มเติมจากการทำประกันภัยที่แทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัยและจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวผู้ศึกษาได้นำมาสร้างเป็นแบบจำลองเพื่อศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค โดยเริ่มจากการทดสอบความเป็นเหตุและผลระหว่างการทำประกันภัยกับค่าใช้จ่ายในการบริโภคเพื่อหาตัวแปรที่เหมาะสมสำหรับการทำประกันภัยส่วนบุคคล และจากนั้นใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดมาทำการวิเคราะห์หาขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์ต่อไป

ภาพที่ 6 กรอบแนวคิดในการศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค
ที่มา: จากแนวคิดทฤษฎีและการตรวจสอบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของการประกันภัย

ความเป็นมาของการประกันภัย

จุดกำเนิดของการประกันภัยจะเกิดขึ้นเมื่อใดไม่สามารถระบุให้แน่ชัด แต่ในสมัยเริ่มแรกของการประกันภัยจะมีลักษณะเป็นไปในการแสวงหาหลักประกันความคุ้มครอง หรือวิธีการป้องกันภัยอันเกิดจากทรัพย์สินอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติหรือโจรผู้ร้าย ซึ่งก็นับว่าเป็นที่มาของกิจการประกันภัยในสมัยปัจจุบัน (มุกดา โควหากุล, 2537: 18-21)

ในประเทศจีนประมาณ 3,000 ปี ก่อนคริสตกาล พ่อค้าชาวจีนซึ่งอาศัยแม่น้ำแยงซีเกียงเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าไปขายยังเมืองต่าง ๆ ได้พัฒนาวิธีการเพื่อแบ่งเบาและบรรเทาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับสินค้าของตน ทั้งนี้ เนื่องจากลำน้ำแยงซีเกียงมีสายน้ำที่เชี่ยวกรากและเรือบรรทุกสินค้ามักจะอับปางอยู่เสมอ เนื่องจากมีหินใต้น้ำและมีเกาะแก่งที่คดเคี้ยวเป็นอันตรายต่อการเดินเรือ มีปรากฏอยู่เสมอว่าพ่อค้าบางคนต้องสิ้นเนื้อประดาตัว เพราะสินค้าได้รับความเสียหายหมด วิธีการที่พ่อค้าเหล่านี้ได้นำมาใช้คือ การกระจายสินค้าของตนแยกบรรทุกไว้ในเรือหลาย ๆ ลำ แทนที่จะบรรทุกสินค้าทั้งหมดไว้ในเรือลำเดียวกันหรือในเรือเพียงไม่กี่ลำ เรือแต่ละลำก็จะบรรทุกสินค้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพ่อค้าหลาย ๆ คน ซึ่งหากเรือลำใดลำหนึ่งได้รับความเสียหายอับปางลง พ่อค้าแต่ละคนก็จะได้รับความเสียหายเฉพาะส่วนเพียงจำนวนส่วนน้อยของสินค้าของตนเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากเชื่อว่ากฎของการเฉลี่ย (Law of Average) จะทำหน้าที่ปกป้องสัดส่วนส่วนใหญ่ของสินค้าไว้ หลักการเช่นนี้เป็นการกระจายความเสี่ยงภัย ที่เป็นที่มาและคล้ายกับหลักการของการประกันภัยในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก

ส่วนพวกชาวบาบิโลเนียน (Babylonian) ในแถบลุ่มแม่น้ำยูเฟรติส ได้พัฒนาการค้าและอุตสาหกรรมผลิตสินค้าส่งไปขายยังต่างเมือง จึงต้องอาศัยแรงงานจากทาสหรือบริการขนส่งสินค้าหรือวัตถุค้ำจุนจากเมืองหนึ่งไปยังอีกเมืองหนึ่ง ซึ่งบรรดาทาสหรือบริวารเหล่านั้นจะต้องปฏิบัติงานตามคำสั่งของนายโดยเคร่งครัด จึงไม่เกิดความสะดวกในการค้าขาย ต่อมาได้มีการมอบหมายให้บุคคลอื่นไปทำหน้าที่ค้าขายแทนตน เรียกว่า พ่อค้าเร่ (Travelling Salesman) ที่จะรับสินค้าจากเจ้าของไปจำหน่ายยังเมืองต่าง ๆ และเพื่อเป็นหลักประกันว่าเขาเหล่านั้นจะไม่คดโกงเอาสินค้าไปเป็นส่วนตน จึงกำหนดให้พ่อค้าเร่ต้องนำเอาทรัพย์สิน ภรรยาและบุตร ไว้กับเจ้าของสินค้าเพื่อเป็น

หลักประกัน เมื่อค้าขายกลับมาแล้วก็ต้องนำเงินที่เหลือจากส่วนกำไรส่งคืนเจ้าของสินค้า แต่ในบางครั้งสินค้าที่นำไปเร่ขายถูกโจรผู้ร้ายแย่งชิงไป พ่อค้าเร่เหล่านั้นก็ต้องสูญเสียทรัพย์สิน หรือถูกยึดภรรยาและบุตรไปเป็นทาส โดยมีโชคความทุจริตของตน ต่อมาพวกพ่อค้าเร่จึงรวมตัวกันต่อรองว่า หากความเสียหายที่เกิดขึ้นสำหรับสินค้านั้นมิได้เกิดขึ้นจากความผิดหรือความประมาทเลินเล่อของพ่อค้าเร่เขาจะไม่ต้องรับภาระในความเสียหายเหล่านั้น เจ้าของสินค้าจะยึดทรัพย์สิน ภรรยา และบุตรของเขาไม่ได้ ต่อมาข้อตกลงนี้ได้แพร่หลายไปในการค้าชนิดอื่น รวมทั้งกิจการเดินเรือของชาวโฟนีเซียน (Phoenician) ซึ่งเป็นชนเผ่าโบราณที่อาศัยอยู่ริมฝั่งทะเลของประเทศซีเรียด้วย

ต่อมาชาวกรีกได้พัฒนาแนวความคิดในทางการค้าจากชาวบาบิโลเนียนและชาวโฟนีเซียนไปเป็นสัญญาชนิดหนึ่ง ซึ่งมีชื่อว่า สัญญาบอตตอมรี (Bottomry) สัญญาดังกล่าวนี้เป็นสัญญาที่ระบุว่า ถ้าเจ้าของเรือต้องการจะขนส่งสินค้าไปขายยังเมืองห่างไกล และต้องการใช้เงิน เขาจะต้องยืมเงินโดยเอาตัวเรือไปเป็นหลักประกัน โดยมีข้อตกลงว่า หากเขาเดินทางกลับมาจากการค้าขายแล้วเขาจะต้องชดใช้เงินที่กู้ไปทั้งหมดรวมทั้งดอกเบี้ย (ซึ่งก็คือ ค่าเบี้ยประกันภัยในปัจจุบันนั่นเอง) แต่ถ้าเรือสูญหายไปในทะเลหรืออับปางไม่สามารถกลับมาซึ่งทำเรือได้ตามสัญญา ผู้ให้กู้หรือนายทุนเงินกู้ก็จะยึดเรือไปใช้หนี้เงินกู้นั้น สัญญาชนิดนี้กลายเป็นที่กว้างขวางในประเทศที่เดินทางทางทะเลเพื่อไปค้าขายตามเมืองต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งสินค้าที่จะส่งไปขายหรือซื้อกลับมาก็สามารถเอาไปเป็นหลักประกันแทนตัวเรือได้ สัญญาชนิดนี้เรียกว่า สัญญาเรสปอนเดนเทีย (Respondentia)

คริสต์ศตวรรษที่ 12 ชาวลอมบาร์ด (The Lombards) ซึ่งอพยพมาจากประเทศอิตาลีเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในกรุงลอนดอน เป็นผู้ริเริ่มระบบการประกันภัยการขนส่งทางทะเลขึ้น กล่าวคือ พ่อค้านายทุนได้พากันรวมตัว เพื่อกระจายความเสี่ยงภัยจากการสูญสิ้นที่จะเกิดกับพ่อค้านายทุนคนใดคนหนึ่ง ไปยังพ่อค้าหลาย ๆ คน ซึ่งหากเกิดวินาศภัยทางทะเลขึ้นเขาเหล่านั้นก็จะได้ช่วยกันแบ่งเบาภาระการสูญสิ้นทุนรอนไปบางส่วน ทำให้ยังสามารถประกอบกิจการการค้าต่อไปได้ วิธีการก็คือจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือเบี้ยประกันภัยจากผู้กู้หรือเจ้าของเรื่อนั้น เพื่อเป็นการประกันว่าเมื่อเกิดภัยทางทะเลขึ้นแล้วทำความเสียหายให้กับเรือและสินค้าเมื่อใด กลุ่มพ่อค้าก็จะจ่ายเงินให้กับผู้เป็นเจ้าของเรือหรือสินค้านั้น นับเป็นการเริ่มต้นการประกันภัยทางทะเล อันเป็นผลสำคัญที่ส่งเสริมให้การค้าระหว่างประเทศเจริญรุ่งเรืองขึ้น

ตราบจนกระทั่งในคริสต์ศตวรรษที่ 15 จึงได้มีการกฎหมายประกันภัยทางทะเลบังคับใช้ในประเทศอิตาลีและอังกฤษ เป็นการวางหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันภัยทางทะเลขึ้นใช้บังคับในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 17 สมัยนั้นพ่อค้าชาวอังกฤษที่มีเรือเดินทะเลมักจะใช้ร้านค้าแพ

เป็นที่พบปะกันเพื่อการค้าขายและตกลงประกันภัยทางทะเลกัน ในบรรดาร้านกาแฟที่ใช้คิดต่อการค้ากันนี้มีอยู่ร้านหนึ่งตั้งอยู่ที่ถนนทาวเวอร์สตรีท (Tower Street) ริมน้ำเทมส์ เป็นร้านซึ่งพ่อค้าต่าง ๆ มักนิยมมาพบปะและเจรจาการค้ากันมาก ร้านนี้มีเจ้าของชื่อนายเอ็ดเวิร์ด ลอยด์ (Edward Lloyd) นายลอยด์ผู้นี้ให้ความสนใจและมีส่วนช่วยธุรกิจทำประกันภัยในสมัยนั้นเป็นอย่างมาก เพราะเขาจะทำการรวบรวมข่าวสารเกี่ยวกับการเดินเรือ สถิติของเรือแต่ละลำ ความสามารถของเรือรวมทั้งกัปตันเรือและลูกเรือที่ได้ผ่านการผจญภัยในการเดินทางไกล ๆ ในเส้นทางต่าง ๆ ตลอดจนสภาพดินฟ้าอากาศและกระแสน้ำ มาเสนอต่อพ่อค้าที่จะมารับประกันภัยอยู่เสมอ

ในช่วงปี ค.ศ.1769 ตลาดการประกันภัยได้ย้ายศูนย์กลางของการประกันภัยมาที่ร้านกาแฟแห่งใหม่ของนายลอยด์ที่ Pope's Head Alley จนกระทั่งในปี ค.ศ.1771 ก็ได้มีการก่อตั้งคณะกรรมการขึ้นบริหารธุรกิจประกันภัยของลอยด์ในถนนไลม์สตรีท (Lime Street) ในกรุงลอนดอน มีสมาชิกของลอยด์ทำหน้าที่รับประกันภัยในนามของลอยด์ ประมาณ 18,500 คน ซึ่งนับว่าเป็นธุรกิจประกันภัยที่เก่าแก่และใหญ่โตที่สุดในโลก ดังนั้นจึงถือได้ว่าเอ็ดเวิร์ด ลอยด์ คือบิดาแห่งการประกันภัย

สำหรับการศึกษาประกันชีวิต ปรากฏว่า ในประมวลกฎหมายฮัมมูราบี (The Code of Hammurabi) ได้ยอมรับแผนการสะสมเงินในสมัยกรีกตอนต้น ได้มีแนวความคิดในการให้การช่วยเหลือกัน ในการจัดการศพให้ถูกต้องตามประเพณีของพวกกลุ่มศาสนาต่าง ๆ โดยจะทำการเก็บเงินจากสมาชิกเป็นรายเดือน และผลตอบแทนที่สมาชิกจะได้รับคือ การประกันว่าเมื่อถึงแก่กรรมก็จะจัดการทำศพให้จนเป็นที่เรียบร้อย นอกจากนี้ในสมัยนั้น ได้มีโบสถ์แห่งหนึ่งซึ่งจัดให้มีการบริการให้เงินกู้ในกรณีที่สมาชิกต้องการจะกู้เงินภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ ซึ่งการดำเนินการลักษณะนี้มีลักษณะคล้ายกับการกู้ยืมเงินตามกรรมธรรม์ประกันชีวิต

ในสมัยต่อมา พวกโรมันได้รับเอาวัฒนธรรมกรีกไว้ทั้งด้านศิลปะ วรรณคดี ปรัชญา และศาสนา ซึ่งรวมถึงการทำพิธีทางศาสนาแก่ศพอีกด้วย แต่ได้เปลี่ยนวิธีการทำศพไปบ้างโดยไม่ถือเคร่งครัดในเรื่องศาสนา ทั้งนี้ไม่จำกัดที่จะดำเนินการให้แก่สมาชิกในกลุ่มศาสนาเท่านั้น แต่เปิดรับจากประชาชนโดยทั่วไปด้วย โดยยังได้ขยายขอบเขตออกไปจากวัตถุประสงค์เดิม โดยไม่เพียงแต่ให้ประโยชน์แก่สมาชิกที่ถึงแก่กรรมเท่านั้น แต่มีหลักการในเรื่องการจ่ายเงินบำนาญให้เมื่อสมาชิกชราภาพลงหรือไม่สามารถทำงานได้ นอกจากนี้ยังจ่ายเงินให้เป็นกรณีพิเศษเมื่อมีการเดินทางเพื่อการโยกย้ายไปรับตำแหน่งหน้าที่การงานอื่น

ปี ค.ศ.1583 ได้มีการประกันชีวิตอย่างสมบูรณ์แบบขึ้นที่ประเทศอังกฤษ กรมธรรม์ประกันชีวิตฉบับแรกทำขึ้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน ค.ศ.1583 เป็นสัญญาประกันชีวิตของนายวิลเลียม กิบบอนด์ (William Gibbons) กับนายริชาร์ด มาร์ติน (Richard Martin) เป็นผู้รับประกันภัย โดยในสัญญาระบุเงื่อนไขว่า หากนายวิลเลียม กิบบอนด์ เสียชีวิตภายใน 12 เดือน ผู้รับประกันภัยต้องจ่ายเงินจำนวน 400 ปอนด์ ให้แก่ทายาทของเขา โดยนายวิลเลียม กิบบอนด์ต้องจ่ายเงินเพื่อเป็นเบี้ยประกันภัย 32 ปอนด์ ต่อมาปรากฏว่านายวิลเลียม กิบบอนด์ได้ถึงแก่ความตาย ศาลจึงบังคับให้นายริชาร์ด มาร์ติน ต้องจ่ายเงินแก่ทายาทของนายวิลเลียม จึงมีหลักยึดถือสำคัญว่า การฟ้องร้องบังคับคดีสำหรับการประกันภัยนั้น ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของทั้ง 2 ฝ่าย (ผู้เอาประกันและผู้รับประกันภัย) และการทำประกันภัยลักษณะนี้ไม่มีหลักเกณฑ์เพียงพอที่จะลดความเสี่ยงภัยของผู้รับประกันภัยได้ จนกระทั่งได้นำเอาความรู้ทางคณิตศาสตร์ประกันมาใช้ เช่น การสร้างตารางมรณะของคน (Mortality Tables) โดยจัดทำสถิติการเสียชีวิตของคนอายุต่าง ๆ กัน เพื่อคำนวณอัตราเบี้ยประกันชีวิต สำหรับการประกันชีวิตในแบบต่าง ๆ ได้กำหนดให้มีเงื่อนไขเป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยอาศัยจำนวนอายุของผู้เอาประกันภัยเป็นเกณฑ์ ซึ่งแต่เดิมจะคิดเบี้ยประกันภัยเท่ากันไม่ว่าจะมีอายุเท่าใด

ในปี ค.ศ.1762 ได้มีการตั้งสมาคมประกันชีวิตแห่งแรกที่ได้จดทะเบียนถูกต้อง ชื่อ The Equitable Life Assurance Society ขึ้นมา เพื่อดำเนินธุรกิจการประกันชีวิต และปี ค.ศ.1774 รัฐบาลอังกฤษได้ออกพระราชบัญญัติประกันชีวิตฉบับแรกชื่อ The Life Assurance Act 1774

ในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีหลักฐานปรากฏว่า ประเทศอิตาลีได้เริ่มมีการประกันชีวิตอย่างจริงจัง ในขณะที่ประเทศอื่นมีการดำเนินการน้อยมาก เพราะมีผู้ไม่ค่อยเห็นด้วยและกล่าวหาว่าการประกันชีวิตเป็นการพนันชีวิตมนุษย์ ซึ่งขัดต่อศีลธรรมอันดีและเป็นเหตุให้บางประเทศ เช่น ฝรั่งเศส และเนเธอร์แลนด์ได้ออกกฎหมายห้ามประกันชีวิต

ความเป็นมาของการประกันภัยในประเทศไทย

ธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทยมีกำเนิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา กำลังรุ่งเรือง ซึ่งในครั้งนั้นประเทศไทยมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับต่างประเทศหลายประเทศ การขนส่งสินค้าอาศัยทางเรือเป็นส่วนใหญ่ จึงมีการประกันภัยทางทะเลและขนส่งเกิดขึ้นเป็นประเภทแรก การประกันภัยในสมัยนั้น วงการธุรกิจของชาวต่างประเทศร่วมมือดำเนินการกันเอง โดยมีได้มีการจดทะเบียนการค้าหรือแจ้งต่อรัฐบาลสยามเป็นทางการแต่ประการใด จนกระทั่ง ร.ศ.130 (พ.ศ.2454) มีประกาศกฎหมายที่กล่าวถึงการประกันภัยเป็นครั้งแรก คือ “พระราชบัญญัติลักษณะเข้าหุ้นส่วนและบริษัท ร.ศ.130” และประกาศประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2468 กำหนดให้ผู้ประสงค์จะประกอบการประกันภัยจะต้องได้รับพระบรมราชานุญาตก่อน และต่อมาก็มีการประกันภัยประเภทอื่น ๆ เกิดขึ้น (มุกดา โค้วกุล, 2537: 22)

สำหรับธุรกิจประกันชีวิต เริ่มดำเนินการในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีคณะทูตการพาณิชย์จากประเทศอังกฤษเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีในด้านการค้าบางประเภทระหว่างประเทศต่อกัน และในขณะเดียวกันนั่นเองบริษัทอีสเอเชียติก จำกัด ซึ่งเป็นตัวแทนประกันชีวิตของบริษัทเอควิตาเบิลประกันภัยแห่งกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ได้ขอร้องให้คณะทูตนำเรื่องขึ้นทูลเกล้า เพื่อขอพระบรมราชานุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทยรวมเข้าไปด้วย ซึ่งบริษัทมีการเสนอขายกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบตลอดชีพ ซึ่งมีชื่อว่า “ทอนไทน์โพลีซี (Tontine Policy)” กรมธรรม์แบบนี้ระบุจ่ายเงินปันผลจากผลกำไรของบริษัทในระหว่างที่กรมธรรม์ยังมีผลบังคับอยู่ในช่วงระยะ 5 ปี 10 ปี 15 ปี และ 20 ปี นับตั้งแต่นั้นมาการประกอบกิจการด้านการประกันชีวิตก็เริ่มแพร่หลาย และเป็นที่รู้จักในบรรดาเจ้านายและข้าราชการผู้ใหญ่ไทย โดยมีสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์เอกอัครมหาเสนาบดี เป็นผู้เอาประกันชีวิต ถัดกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบทอนไทน์เป็นบุคคลแรกในประเทศไทย

ธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทยระยะแรกมิได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งอาจมีที่มาจากหลายสาเหตุ เช่น บริษัทตัวแทนมีธุรกิจด้านอื่นที่สำคัญกว่า และประชาชนส่วนใหญ่มีหลักฐานเป็นหลักประกันความมั่นคงแก่ครอบครัวเป็นอย่างดีอยู่แล้ว เนื่องจากประชาชนคนไทยมักจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน เมื่อมีงานบุญงานกุศลก็ช่วยกันอย่างเต็มที่ จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันทำการฃาปนกิจสงเคราะห์ขึ้น อีกทั้งประชาชนเองก็ยังไม่เข้าใจหลักการที่แท้จริงในการบริหารประเภทนี้ด้วย (อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ, 2543: 8-9)

หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ธุรกิจประกันชีวิตในยุโรปและอเมริกาขยายตัวกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยก็เป็นเป้าหมายหนึ่ง ดังนั้น ตั้งแต่ปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ต่อเนื่องจนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ได้มีการติดต่อขออนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตกับกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม (กระทรวงพาณิชย์) โดยมีเสด็จในกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินเป็นเสนาบดี ซึ่งขณะนั้นกระทรวงพาณิชย์และคมนาคมยังไม่พร้อมที่จะยอมให้มีการจดทะเบียนประกอบธุรกิจประกันชีวิตในทันที แต่ได้พิจารณาแล้วว่า การประกันชีวิตเป็นธุรกิจที่จะต้องเกี่ยวพันถึงสาธารณชนในด้านความผาสุกและปลอดภัย

ในปี พ.ศ.2471 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติควบคุมการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พุทธศักราช 2471 ขึ้น ซึ่งในมาตรา 6 มีข้อความว่า “ในการพระราชทานพระบรมราชานุญาตหรือสัมปทานนั้น รัฐบาลจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชนลงไว้ด้วยก็ได้” ซึ่งกระทรวงเศรษฐกิจได้ตรากำหนดเงื่อนไขประกาศกฎกระทรวง โดยเฉพาะสำหรับผู้ขออนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัยและประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2472

หลังจากประกาศกฎกระทรวงดังกล่าวแล้ว บริษัทประกันภัยที่ได้รับอนุญาตโดยถูกต้องตามกฎหมายบริษัทแรก มีดังนี้คือ บริษัทประกันชีวิตต่างประเทศบริษัทแรกคือ บริษัทเกรทอีสเทอร์น แอสซัวร์นส์ จำกัด และบริษัทที่ตั้งขึ้นโดยคนไทยบริษัทแรกคือ บริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด ส่วนบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศบริษัทแรกคือ บริษัทไชน่าอันเดอร์ไรท์เตอร์ จำกัด และบริษัทประกันวินาศภัยในประเทศบริษัทแรกคือ บริษัทไพบูลย์ประกันภัย จำกัด

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง บริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัยที่เป็นของชาวต่างประเทศได้หยุดดำเนินกิจการชั่วคราว และขนทรัพย์สินเงินทองกลับประเทศของตน แต่หลังสงครามยุติลงปี พ.ศ.2488 มีบางบริษัทกลับมาดำเนินกิจการใหม่ คือ บริษัทอินเตอร์แนชชั่นแนลแอสซัวร์นส์ จำกัด ซึ่งดำเนินการประกันชีวิตและประกันวินาศภัย โดยเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทอเมริกันอินเตอร์แนชชั่นแนลแอสซัวร์นส์ จำกัด หรือชื่อย่อว่า เอ.ไอ.เอ.

ในปี พ.ศ.2510 กระทรวงพาณิชย์ได้ออกพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2510 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2510 เพื่อควบคุมและส่งเสริมธุรกิจประกันภัย หลังจาก

พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวประกาศใช้ การควบคุมธุรกิจประกันภัยเป็นไปอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อให้ธุรกิจประกันภัยมีความมั่นคงและเป็นที่ยึดถือของประชาชน และต่อมาในปี พ.ศ.2535 ได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2510 และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2510 ดังกล่าว และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2535 กับพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 แทน เพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวของธุรกิจประกันภัยให้มีความคล่องตัวและสามารถเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ผู้เอาประกันภัยเพิ่มขึ้น และแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนของการกำกับดูแลและการตรวจสอบการเงิน รวมทั้งมีการกำหนดขอบเขตอำนาจและหน้าที่ของนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ขึ้นใหม่ เพื่อให้สามารถควบคุมและกำกับดูแลกิจการธุรกิจประกันภัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ฐิติวดี ชัยวัฒน์, 2552: 51-52)

ปัจจุบันการค้าบริการระหว่างประเทศได้เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ และแนวความคิดของการเปิดการค้าเสรีก็มีอิทธิพลเพิ่มมากขึ้น จึงได้มีความพยายามจัดให้มีการเจรจาทางการค้าในระดับระหว่างประเทศ และในปี พ.ศ.2540 การประชุมการเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัย องค์การการค้าโลก (World Trade Organization) ได้ข้อสรุปและประสบความสำเร็จในการเจรจาข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการบริการ (The General Agreement on Trade in Services: GATS) เพื่อให้เกิดการเปิดเสรีทางการค้าบริการอย่างเป็นธรรม ดังนั้นในส่วนของประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศหนึ่งในสมาชิกขององค์การการค้าโลกและได้ให้สัตยาบันความตกลงของ GATS ดังกล่าวนี้อันจึงเปิดเสรีธุรกิจประกันภัยในขั้นแรกในปี พ.ศ.2540 นอกจากนั้นโลกาภิวัตน์ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในธุรกิจประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยจึงได้ปรับปรุงและพัฒนาพระราชบัญญัติประกันชีวิตและพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยขึ้นใหม่ในปี พ.ศ.2551 เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันที่ธุรกิจประกันภัยมีการเปิดเสรีมากขึ้น และการแข่งขันมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

ความหมายของการประกันภัย

ปัจจุบันการประกันภัยได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับมนุษย์เป็นอย่างมาก ทั้งในแง่การดำรงชีวิตและการดำเนินธุรกิจ ทั้งนี้เพราะการประกันภัยเข้าไปแทรกอยู่ทุกหนทุกแห่ง นับตั้งแต่มนุษย์เกิดมาเป็นทารก ฆราภาพ เจ็บป่วย หรือเสียชีวิตในที่สุด ส่วนในแง่การประกอบธุรกิจการประกันภัยก็เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยกับธุรกิจเกือบทุกประเภท นับตั้งแต่ธุรกิจเล็ก ๆ ที่เป็นธุรกิจส่วนตัว จนถึงธุรกิจขนาดใหญ่ระหว่างประเทศ (อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ, 2543: 10-11)

ถึงกระนั้นก็ตาม เมื่อกล่าวคำว่า “การประกันภัย” ก็ยังมีบางคนเข้าใจผิดไปต่าง ๆ นานา ซึ่งคำว่า “การประกันภัย” นั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายอย่างด้วยกัน เช่น

Willets กล่าวว่า การประกันภัยเป็นเครื่องมือของสังคม เพื่อสะสมเงินไว้จ่ายแก่ผู้โชคร้ายที่ได้รับความเสียหายจากภัยที่ระบุไว้ โดยวิธีโอนภัยอันไม่แน่ว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่จากบุคคลผู้เป็นสมาชิกไปยังบุคคลอีกคนหนึ่งหรือคณะหนึ่ง

Kulp กล่าวว่า การประกันภัยเป็นเครื่องมือของสังคม เพื่อทำหน้าที่ให้เกิดความแน่นอนในภัยที่จะเกิดขึ้น โดยวิธีร่วมเสี่ยงภัยด้วยกัน

Miller กล่าวว่า การประกันภัยเป็นเครื่องมือของสังคม ช่วยทำให้ความไม่แน่นอนแห่งภัยที่จะเกิดขึ้นของแต่ละคน ให้บังเกิดความแน่นอน โดยกลุ่มชนเข้ามาร่วมกันช่วยเปลี่ยนจากความไม่แน่นอนมาเป็นความแน่นอน และสามารถช่วยกันแบ่งเบาความเสียหาย โดยอาศัยการบริจาคเงินจากสมาชิกทั้งหลาย

Pfiffier กล่าวว่า การประกันภัยเป็นเครื่องมือลดความไม่แน่นอนของบุคคลฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า ผู้เอาประกันภัย โดยวิธีโอนภัยไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งคือผู้รับประกันภัย ซึ่งสัญญาว่าจะทำให้คืนดีเต็มส่วนหรือบางส่วนในการสูญเสียทางเศรษฐกิจของผู้เอาประกันภัย

อีกทั้งสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประกันภัยเองก็ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พจนานุกรมศัพท์ประกันภัย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้นิยามไว้ว่า การประกันภัย คือ การกระจายความเสี่ยงภัยโดยมีผู้รับประกันภัยเป็นผู้รับเสี่ยง และกระจายความเสี่ยงภัยไปให้แก่ผู้เอาประกันภัยรายอื่น ๆ ที่มีลักษณะของความเสี่ยงภัยคล้ายคลึงกัน

สัญญาประกันภัย คือสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับประกันภัยตกลงจะชดใช้ค่าเสียหายให้หากเกิดเหตุการณ์ตามที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญา โดยอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้เอาประกันภัยจะให้เงินตอบแทน ซึ่งเรียกว่าเบี้ยประกันภัย

คณะอนุกรรมการค้ำประกันและวิชาการ สมาคมประกันภัย กล่าวว่า การประกันภัยคือการที่บุคคลฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เป็นหลักประกันแก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง โดยสัญญาว่าเขาจะไม่ต้องรับความเดือดร้อนจากภัยที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสีย หรือเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของเขา โดยฝ่ายผู้ให้หลักประกันจะจ่ายเงินชดเชยให้ตามจำนวนและเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ หรืออาจทำให้ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยไว้ นั้นกลับสู่สภาพดีหรือใกล้เคียงของเดิม โดยผู้ให้หลักประกันจะได้รับเงินตอบแทนจากอีกฝ่ายหนึ่งตามจำนวนที่ตกลงกันไว้

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 861 บัญญัติว่า “อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งตกลงจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตคงได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่าเบี้ยประกันภัย”

จากความหมายของคำว่า “การประกันภัย” ดังที่ได้กล่าวในข้างต้นนั้น พอจะสรุปสาระของการประกันภัยได้ดังนี้

1. ต้องมีความร่วมมือของกลุ่มบุคคลในสังคมที่มีภัยเหมือนกัน
2. ต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งกระทำได้โดยการโอนหรือกระจายความเสี่ยงภัยไปยังบุคคลอื่น โดยที่ผู้โอนความเสี่ยงภัยจะต้องจ่ายเงินจำนวนหนึ่งที่เรียกว่าเบี้ยประกันภัย ซึ่งมีจำนวนไม่มากนักไว้ที่กองกลาง และเมื่อภัยที่เอา

ประกันเกิดขึ้น สมาชิกผู้นั้นก็มีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากกองกลางตามจำนวนเงินที่ตกลงกันไว้

3. ต้องมีผู้รับประกันภัยเป็นคนกลาง อันได้แก่บริษัทประกันภัยต่าง ๆ ทำหน้าที่คอยเฉลี่ยภัยไปยังบุคคลอื่น อีกทั้งยังทำหน้าที่ประเมินความเสี่ยงภัย กำหนดค่าเสี่ยงภัย เก็บรวบรวมเบี้ยประกันภัย ตลอดจนให้บริการในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป การประกันภัย ก็คือการเฉลี่ยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่น โดยมีผู้รับประกันภัยทำหน้าที่เป็นคนกลางคอยเฉลี่ยความเสียหายให้ วิธีการก็คือ ให้ผู้ที่เต็มใจจะเข้าร่วมในโครงการประกันภัยจ่ายเงินซึ่งเป็นจำนวนไม่มากนักที่เรียกว่าเบี้ยประกันภัยให้กับผู้รับประกันภัย ผู้รับประกันภัยก็จะทำหน้าที่รวบรวมไว้เป็นเงินกองกลาง ซึ่งเมื่อมีบุคคลในโครงการคนใดได้รับความเสียหายตามเหตุการณ์ที่เอาประกันไว้ ผู้รับประกันภัยก็จะนำเงินจากกองกลางนั้นไปชดใช้ให้ตามจำนวนที่ได้ตกลงกันไว้

ประเภทของการประกันภัย

การแบ่งประเภทของการประกันภัย มีหลักเกณฑ์สากลในการแบ่งประเภทหลายอย่าง เช่น แบ่งตามภาค คือ การประกันภัยภาครัฐกับการประกันภัยภาคเอกชน หรือแบ่งตามวัตถุประสงค์เอาประกันภัย คือ การประกันภัยบุคคล การประกันภัยทรัพย์สินและการประกันภัยความรับผิดชอบ แต่ตามกฎหมายของไทยแบ่งการประกันภัยโดยมุ่งไปที่ประเภทของภัย ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นการประกันวินาศภัย และการประกันชีวิต (กรกช ศรีวรรณ, 2550 อ้างถึง กรมการประกันภัยและเพลินพิศ อุดมรัตน์ชัยกุล, 2544)

1. การประกันวินาศภัย (Non-Life Insurance) เป็นการประกันภัยที่เกี่ยวข้องกับความสูญเสียหรือเสียหายต่อทรัพย์สินที่เอาประกันภัย ซึ่งไม่คาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดขึ้น การแบ่งประเภทการประกันวินาศภัยแบ่งได้ 4 ประเภท คือ

1.1 การประกันอัคคีภัย เป็นการประกันภัยเพื่อคุ้มครองความสูญเสียหรือเสียหายของทรัพย์สินที่เกิดจากไฟไหม้ ฟ้าผ่า หรือการระเบิดของแก๊สที่ใช้หุงต้มหรือให้แสงสว่างเพื่อการอยู่อาศัยของครัวเรือน

1.2 การประกันภัยทางทะเลและขนส่ง เป็นการประกันภัยเพื่อคุ้มครองความเสียหายต่อตัวเรือ สินค้าที่บรรทุกอยู่ในเรือ ความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องจากการเดินทาง การส่งสินค้าทั้งระหว่างประเทศ และภายในประเทศ สำหรับการประกันภัยการขนส่งสินค้าโดยทางเครื่องบิน ก็ถือเป็นการประกันภัยทางทะเลและขนส่งด้วยอย่างหนึ่งเช่นกัน

1.3 การประกันภัยรถยนต์ เป็นการให้ความคุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถยนต์ที่เอาประกันภัย ความเสียหายอันอาจเกิดจากผู้ขับขี่รถยนต์เอง เกิดจากตัวรถ เช่น เบรกเสียอย่างกะทันหัน เกิดจากบุคคลภายนอก เช่น คนข้ามถนน เกิดจากสาเหตุอื่น เช่น ฝนตก หรือผู้ขับขี่คนอื่น โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 กำหนดให้เจ้าของรถยนต์ต้องจัดให้มีการประกันภัย เพื่อเป็นหลักประกันในการให้มีการชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ประสบภัยจากรถทุกคน ซึ่งถือเป็นการประกันภัยตามข้อบังคับของกฎหมาย นอกเหนือจากการประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 แล้ว ยังมีการประกันภัยรถยนต์ตามสมัครใจ ซึ่งมีรายละเอียดความคุ้มครองการประกันภัยที่แตกต่างกันตามการตกลง

1.4 การประกันภัยเบ็ดเตล็ด เป็นการประกันภัยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การประกันอสังหาริมทรัพย์ การประกันภัยทางทะเลและขนส่ง และการประกันภัยรถยนต์ การประกันภัยเบ็ดเตล็ดมีขอบข่ายที่กว้างมาก ตัวอย่างของการประกันภัยเบ็ดเตล็ด เช่น การประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล การประกันสุขภาพ การประกันภัยโจรกรรม การประกันภัยความซื่อสัตย์ การประกันภัยกระจก การประกันภัยพืชผล การประกันภัยธุรกิจหยุดชะงัก การประกันภัยทางวิศวกรรม การประกันภัยความรับผิดชอบ เป็นต้น ซึ่งการประกันภัยเบ็ดเตล็ดยังมีอีกมากมาย เนื่องจากมีการพัฒนารูปแบบอย่างรวดเร็ว จึงมีการประกันภัยอื่น ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตัวอย่างรายละเอียด เช่น

1.4.1 การประกันภัยอุบัติเหตุส่วนบุคคล เป็นการประกันภัยที่ให้ความคุ้มครองผู้เอาประกันภัยตลอด 24 ชั่วโมง ทั่วโลกเป็นระยะเวลา 1 ปี ในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยประสบอุบัติเหตุจนทำให้ผู้เอาประกันภัยบาดเจ็บและต้องรับการรักษาพยาบาล สูญเสียอวัยวะและสายตา ทุพพลภาพ หรือเสียชีวิต

1.4.2 การประกันสุขภาพ เป็นเครื่องมือที่ช่วยประชาชนในการบริหารความเสี่ยงภัยอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วยจากโรคร้าย และการได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ซึ่งปัจจุบันมีโรคต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย กอปรกับได้มีการพัฒนาวิธีการรักษาและใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ที่สูงขึ้น จึงทำให้ค่ารักษาพยาบาลของประชาชนมีแนวโน้มที่จะมีราคาแพงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นผู้เอา

ประกันภัยสามารถโอนความเสี่ยงภัยเหล่านี้ไปให้บริษัทรับประกันภัย โดยผู้เอาประกันภัยจะได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง (ไม่เกินจำนวนเงินเอาประกันภัยที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย) ซึ่งผู้เอาประกันภัยสามารถซื้อความคุ้มครองการประกันสุขภาพจากบริษัทประกันชีวิต โดยซื้อความคุ้มครองการประกันสุขภาพเป็นสัญญาเพิ่มเติม (Rider) นอกจากนี้ ผู้เอาประกันภัยสามารถซื้อการประกันสุขภาพจากบริษัทประกันวินาศภัยและประกันสุขภาพได้ โดยซื้อการประกันสุขภาพเป็นกรมธรรม์หลัก (Master Policy)

2. การประกันชีวิต (Life Insurance) คือ การที่ผู้รับประกันภัยตกลงจะชดใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้รับประโยชน์หรือทายาท เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตลง หรืออาจจ่ายเงินให้แก่ผู้เอาประกันภัยในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยมีอายุยืนยาวจนถึงเวลาที่ตกลงกันไว้ในสัญญา โดยผู้เอาประกันภัยยินยอมจ่ายเงินจำนวนหนึ่งที่เรียกว่า เบี้ยประกันชีวิต ให้แก่ผู้รับประกันภัย (บริษัทประกันชีวิต) ซึ่งสามารถแบ่งการประกันชีวิตตามลักษณะของสัญญาได้เป็น 3 ประเภท คือ

2.1 การประกันชีวิตประเภทสามัญ (Ordinary Life Insurance) เป็นการประกันชีวิตรายบุคคลที่มีจำนวนเงินเอาประกันภัยค่อนข้างสูง ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป เหมาะสำหรับผู้ที่มีรายได้ปานกลางขึ้นไป ในการพิจารณารับประกันชีวิตอาจจะมีการตรวจสอบสุขภาพหรือไม่ตรวจสอบสุขภาพ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบริษัทซึ่งจะพิจารณาตามทุนประกัน อายุ และสุขภาพของผู้เอาประกันภัย การชำระเบี้ยประกันภัยจะชำระเป็นรายปี, ราย 6 เดือน, ราย 3 เดือน หรือรายเดือนก็ได้ แต่การคิดอัตราเบี้ยประกันภัยจะคิดเป็นรายปี ดังนั้นในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยไม่ได้ชำระเบี้ยประกันภัยเป็นรายปี หากผู้เอาประกันภัยถึงแก่กรรมบริษัทประกันภัยจะหักเบี้ยประกันภัยส่วนที่ยังค้างจ่ายในรอบปีกรมธรรม์ประกันชีวิตนั้นออก จากจำนวนเงินที่ต้องจ่ายตามเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัย เช่น กรณีชำระเบี้ยประกันภัยเป็นราย 3 เดือน และผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตขณะชำระเบี้ยประกันภัยได้ 2 ปี 6 เดือน บริษัทประกันภัยจะจ่ายเงินให้ผู้รับผลประโยชน์โดยหักเบี้ยที่จะต้องจ่ายอีก 2 งวดในปีที่ 3 ออกก่อน

2.2 การประกันชีวิตประเภทอุตสาหกรรม (Industrial Life Insurance) เป็นการประกันชีวิตรายบุคคลที่มีจำนวนเงินเอาประกันภัยต่ำ โดยทั่วไปตั้งแต่ 10,000-30,000 บาท เหมาะสำหรับผู้ที่มีรายได้ปานกลางถึงรายได้ต่ำ การชำระเบี้ยประกันภัยจะชำระเป็นรายเดือน และไม่มี การตรวจสอบสุขภาพ ทุกกรมธรรม์ประกันชีวิตให้ความคุ้มครองทั้งกรมธรรม์ประกันชีวิตและประกันอุบัติเหตุ ในกรมธรรม์ฉบับเดียวกัน จะเลือกซื้อเฉพาะการประกันชีวิตไม่ได้ เพราะอัตราเบี้ยประกันภัยได้รวมเบี้ยประกันชีวิตและเบี้ยประกันอุบัติเหตุไว้ด้วยกันแล้ว ถ้าผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุ

บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินเอาประกันชีวิตควบคู่กับจำนวนเงินเอาประกันอุบัติเหตุให้แก่ผู้รับผลประโยชน์ ฉะนั้นจึงมีระยะเวลารอคอยคือ ถ้าผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตด้วยโรคภัยไข้เจ็บตามธรรมชาติ บริษัทจะไม่จ่ายจำนวนเงินเอาประกันภัยให้ แต่จะคืนเบี้ยประกันภัยที่ผู้เอาประกันได้ชำระมาแล้วทั้งหมด ถ้าผู้เอาประกันชีวิตเสียชีวิตในขณะที่ชำระเบี้ยประกันชีวิตไม่เต็มปีจะไม่มี การหักเบี้ยประกันชีวิตส่วนที่ชำระไม่เต็มปี

2.3 การประกันชีวิตประเภทกลุ่ม (Group Life Insurance) เป็นการประกันชีวิตที่ กรมธรรม์หนึ่งจะมีผู้เอาประกันชีวิตร่วมกันตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ส่วนมากจะเป็นกลุ่มของพนักงาน บริษัทที่นายจ้างทำประกันชีวิตให้ โดยในสัญญาประกันชีวิตหนึ่ง ๆ บริษัทประกันชีวิตจะออก กรมธรรม์ให้ 1 ฉบับแก่นายจ้างหรือผู้ถือกรมธรรม์ และจะออกใบสำคัญในการประกันชีวิต (Certificate) ให้กับสมาชิกทุกคนในกลุ่มไว้เป็นหลักฐานภายใต้กรมธรรม์หลัก ในการพิจารณา รับประกันชีวิตอาจจะมีการตรวจสอบสุขภาพหรือไม่ตรวจก็ได้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบริษัท การ ประกันชีวิตกลุ่มนี้เป็นการประกันแบบชั่วระยะเวลา และอัตราเบี้ยประกันชีวิตจะต่ำกว่าประเภท สามัญและประเภทอุตสาหกรรม การเรียกร้องสิทธิตามกรมธรรม์ประกันชีวิตเป็นหน้าที่ของ นายจ้างหรือผู้ถือกรมธรรม์

สำหรับการประกันภัยที่ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานในงานวิจัยชิ้นนี้ ได้แก่ การประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพ แบบรายบุคคล ทั้งที่ทำโดยบริษัทประกันชีวิตและ วิทยาศาสตร์ เพราะคนจะสามารถรับรู้ถึงการทำประกันภัยได้โดยตรง จากการทำที่ต้องจ่ายเบี้ยประกัน ในทุก ๆ ระยะเวลาหนึ่ง และยามใดที่เกิดภัยอันตรายหรือเหตุไม่คาดคิดขึ้น ก็จะมีบริษัทประกันภัย มารับผิดชอบค่ารักษาพยาบาลและค่าเสียหายให้ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วนก็ตาม ผู้ที่มีประกันภัย จึงไม่จำเป็นต้องถือเงินสดไว้กับตัวเพื่อสำรองเหตุฉุกเฉินมากดังแต่ก่อน

ส่วนการประกันภัยอีกพวกที่ไม่นำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การประกันภัย ประเภทกลุ่ม ซึ่งส่วนมากแล้วนายจ้างหรือบริษัทที่สังกัดอยู่จะเป็นผู้ทำให้ การที่เขาไม่ต้องเป็นผู้ ชำระเบี้ยประกันภัยเองโดยตรง หรือยอมชำระโดยอ้อมผ่านทาง การหักเงินเดือนนั้น ทำให้ผู้ทำ ประกันภัยแบบกลุ่มนี้ ไม่รู้สึกว่าคุณเองมีประกันภัยคุ้มครองที่จะจ่ายเงินให้दनยามเจ็บไข้ได้ป่วย หรือจ่ายชดเชยให้ในจำนวนเงินที่ไม่มากนัก นอกจากนี้ยังมี การประกันอสังหาริมทรัพย์ การประกันภัยทาง ทะเลและขนส่ง ประกันภัยประเภทนี้คนที่ทำส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของโรงงานหรืออุตสาหกรรม ใหญ่ ๆ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวค่อนข้างที่จะเป็นเรื่องที่ไกลตัว มีโอกาสเกิดขึ้นน้อย และการ ประกันภัยรถยนต์ ที่คนส่วนมากทำเพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมายเท่านั้น เหตุนี้ผู้ที่มิ

ประกันภัยในลักษณะดังกล่าวจึงยังคงมีความคิดที่จะถือเงินไว้กับตัวเพื่อสำรองเหตุฉุกเฉินเช่นเดิมมากกว่า

สถานการณ์ทั่วไปของการประกันภัย

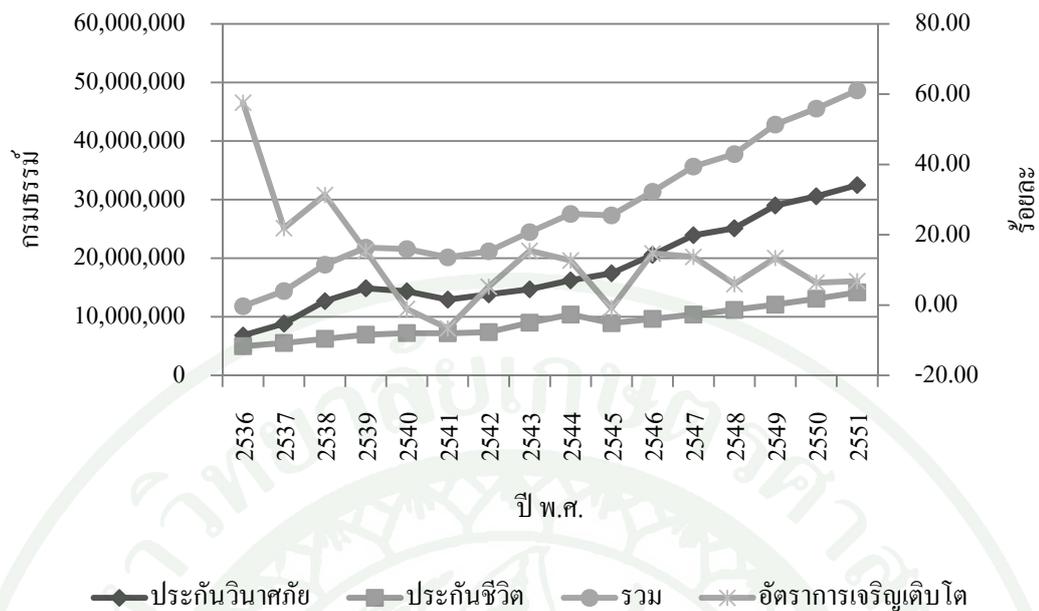
นับจากปี พ.ศ.2536 เป็นต้นมา ธุรกิจประกันภัยมีการพัฒนาไปมาก รัฐบาลมีการส่งเสริมและใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน จากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย (คลื่นใต้น้ำสึนามิ) ใน 6 จังหวัดภาคใต้ (เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2547) แสดงให้เห็นถึงการใช้ชีวิตของผู้คนที่อาจเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันหรือความไม่แน่นอนเกิดขึ้นในชีวิตได้ การประกันภัยจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการวางแผนรองรับความไม่แน่นอนในชีวิตได้ กอปรกับสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เป็นโลกไร้พรมแดน มีการเปิดเสรีทางการค้า ซึ่งธุรกิจประกันภัยก็ได้รับผลกระทบดังกล่าวด้วย ทำให้สังคมธุรกิจประกันภัยต้องเผชิญกับภาวะทางเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันรุนแรงขึ้น ทำให้มีผู้ประกอบการจากต่างประเทศเข้ามาร่วมลงทุนกับบริษัทประกันภัยของไทยมากขึ้น เป็นผลให้บริษัทประกันภัยของไทยต้องมีการพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานทางด้านทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยี ตลอดจนการพัฒนารูปแบบกรมธรรม์ใหม่ ๆ ที่หลากหลาย ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค และเหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การให้บริการ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เอาประกันภัยได้รับประโยชน์สูงสุด และเป็นการยกระดับธุรกิจประกันภัยเข้าสู่มาตรฐานสากล ให้เป็นที่ยอมรับจากสาธารณชนมากขึ้น

บริษัทประกันภัย ในปัจจุบัน (ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2551) มีจำนวนทั้งสิ้น 97 บริษัท แยกเป็นบริษัทประกันชีวิต 25 บริษัท (ประกอบด้วยบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศจำนวน 23 บริษัท สาขาบริษัทต่างประเทศ จำนวน 1 บริษัท และบริษัทประกันภัยต่อ 1 บริษัท) บริษัทประกันวินาศภัย 72 บริษัท ประกอบด้วยบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศจำนวน 67 บริษัท (ซึ่งในจำนวนนี้เป็นบริษัทที่ประกอบธุรกิจประกันสุขภาพจำนวน 5 บริษัท บริษัทประกันภัยต่อ 1 บริษัท) และสาขาบริษัทต่างประเทศจำนวน 5 บริษัท (ตารางที่ 4) ลดลงจากปีก่อนคือ ปี พ.ศ.2550 จำนวน 1 บริษัท คือ บริษัท ภัทรประกันภัย จำกัด ได้คืนใบอนุญาตเนื่องจากได้ควมรวมกิจการกับบริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด และได้จดทะเบียนเป็นบริษัทใหม่ชื่อ บริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ.2551

ตารางที่ 4 จำนวนบริษัทประกันวินาศภัย จำแนกตามประเภทของธุรกิจที่ประกอบการ

ประเภทของการประกอบ ธุรกิจ	บริษัทที่จัด ทะเบียนใน ประเทศ	สาขาบริษัท ต่างประเทศ	รวม
1. ประกอบธุรกิจประกัน วินาศภัยทุกประเภท	58	3	61
2. อัจฉิภัย ทะเล & ขนส่ง และเบ็ดเตล็ด	1	1	2
3. อัจฉิภัย และเบ็ดเตล็ด	1	-	1
4. รถยนต์	1	-	1
5. เบ็ดเตล็ด	-	1	1
6. สุขภาพ	5	-	5
7. ประกันภัยต่อ	1	-	1
รวม	67	5	72

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

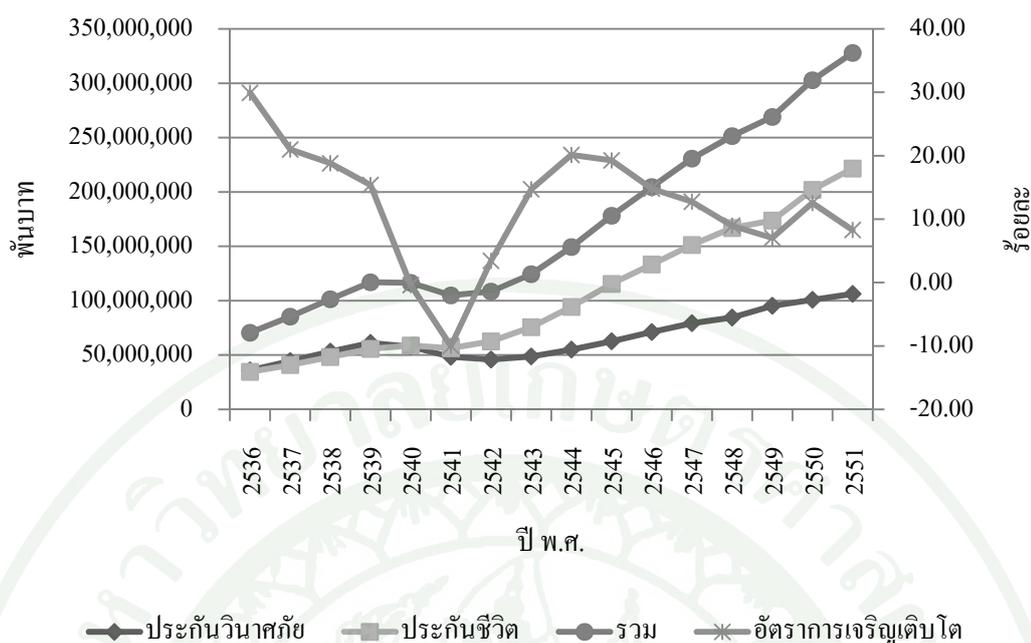

ภาพที่ 7 จำนวนกรรมกรรมประกันภัยและอัตราการเจริญเติบโต

ที่มา: รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2536-2550)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

จากภาพที่ 7 และ 8 จะเห็นได้ว่าภาพโดยรวมของกิจการประกันภัยหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันภัยทั้ง 3 ฉบับ ในปี พ.ศ.2535 แล้ว สถานการณ์ของธุรกิจประกันภัยยังคงดำเนินมาด้วยดี ในส่วนของจำนวนกรรมกรรม และเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของธุรกิจประกันภัย มีอัตราการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี มีทั้งช่วงที่ชะลอตัวลงและขยายตัวเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงนั้น หากเมื่อเข้าสู่ช่วงที่ประเทศต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินครั้งยิ่งใหญ่ หรือที่รู้จักกันดีในนามของวิกฤติเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง (พ.ศ.2540-2541) ส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของไทยชะลอตัวอย่างรุนแรง (อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศลดลงร้อยละ 1.37 และ 10.51 ในปี พ.ศ.2540 และ 2541 ตามลำดับ) ส่งผลทำให้ประชาชนมีกำลังซื้อที่ลดต่ำลงไปมาก สะท้อนมายังธุรกิจประกันภัยเช่นกัน จำนวนกรรมกรรมประกันภัยที่เคยเติบโตมากกว่าร้อยละ 15 ต่อปี กลับกลายเป็นติดลบร้อยละ 1.11 และในปี พ.ศ.2541 ติดลบหนักขึ้นเป็นร้อยละ 6.63 และเมื่อพิจารณาในส่วนของเบี้ยประกันภัยรับโดยตรง ก็พบว่าติดลบร้อยละ 0.41 และ 9.98 ในปี พ.ศ.2540 และ พ.ศ.2541 ตามลำดับ

ภาพที่ 8 เบี้ยประกันภัยรับโดยตรงและอัตราการเจริญเติบโต

ที่มา: รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2536-2550)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

เมื่อพิจารณาสถิติในรอบระยะ 16 ปี (พ.ศ.2536-2551) พบว่า จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 13.24 ต่อปี มีอัตราการเติบโตสูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในช่วงปี พ.ศ.2540-2541 และเมื่อพิจารณาการเข้าถึงตลาด (Market Penetration) ซึ่งวัดจากสัดส่วนของจำนวนกรมธรรม์ต่อจำนวนประชากรทั้งหมดในรอบ 16 ปี จะเห็นว่าประชากรในประเทศมีการทำประกันภัยเพิ่มขึ้นทุกปี นับจากปี พ.ศ.2546 เป็นต้นมา โดยในปี พ.ศ.2551 อัตราส่วนการเข้าถึงตลาดของประเทศไทยสูงถึงร้อยละ 76.75

สำหรับเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 12.29 ต่อปี มีอัตราการเติบโตสูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในช่วงปี พ.ศ.2540-2541 และเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงปีต่อไปของธุรกิจประกันชีวิต ซึ่งใช้วัดอัตราความคงอยู่ของกรมธรรม์ มีอัตราการเจริญเติบโตเป็นบวกในทุกปีนับจากปี พ.ศ.2536 เป็นต้นมา

ประกอบกับการพิจารณา Insurance Penetration หรือสัดส่วนของเบี้ยประกันภัยรับโดยตรง ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ตัวเลขดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของธุรกิจประกันภัย

ที่มีต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติว่าทุก ๆ 100 บาท ที่เป็นรายได้ของประเทศชาตินั้น ประชาชนลงทุนหรือโอนความเสี่ยงภัยผ่านการประกันภัยเป็นจำนวนเล็กน้อยเพียงใด ซึ่งจะเห็นได้ว่าตลอดระยะเวลา 16 ปีดังกล่าว การประกันภัยนั้นมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของชาติมากขึ้นตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 Insurance Penetration ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551

(หน่วย: ร้อยละ)

ปี พ.ศ.	การประกันชีวิต	การประกันวินาศภัย	การประกันภัยรวม
2536	1.40	1.45	2.85
2537	1.52	1.65	3.17
2538	1.64	1.80	3.44
2539	1.79	1.96	3.75
2540	1.91	1.88	3.79
2541	2.05	1.76	3.81
2542	2.18	1.60	3.77
2543	2.51	1.62	4.13
2544	3.07	1.79	4.86
2545	3.57	1.93	5.50
2546	3.85	2.05	5.90
2547	4.10	2.15	6.25
2548	4.32	2.19	6.51
2549	4.28	2.35	6.63
2550	4.74	2.37	7.11
2551	5.08	2.44	7.52

ที่มา: รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2536-2550)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552)

นอกจากนั้น ตารางที่ 6 Insurance Density คือ Premiums per Capita แสดงถึงเบี้ยประกันภัยต่อจำนวนประชากร ที่ชี้ให้เห็นว่าต่อประชากรทุก ๆ 1 คนนั้น มีการบริหารความเสี่ยงภัยผ่านการประกันภัยมากน้อยเพียงใด มีการลงทุนด้วยการประกันชีวิต และมีการโอนความเสี่ยงภัยผ่านการประกันวินาศภัยเป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด

ตารางที่ 6 Insurance Density ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551

(หน่วย: บาท)

ปี พ.ศ.	การประกันชีวิต	การประกันวินาศภัย	การประกันภัยรวม
2536	592.39	616.20	1208.59
2537	691.54	751.73	1443.27
2538	811.52	892.69	1704.20
2539	927.00	1017.78	1944.77
2540	966.52	948.05	1914.58
2541	916.58	788.65	1705.23
2542	1014.33	743.89	1758.22
2543	1222.49	787.03	2009.52
2544	1514.50	882.67	2397.17
2545	1839.46	997.24	2836.70
2546	2114.07	1128.09	3242.16
2547	2441.57	1279.40	3720.97
2548	2672.79	1353.04	4025.82
2549	2764.78	1516.62	4281.40
2550	3203.48	1599.28	4802.76
2551	3495.81	1675.96	5171.76

ที่มา: รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2536-2550)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

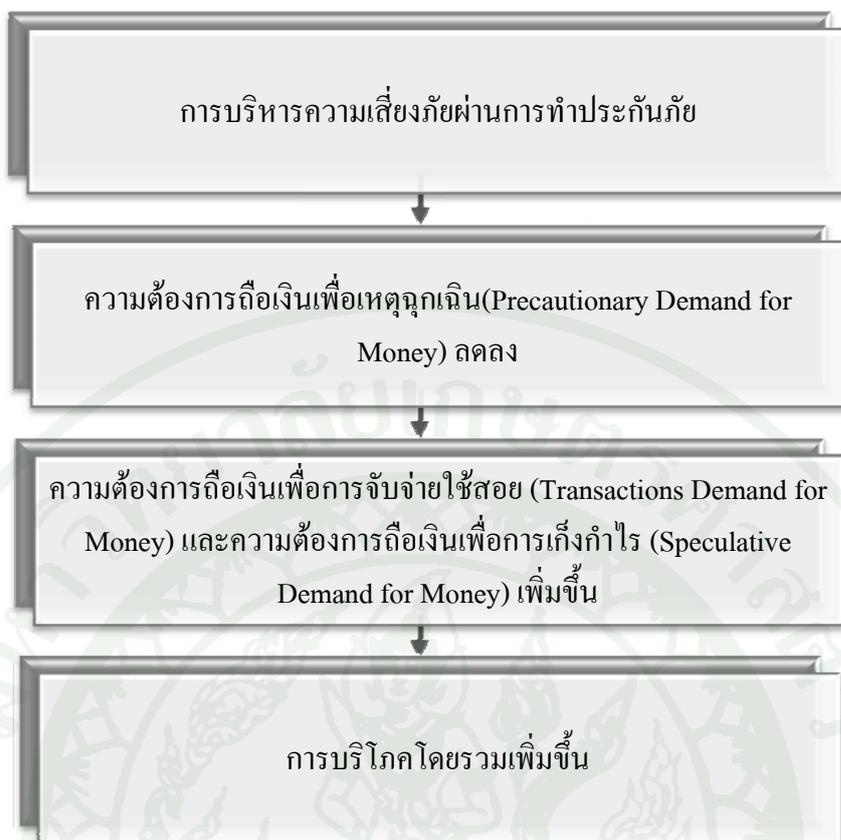
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2552)

จากที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นย่อมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าประชาชนเข้าใจการทำประกันภัย และเริ่มเห็นความสำคัญของการประกันภัยมากขึ้น เนื่องมาจากสภาพการดำเนินชีวิตของประชาชน ที่ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงที่เข้ามาในหลายรูปแบบ อันได้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนและมีความซับซ้อน

มากขึ้นจากแต่ก่อน ไม่ว่าจะเกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจและการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หรือการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากภัยพิบัติตามธรรมชาติก็ดี ประกอบกับภาวะการณ์ที่เอื้ออำนวยหลาย อย่าง เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารพาณิชย์ในประเทศลดต่ำลงส่งผลให้ประชาชนหันมาสนใจ การออมเงินระยะยาวด้วยวิธีการประกันชีวิตเพิ่มมากขึ้น การสร้างความเข้าใจในเรื่องการประกันภัย แก่ประชาชนในระยะที่ผ่านมาของภาครัฐบาลและภาคเอกชนต่างก็มีส่วนช่วยให้ธุรกิจประกันภัย ขยายตัวเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันธุรกิจประกันภัยเองก็มีการปรับตัวพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกมา เพื่อให้ประชาชนมีทางเลือกในการซื้อประกันภัยให้เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว ทั้งยังมีการ ปรับปรุงการบริหารจัดการ และการบริการลูกค้าให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลกระทบของการทำประกันภัยที่มีต่อการบริโภค

การดำเนินชีวิตในแต่ละวันเมื่อต้องมีการติดต่อสื่อสาร การลงทุน การคมนาคมขนส่ง และ การออมในระยะยาว ทำให้มีความจำเป็นต้องซื้อประกันภัยเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น และเป็นหลักประกันด้านการเงินในอนาคต การทำประกันภัยจึงน่าที่จะส่งผลให้ความต้องการถือ เงินเพื่อสำรองเหตุฉุกเฉินของคนลดลง อันเนื่องมาจากประกันภัยช่วยสร้างหลักประกันที่มั่นคงและ อบอุ่นใจ ด้วยการคุ้มครองความสามารถในการหารายได้ของบุคคลและครอบครัว ซึ่งอาจจะได้รับ ผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่แน่นอนต่าง ๆ เช่น การเจ็บป่วย เสียชีวิต หรือทุพพลภาพ ซึ่งหากมี การทำประกันภัยไว้ ก็จะได้รับเงินจำนวนหนึ่งจากการประกันภัย และความแน่นอนของรายได้ที่ เพิ่มขึ้นจากการทำประกันภัยนี้เอง ส่งผลให้คนปรับระดับการถือเงินไปใช้ในการจับจ่ายใช้สอยและ เพื่อการเก็งกำไรเพิ่มมากขึ้น ทำให้ระดับการบริโภคของสังคมโดยรวมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดย ความสัมพันธ์ดังกล่าวได้แสดงไว้ในภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ความสัมพันธ์ของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อการบริโภค
ที่มา: จากการศึกษา

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความสัมพันธ์จากแผนภาพประกอบ ภาพที่ 10, 11 และ 12 ระหว่างเบี้ยประกันภัยรับโดยตรง จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย และค่าใช้จ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน ก็พบว่า มีทิศทางของการขยายตัวและเคลื่อนไหวค่อนข้างที่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ มีอัตราการเจริญเติบโตเป็นลบในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน จากนั้นจะค่อย ๆ ขยายตัวตามทิศทางของเศรษฐกิจ หากแต่อัตราการขยายตัวของค่าใช้จ่ายในการบริโภคค่อนข้างที่จะมีทิศทางของการเจริญเติบโตในลักษณะที่มีเสถียรภาพมากกว่า ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากการบริโภคถือเป็นรายจ่ายส่วนที่มีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ จะลดการบริโภคลงได้ในส่วนของสินค้าฟุ่มเฟือยในยามที่เศรษฐกิจไม่ค่อยดีนัก ด้วยการพิจารณาข้อมูลเหล่านี้ในเบื้องต้นจึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์พื้นฐานระหว่างการบริโภคกับการประกันภัยได้ดีในระดับหนึ่ง

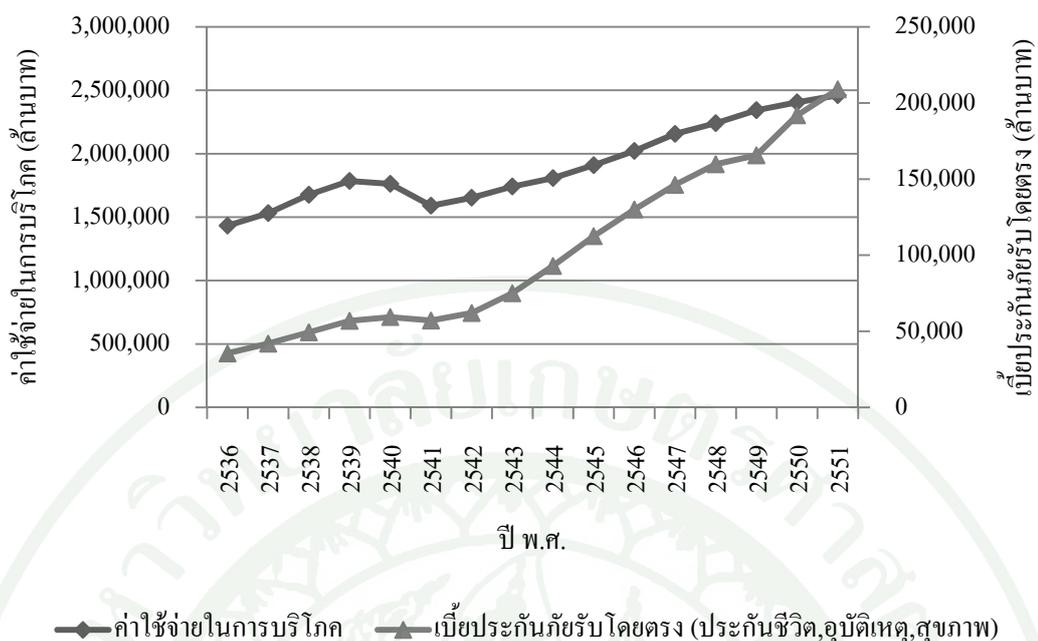
ภาพที่ 10 ความสัมพันธ์ในรูปอัตราการเจริญเติบโตของจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัย เบี้ยประกันภัยรับโดยตรง กรณีของการประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพ กับ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของภาคเอกชน

หมายเหตุ: เริ่มพิจารณาอัตราการขยายตัวจากปี พ.ศ.2537 เนื่องจากในปี พ.ศ.2535 รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย ในส่วนของการประกันวินาศภัยไม่ได้แยกรายละเอียดของการประกันอุบัติเหตุและการประกันสุขภาพไว้

ที่มา: รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2536-2550)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552)

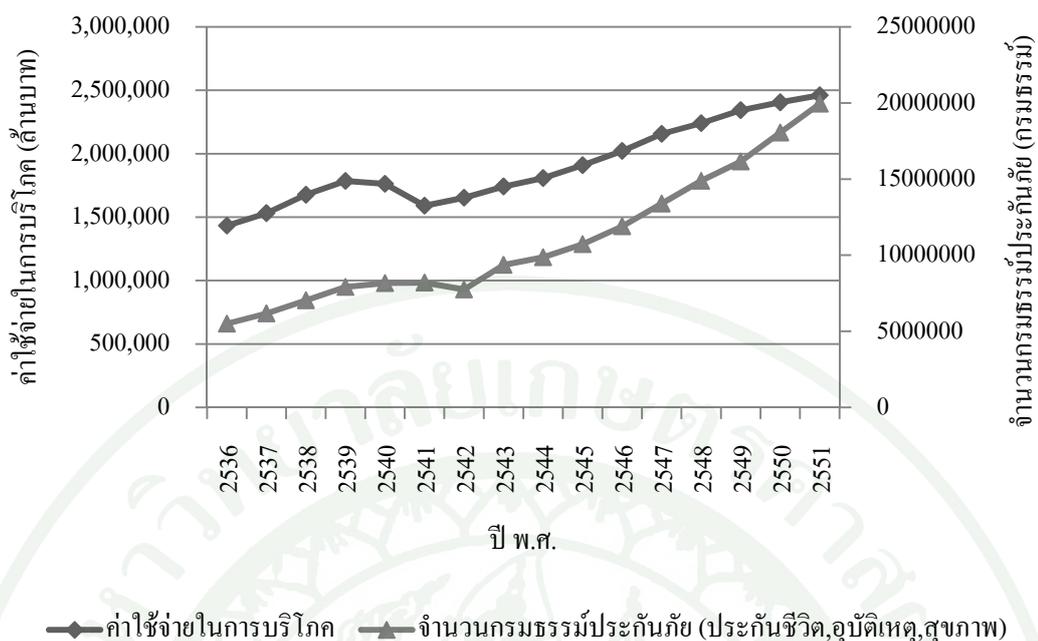

ภาพที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างเบี้ยประกันภัยรับโดยตรง กรณีของการประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพ กับค่าใช้จ่ายในการบริการโรค

ที่มา: รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2536-2550)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552)

ภาพที่ 12 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัย กรณีของการประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพ กับค่าใช้จ่ายในการบริโภค

ที่มา: รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2536-2550)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552)

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงข้อมูลค่าใช้จ่ายในการบริโภครวม ส่วนหนึ่งจะพบว่าเป็นค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ซึ่งเป็นไปได้ว่าจากลักษณะการเพิ่มขึ้นของข้อมูลค่าใช้จ่ายในการบริโภครวมดังกล่าว ตลอดช่วงระยะเวลาที่ทำการพิจารณา คือ ระหว่างปี พ.ศ.2536-2551 อาจมีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ไม่ได้เพิ่มขึ้นจากการที่ประชาชนในประเทศไทยมีการจับจ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภคอย่างแท้จริง เหตุนี้ผู้ศึกษาจึงใช้ข้อมูลที่มีในส่วนของค่าใช้จ่ายในการบริโภคและค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล คำนวณหาค่าใช้จ่ายในการบริโภคหลังหักด้วยค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เพื่อที่จะดูว่าหากค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น และค่าใช้จ่ายในการบริโภคหักด้วยค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นด้วยแล้ว จะสามารถบอกได้ว่าการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในการบริโภครวมไม่ได้เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพียงปัจจัยเดียว แต่ยังมาจากปัจจัยอื่น ๆ ประกอบกัน ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าใช้จ่ายในการบริโภค ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายในการบริโภค
หักด้วยค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551

ปี พ.ศ.	ค่าใช้จ่ายในการบริโภค		ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล		ค่าใช้จ่ายในการบริโภค (ไม่รวมค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล)	
	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ	ล้านบาท	ร้อยละ
2536	1,433,088	7.93	86,591	-	1,346,497	-
2537	1,531,882	6.89	88,528	2.24	1,443,354	7.19
2538	1,676,664	9.45	96,227	8.70	1,580,437	9.50
2539	1,785,155	6.47	97,820	1.66	1,687,335	6.76
2540	1,763,134	-1.23	95,120	-2.76	1,668,014	-1.15
2541	1,590,478	-9.79	88,914	-6.52	1,501,564	-9.98
2542	1,653,220	3.94	91,075	2.43	1,562,145	4.03
2543	1,741,855	5.36	95,536	4.90	1,646,319	5.39
2544	1,807,919	3.79	100,597	5.30	1,707,322	3.71
2545	1,909,573	5.62	103,705	3.09	1,805,868	5.77
2546	2,021,966	5.89	111,784	7.79	1,910,182	5.78
2547	2,156,618	6.66	120,577	7.87	2,036,041	6.59
2548	2,240,964	3.91	130,213	7.99	2,110,751	3.67
2549	2,343,567	4.58	138,970	6.73	2,204,597	4.45
2550	2,405,389	2.64	143,280	3.10	2,262,109	2.61
2551	2,461,360	2.33	149,219	4.15	2,312,141	2.21

ที่มา: รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2536-2550)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552)

บทบาทของตัวแทนและนายหน้าที่มีต่อธุรกิจประกันภัย

ธุรกิจประกันภัยมีความแตกต่างจากธุรกิจประเภทอื่นในด้านการเสนอขายสินค้าแก่ประชาชน เพราะเป็นการขายความคุ้มครองหรือค้ำประกันสัญญาซึ่งเป็นสินค้าที่ไม่มีตัวตน และไม่มีการวางขายในร้านทั่วไป การขายประกันภัยเป็นการขายโดยผ่านคนกลางประกันภัย คือ ตัวแทนและนายหน้า และคนกลางที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างภาพพจน์และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อธุรกิจประกันภัย คือ ตัวแทนประกันภัย ซึ่งถือเป็นคนของบริษัทที่ทำหน้าที่ชักชวนแนะนำและเสนอขายความคุ้มครองตามกรรมธรรม์ประเภทต่าง ๆ แก่ประชาชนทั่วไป ดังนั้นการให้ข้อมูลและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักการประกันภัยของตัวแทนจึงเป็นสิ่งจำเป็น หากตัวแทนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันภัย เจเนอไรซ์ความคุ้มครอง และข้อยกเว้นต่าง ๆ ในกรรมธรรม์เป็นอย่างดี กับทั้งมีจรรยาบรรณและมีความรับผิดชอบต่อนายหน้าที่และอาชีพของตน จะสามารถสร้างความน่าเชื่อถือศรัทธาแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี แต่หากตัวแทนมุ่งแต่เสนอขายกรรมธรรม์ประกันภัยประเภทต่าง ๆ โดยขาดหลักการ ขาดความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญและไม่ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ประชาชนหวังเพียงให้ประชาชนทำประกันภัยเพื่อตัวแทนจะได้รับค่าตอบแทนหรือเงินค่าบำเหน็จจากการขาย โดยมิได้นึกถึงหลักการหรือผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรรมธรรม์ การขายในลักษณะเช่นนี้จะเป็นเหตุให้เกิดปัญหาข้อโต้แย้งเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนในภายหลัง ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือศรัทธาและเกิดความเบื่อหน่ายต่อตัวแทนขายประกัน อีกทั้งต่อเนื่องถึงธุรกิจประกันภัยโดยส่วนรวม (กองวิชาการและสถิติ กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์, 2540)

ในส่วนของนายหน้าประกันภัย มีบทบาทที่ชัดเจนแตกต่างจากตัวแทน คือนายหน้าถือเป็นฝ่ายของผู้เอาประกันภัย ทำหน้าที่ชี้ช่อง หรือจัดการให้ประชาชนทำประกันภัยกับบริษัท โดยนายหน้าจะเป็นผู้ให้คำแนะนำให้การซื้อประกันภัยในแต่ละประเภทมีความเหมาะสมกับสภาพความเสี่ยงภัยของแต่ละบุคคลหรือกิจการ ทั้งในด้านความคุ้มครองของกรรมธรรม์ การซื้อภัยเพิ่มพิเศษสำหรับความเสี่ยงที่นอกเหนือความคุ้มครองพื้นฐานของกรรมธรรม์ หรือการยกเว้นภัยที่ผู้เอาประกันภัยไม่มีความเสี่ยง และในด้านอัตราเบี้ยประกันภัยที่เหมาะสม โดยนายหน้าจะได้รับเงินบำเหน็จจากบริษัทประกันภัยเป็นค่าตอบแทนสำหรับการจัดการดังกล่าว และผู้เอาประกันภัยมีต้องจ่ายค่าใช้จ่ายใด ๆ เพิ่มขึ้นจากการใช้บริการผ่านนายหน้า บทบาทของนายหน้ายังครอบคลุมถึงการให้บริการแก่ผู้เอาประกันภัยในกรณีที่มีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือการจ่ายเงินตามกรรมธรรม์อีกด้วย นายหน้าจึงถือเป็นคนกลางที่มีบทบาทสำคัญต่อความเจริญและความเสื่อมถอยของธุรกิจประกันภัยโดยรวมได้เช่นกัน เพราะหากนายหน้ามิได้กระทำการเป็นผู้รักษาผลประโยชน์

ของผู้เอาประกันภัยอย่างแท้จริง แต่กระทำการเป็นนายหน้าเพียงเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้บริษัท หรือเป็น Captive Broker หรือ Inhouse Broker จะเกิดปัญหาต่อความเชื่อถือศรัทธาของประชาชน ในทำนองเดียวกับพฤติกรรมของตัวแทนที่ขาดจรรยาบรรณและความรับผิดชอบ

บทบาทความสำคัญของตัวแทนและนายหน้าเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ ประกันภัยทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดังจะเห็นได้ว่า กฎหมายที่เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการ กำกับดูแลการประกอบกิจการของบริษัทประกันภัย ได้กำหนดบทบาทหน้าที่เพื่อควบคุมดูแลตัวแทน ประกันภัยและนายหน้าประกันภัยไว้เป็นการเฉพาะ ตั้งแต่การกำหนดหน้าที่ของตัวแทน นายหน้า คุณสมบัติของบุคคลที่จะได้รับใบอนุญาตเป็นตัวแทนและนายหน้า กรอบปฏิบัติการตลอดระยะเวลาที่ ได้รับอนุญาต อีกทั้งบทกำหนดโทษในกรณีที่ปฏิบัติฝ่าฝืนข้อกำหนดของกฎหมาย ตลอดจนการ เพิกถอนใบอนุญาต โดยมีขั้นตอนที่สำคัญตามประกาศนายทะเบียน (อธิบดีกรมการประกันภัย) คือ ผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นตัวแทนนายหน้าจะต้องผ่านการทดสอบความรู้ตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่ นายทะเบียนกำหนด ทั้งนี้ก็เพื่อความเข้าใจและการให้ความไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อธุรกิจ ประกันภัย

บทบาทของรัฐบาลในการกำกับดูแล และส่งเสริมธุรกิจการประกันภัย

เนื่องจากการประกันภัยเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยผาสุกของสาธารณชน อีกทั้ง มีบทบาทในฐานะเป็นสถาบันการเงินแขนงหนึ่ง ดังนั้น เพื่อให้การประกอบธุรกิจประกันภัยมีความ มั่นคงและสามารถสร้างความเชื่อถือศรัทธาแก่ประชาชน อีกทั้งเพื่อให้มาตรการพัฒนาส่งเสริม ธุรกิจประกันภัยสอดคล้องและมีทิศทางเดียวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และนโยบายการเงิน การคลังของประเทศ รัฐจึงจำเป็นต้องกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัยอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็น หลักการที่ยึดถือปฏิบัติกัน โดยทั่วไปในนานาอารยประเทศ แต่ระดับการควบคุมดูแลจะแตกต่างกัน บ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ

สำหรับประเทศไทยรัฐบาลได้ปรับบทบาทจากการควบคุมธุรกิจประกันภัยกลายเป็นการ กำกับดูแล และส่งเสริมให้บริษัทประกันภัยสามารถดำเนินธุรกิจได้คล่องตัวมากขึ้น โดยการลด ขั้นตอนต่าง ๆ ลง อนุญาตให้บริษัทประกันภัยสามารถลงทุนในธุรกิจอื่น ๆ ได้อย่างกว้างขวางมาก ขึ้น ซึ่งในปัจจุบันผู้ทำหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และส่งเสริมธุรกิจประกันภัย คือ สำนักงาน คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ด้วยเหตุผลที่ว่าธุรกิจประกันภัยเป็น ธุรกิจการค้า และสวัสดิการที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคม และความผาสุกของประชาชน

และมีการส่งเสริมให้ประชาชนหันมาทำประกันภัยกันมากขึ้น โดยการปรับเพิ่มจำนวนเบี้ยประกันชีวิตที่สามารถนำมาหักลดหย่อนภาษี ดังนั้นการที่รัฐบาลต้องเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแล และส่งเสริมธุรกิจการประกันภัยเพื่อให้บริษัทประกันภัยมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชน (ณิชากมล ตันติวณิชชานนท์, 2548)

ประเทศไทยในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนนโยบายและทิศทางในการควบคุมการประกอบธุรกิจประกันภัยโดยการผ่อนคลายนโยบายและระเบียบต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจควบคุมดูแลตนเองภายใต้กรอบที่กำหนด โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยมีการออกกฎหมายต่าง ๆ เพื่อการควบคุม กำกับดูแลและส่งเสริมธุรกิจประกันภัยที่สำคัญ ๆ เช่น พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.2551 พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2551 และกฎกระทรวง

อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของการกำกับดูแลโดยทั่วไปของทุกประเทศมักจะมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (จารุพร ไวยนันท์, 2552)

1. เพื่อทำให้เกิดความมั่นคงทางการเงินแก่ธุรกิจ โดยอาจกำหนดจำนวนเงินกองทุนขั้นต่ำที่ต้องมี จำนวนหลักทรัพย์ที่ต้องวางไว้ที่หน่วยงานของรัฐ การกำหนดระบบการเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning Sign)
2. เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เอาประกันภัยในเรื่องของการกำหนดอัตราค่าเบี้ยประกันภัยและการให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันภัย โดยอาจจัดตั้งกองทุนคุ้มครองผู้เอาประกันภัยเมื่อบริษัทประกันภัยล้ม การให้ความคุ้มครองในกรณีประกันภัยเพื่อให้ผู้เอาประกันภัยได้รับการปฏิบัติตามสัญญาประกันภัยโดยสมบูรณ์ เป็นต้น
3. เพื่อให้การพัฒนาธุรกิจประกันภัยมีความสอดคล้องกับนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
4. เพื่อให้อาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันภัยมีการทำงานที่สอดคล้องกับหลักสากล และให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตัวแทน นายหน้า นักคณิตศาสตร์ประกันภัย ผู้สอบบัญชีของธุรกิจประกันภัย ผู้ประเมินความเสียหาย เป็นต้น

กรอบแผนแม่บทการพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2549-2554)

จากนโยบายของกระทรวงพาณิชย์ที่ต้องการให้ภาคธุรกิจประกันภัยของประเทศ ทั้งธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัย มีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้มากขึ้น ด้วยการมีบทบาทในการสร้างมูลค่า (Value Create) ให้กับห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ในระบบเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งให้มีบทบาทในการระดมเงินออมการลงทุนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดทุน (Capital Market) ของประเทศมากขึ้น สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยร่วมกับสมาคมประกันชีวิตไทย สมาคมประกันวินาศภัย สมาคมตัวแทนประกันชีวิต สมาคมนายหน้าประกันภัย และสมาคมนักคณิตศาสตร์ประกันภัยแห่งประเทศไทย จึงได้ร่วมกันยกร่าง “กรอบแผนแม่บทการพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2549-2554)” ขึ้น เพื่อให้เป็นแผนแม่บทด้านการประกันภัยแห่งชาติ ที่จะเป็กรอบทิศทางที่ชัดเจน ทั้งในกรอบทิศทางนโยบายของภาครัฐในการกำกับดูแลและส่งเสริมพัฒนาธุรกิจประกันภัย และสำหรับเป็นทิศทางกำเนินงานของภาคธุรกิจประกันภัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคีพัฒนาต่าง ๆ ที่จะช่วยกันผลักดันอย่างเป็นระบบ มีเอกภาพและประสิทธิภาพ เพื่อให้ธุรกิจประกันภัยของประเทศไทยมีการปรับปรุงพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการดำเนินการพร้อมแข่งขัน เป็นกลไกสำคัญในการสร้างเสริมประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจของประเทศและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน (กลุ่มแผนงานและติดตามประเมินผล กองส่งเสริมการประกันภัยและสารสนเทศ, 2549)

กรอบแผนแม่บทการพัฒนาการประกันภัย ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2549-2554) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาการประกันภัยของชาติ โดยมีการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของธุรกิจประกันภัยไทย ประเด็นที่ท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รวมทั้งการกำหนดวิสัยทัศน์ได้พิจารณาให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ด้วย ซึ่งวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ที่กำหนดไว้ คือ “มุ่งพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ เพื่อความอยู่ดีมีสุขของคน ไทยที่ยั่งยืน” และพันธกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่กำหนดไว้คือ “สร้างสังคมคุณภาพ สร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงยั่งยืน สร้างมูลค่าผลผลิตจากฐานความรู้ เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค” โดยวิสัยทัศน์ด้านการส่งเสริมพัฒนาการประกันภัยของชาติที่แผนแม่บทฯ กำหนดไว้ ดังนี้ “ธุรกิจประกันภัยมีบทบาทนำในการพัฒนาสร้างเสริมความแข็งแกร่งให้ระบบเศรษฐกิจสังคมของประเทศและการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในทุกกระดับ” โดยมีพันธกิจ คือ (1) พัฒนาธุรกิจประกันภัยให้มีศักยภาพและขีดความสามารถพร้อมแข่งขัน มีการบริหารจัดการและการให้บริการที่มีคุณภาพประสิทธิภาพตาม

มาตรฐานสากล เป็นที่เชื่อมั่นไว้วางใจของประชาชน (2) ส่งเสริมสนับสนุนให้ธุรกิจประกันภัยมีบทบาทสร้างเสริมความแข็งแกร่งให้ระบบเศรษฐกิจสังคมของประเทศและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และ (3) สร้างความเข้มแข็งและพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชน ผู้บริโภค ผู้มีสิทธิประโยชน์ตามสัญญาประกันภัย

แนวโน้มของธุรกิจประกันภัยในอนาคต

คงจะเห็นได้จากสถิติในช่วงที่ผ่านมาถึงการเจริญเติบโตของธุรกิจประกันภัย จึงคาดหมายได้ว่าในอนาคตธุรกิจประกันภัยก็คงจะมีการเจริญเติบโตสูงดังเช่นอดีตที่ผ่านมา และอาจมีการเจริญเติบโตสูงมากกว่าในอดีตก็เป็นได้ ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยมีการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศเป็นอย่างมากในยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้น ธุรกิจประกันภัยคงเป็นอีกธุรกิจหนึ่งที่ยากจะหลีกเลี่ยงกระแสการทำธุรกิจข้ามชาติของประเทศมหาอำนาจ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีการเปิดเสรีในธุรกิจประกันภัยตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลกอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มต้นรัฐบาลได้ออกใบอนุญาตใหม่ให้กับบริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัย รวมทั้งผ่อนปรนข้อกำหนดเพื่อให้บริษัทต่างชาติสามารถเข้ามาถือหุ้นได้มากขึ้น เพื่อประกอบธุรกิจประกันภัยร่วมกับบริษัทประกันภัยของประเทศไทย ซึ่งจะเห็นได้จากการที่มีบริษัทประกันภัยข้ามชาติยักษ์ใหญ่เข้ามาร่วมทุนกับบริษัทประกันภัยของประเทศไทยอยู่มาก อันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างตลาดของธุรกิจประกันภัยโดยรวม นั่นคือ จำนวนบริษัทประกันชีวิตและบริษัทประกันวินาศภัยมีจำนวนมากขึ้น ทำให้การแข่งขันระหว่างบริษัทประกันภัยต่าง ๆ มีมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แน่แน่นอนว่าการแข่งขันที่มีมากขึ้นนี้จะมีประโยชน์ต่อธุรกิจประกันภัย ต่อประชาชน และต่อเศรษฐกิจของประเทศ แต่ก็มีข้อพึงระวัง คืออาจมีบริษัทที่ไม่มีคุณภาพในการบริหารงานและไม่มีความสามารถในการให้บริการในระดับมาตรฐาน ซึ่งอาจทำให้เกิดผลเสียต่อประชาชน ต่อภาพรวมธุรกิจประกันภัย และต่อเศรษฐกิจของประเทศได้ (ฐิติวัฒน์, 2552)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต จึงเป็นสิ่งกระตุ้นให้บริษัทประกันภัยต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์ในการจัดการองค์กรของตนเอง รวมทั้งการบริหารจัดการในภาพรวมของธุรกิจทั้งระบบ เพื่อส่งเสริมธุรกิจประกันภัยให้มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัว สามารถให้บริการที่ดีและเป็นธรรม รวมทั้งเป็นที่น่าเชื่อถือของประชาชน นอกจากนี้ ธุรกิจประกันภัยมีความจำเป็นที่จะต้องดำรงความมั่นคงในฐานะทางการเงิน เนื่องจากธุรกิจ

ประกันภัยเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อผลักดันให้ธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจที่มีการเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจของประเทศ บริษัทประกันภัยต่าง ๆ จะมีพันธมิตรมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นธนาคารพาณิชย์ เพื่อการขายประกันภัยผ่านธนาคาร (Bancassurance) หรือการเป็นพันธมิตรกับโรงพยาบาลที่ให้บริการทางการแพทย์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินธุรกิจประกันสุขภาพ หรือการเป็นพันธมิตรกับอู่ซ่อมรถยนต์ เพื่อการให้บริการที่ดีในการประกันภัยรถยนต์ หรือแม้กระทั่งการเป็นพันธมิตรกันเองระหว่างบริษัทประกันภัยต่าง ๆ เพื่อรับโอนความเสี่ยงภัยระหว่างบริษัทสมาชิกด้วยตนเอง และเพื่อเพิ่มความร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลของผู้เอาประกันภัย (Database of Information) เพราะจะเป็นประโยชน์ในการรับประกันภัย และการคิดเบี้ยประกันภัย และทำให้บริษัทประกันภัยสามารถปรับปรุงพัฒนาตนเองและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการเพิ่มศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทประกันภัยในประเทศไทยให้สามารถดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับทัดเทียมกับประเทศต่าง ๆ ได้

ประกอบกับมีแนวโน้มที่จะกำหนดให้มีการใช้มาตรฐานการบัญชีในทางประกันภัยให้เหมือนกันซึ่งในปัจจุบันสมาคมระหว่างประเทศของผู้ทำหน้าที่กำกับธุรกิจประกันภัย (International Association of Insurance Supervisors: IAIS) ได้ตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาเรื่องนี้ว่าควรจะดำเนินการอย่างไร เมื่อใดที่จะนำมาใช้ โดยที่มาตรฐานทางการบัญชีในปัจจุบันยังคงมีความแตกต่างกันอยู่โดยเฉพาะมาตรฐานของ American Accounting Standard (AAS) และมาตรฐานการบัญชีของ International Accounting Standard (IAS) โดยทั้งสองมาตรฐานต่างมีประเทศอื่นที่ร่วมใช้ด้วย แต่สำหรับมาตรฐานของ IAS นั้นในขณะนี้จำนวนประเทศที่นำมาใช้มีจำนวนที่มากกว่า โดย IAIS ต้องการให้ปรับมาใช้มาตรฐานเดียวกัน ในปัจจุบันคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระบบ IAS ได้รับมาตรฐานการบัญชีที่เรียกว่า International Financial Reporting Standards (IFRS) มาใช้กับกลุ่มสถาบันการเงินตั้งแต่หลังปี พ.ศ.2544 เป็นต้นมา นับว่าเป็นมาตรฐานการบัญชีที่มาทดแทนมาตรฐานเดิมที่เรียกว่า IAS (จารุพร ไวยนันท์, 2552)

นอกจากนั้น ธุรกิจประกันภัยจะต้องมีการจัดการสินทรัพย์และหนี้สิน (Asset Liability Management) อย่างมีประสิทธิภาพ มีสภาพคล่องในการชำระหนี้สินตามภาระผูกพัน มีความสุจริตใจและมีจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งดำเนินธุรกิจประกันภัยให้มีความน่าเชื่อถือและมีภาพลักษณ์ที่ดี เพื่อให้บริการแก่ประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ในการบริหารความเสี่ยงภัยอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ในบทนี้จะแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causality Test) ระหว่างการทำประกันภัยส่วนบุคคลกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค ส่วนที่สองเป็นผลการวิเคราะห์ของการคาดประมาณค่าแบบจำลองผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค รวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค

ส่วนที่ 1 การทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล

ในส่วนนี้เป็นการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล อันเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ของข้อมูล ระหว่างการทำประกันภัยส่วนบุคคลแทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัยและจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย กับค่าใช้จ่ายในการบริโภค เพื่อตรวจสอบว่าการทำประกันภัยส่วนบุคคลเป็นเหตุหรือปัจจัยที่กระทบการบริโภคจริงดังสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งจะทำการทดสอบด้วยวิธี Granger's Causality Test และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบคือค่า F-statistic ดังแสดงผลการศึกษาตามตารางที่ 8 และ 9

โดยก่อนที่จะทำการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล จะต้องทำการทดสอบ Grids Search ก่อน เพื่อหาจำนวน lag ที่ให้ค่า AIC ที่เหมาะสม คือมีค่า AIC ต่ำที่สุดของแต่ละตัวแปร เพื่อนำจำนวน lag ที่ได้ไปใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ต่อไป (ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางผนวกที่ 2 และ 3)

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างการทำประกันภัยส่วนบุคคลแทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัย (PRE) กับค่าใช้จ่ายในการบริโภคน (YC)

Null Hypothesis :	F-statistic	Probability	ผลการทดสอบ
PRE does not Granger Cause YC	5.05626	0.04411	Granger Cause
YC does not Granger Cause PRE	1.47381	0.24810	Non Granger Cause

ที่มา: จากการคำนวณ

จากตารางที่ 8 สามารถอธิบายผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างการทำประกันภัยส่วนบุคคลแทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัย (PRE) กับค่าใช้จ่ายในการบริโภคน (YC) ได้ว่า สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ว่า “PRE does not Granger Cause YC” เนื่องจากค่า F-statistic ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าค่าวิกฤติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 (Prob.<0.05) แต่ยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่า “YC does not Granger Cause PRE” เนื่องจากค่า F-statistic ที่คำนวณได้มีค่าต่ำกว่าค่าวิกฤติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 (Prob.>0.05) กล่าวคือ การทำประกันภัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นสาเหตุ หรือกำหนดค่าใช้จ่ายในการบริโภคน ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคนไม่มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นสาเหตุ หรือกำหนดการทำประกันภัยส่วนบุคคล ดังนั้น ค่าเบี้ยประกันภัย จึงถือเป็นตัวแปรที่เหมาะสมที่สามารถใช้เป็นตัวแทนของการทำประกันภัยส่วนบุคคล เพื่อประกอบการศึกษาในส่วนของภาคประมาณค่าแบบจำลองต่อไป

ตารางที่ 9 ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างการทำประกันภัยส่วนบุคคลแทนด้วยจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย (POL) กับค่าใช้จ่ายในการบริโภคน (YC)

Null Hypothesis :	F-statistic	Probability	ผลการทดสอบ
POL does not Granger Cause YC	1.52893	0.23993	Non Granger Cause
YC does not Granger Cause POL	0.32356	0.57997	Non Granger Cause

ที่มา: จากการคำนวณ

จากตารางที่ 9 สามารถอธิบายผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างการทำประกันภัยส่วนบุคคลแทนด้วยจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย (POL) กับค่าใช้จ่ายในการบริโภคน (YC) ได้ว่า ยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่า “POL does not Granger Cause YC” และ “YC does not Granger

Cause POL” เนื่องจากค่า F-statistic ที่คำนวณได้มีค่าต่ำกว่าค่าวิกฤติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 (Prob.>0.05) กล่าวคือ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 การทำประกันภัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นสาเหตุ หรือกำหนดค่าใช้จ่ายในการบริโภค และพบว่าค่าใช้จ่ายในการบริโภคก็ไม่มี ความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นสาเหตุ หรือกำหนดการทำประกันภัยส่วนบุคคลเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากอาจมีความเป็นไปได้ที่ปัจจัยทั้งสองขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสำคัญหรือส่งผลกระทบต่อมากกว่า ประกอบกับข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลรายปี ถ้าเป็นข้อมูลที่มีความละเอียดมากขึ้น เช่น ศึกษาเป็นรายไตรมาส หรือรายเดือน อาจให้ผลการศึกษาค่าที่ดีขึ้น

ส่วนที่ 2 การคาดประมาณค่าแบบจำลอง

จากการทดสอบความสัมพันธ์ในส่วนแรกทำให้เราทราบว่า การทำประกันภัยส่วนบุคคล แทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัย ถือเป็นตัวแปรที่เหมาะสมในลักษณะกำหนดค่าใช้จ่ายในการบริโภค ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในตอนต้น ในส่วนนี้จะนำเสนอผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ต่อในรูปแบบการถดถอยเชิงซ้อน และใช้วิธีประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการบริโภค (ตัวแปรตาม) กับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ (ตัวแปรอิสระ) อันได้แก่ รายได้พึงใช้จ่าย ดัชนีราคาผู้บริโภคหรือระดับราคาสินค้าทั่วไป อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ค่าเบี้ยประกันภัย และวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน

โดยผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้จะแสดงค่าของ R-squared, Adjusted R-squared, F-statistic, Durbin-Watson stat และ T-statistic

ค่า R-squared (Coefficient of Determination) เป็นค่าที่ใช้ในการอธิบายว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับข้อมูลเพียงใด

ค่า Adjusted R-squared (Adjusted Coefficient of Determination) เป็นค่าที่ใช้ในการอธิบายแบบจำลองว่า แบบจำลองที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับข้อมูลเพียงใดเช่นกัน โดยเป็นค่า R-squared ที่มีการปรับค่าเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในกรณีที่มีการเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าไปในสมการ

ค่า F-statistic เป็นค่าที่ใช้ในการตรวจสอบความสัมพันธ์หรือความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันของตัวแปรตามกับชุดของตัวแปรอิสระทั้งหมด

ค่า Durbin-Watson stat เป็นค่าที่ใช้ในการตรวจสอบว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นได้เกิดปัญหา Autocorrelation หรือไม่ ซึ่งเป็นสภาพที่ค่าความผิดพลาด (Disturbance Term) เกิดความสัมพันธ์ในแต่ละกลุ่มของตัวแปรอิสระ

ค่า T-statistic เป็นค่าที่ใช้ในการตรวจสอบความสัมพันธ์หรือความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันของตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัวในสมการ

$$\ln YC = \beta_0 + \beta_1 \ln YD + \beta_2 \text{CPI} + \beta_3 \text{INT} + \beta_4 \ln \text{PRE} + \beta_5 \text{DUM} + \varepsilon$$

โดยกำหนดให้

YC = ค่าใช้จ่ายในการบริโภค (พิจารณาจากรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของภาคเอกชน ณ ราคาปีฐาน พ.ศ.2531)

YD = รายได้พึงใช้จ่าย (พิจารณาจากรายได้ส่วนบุคคล หลังหักด้วยภาษีทางตรง เงินโอนสู่ภาครัฐ และเงินประกันสังคม)

CPI = ดัชนีราคาผู้บริโภค หรือระดับราคาสินค้าทั่วไป

INT = อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน (พิจารณาจากอัตราดอกเบี้ยฝากประจำ 3 เดือนเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ทั้ง 5 แห่ง ที่คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย)

PRE = ค่าเบี่ยงประกันภัย (พิจารณาจากมูลค่าเบี่ยงประกันภัยรับโดยตรงหารจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย ในส่วนของการประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพ)

DUM = ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) แสดงภาวะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศไทย โดยกำหนดให้

DUM = 1 ในช่วงเกิดผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน

DUM = 0 ในช่วงที่ไม่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน

β_0 = ค่าคงที่

$\beta_1, \dots, \beta_5$ = สัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

ε = ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term)

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของแบบจำลองเพื่อศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคร (แทนการทำประกันภัยส่วนบุคคลด้วยค่าเบี้ยประกันภัย)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าความคลาดเคลื่อน	t-statistic	Prob.
รายได้พึงใช้จ่าย (lnYD)	0.576662	0.052765	10.92894	0.0000***
ดัชนีราคาผู้บริโภค หรือระดับราคาสินค้าทั่วไป (CPI)	- 0.006278	0.001746	- 3.596296	0.0049***
อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน (INT)	0.011635	0.005125	2.270380	0.0465**
ค่าเบี้ยประกันภัย (lnPRE)	0.442594	0.094376	4.689670	0.0009***
ตัวแปรหุ่น (DUM)	- 0.022826	0.022847	- 0.999098	0.3413 ^{n.s.}

หมายเหตุ: *** ค่าสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** ค่าสัมประสิทธิ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

n.s. ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

R-squared = 0.990011

Adjusted R-squared = 0.985016

F-statistic = 198.2108

Durbin-Watson stat = 2.062239

n = 16

ที่มา: จากการคำนวณ

$$\begin{aligned} \ln YC &= 5.329220 + 0.576662 \ln YD - 0.006278 \text{ CPI} + 0.011635 \text{ INT} + \\ &0.442594 \ln \text{PRE} - 0.022826 \text{ DUM} \\ &\quad (9.017114) \quad (10.92894)^{***} \quad (-3.596296)^{***} \quad (2.270380)^{**} \\ &\quad (4.689670)^{***} \quad (-0.999098)^{\text{n.s.}} \end{aligned}$$

จากการศึกษาสมการการบริโภคตามแบบจำลองข้างต้น พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ รายได้พึงใช้จ่าย ดัชนีราคาผู้บริโภคหรือระดับราคาสินค้าทั่วไป อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ค่าเบี้ยประกันภัย และตัวแปรหุ่นแสดงภาวะทางเศรษฐกิจและการเงินของไทย มีความเหมาะสมที่จะอธิบายสมการได้ร้อยละ 99.0011 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 198.2108 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 และจากการทดสอบปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ค่า Durbin-Watson ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 2.0622 ซึ่งเมื่อเปิดตารางค่าสถิติ Durbin-Watson พบว่าค่า Durbin-Watson ที่คำนวณได้มีค่าตกอยู่ในช่วงที่สามารถสรุปได้ว่าไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน แต่เพื่อความแน่นอนจึงทำการทดสอบปัญหานี้ด้วยวิธีอื่น สำหรับในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้วิธี Serial Correlation LM Test หรือ Breusch-Godfrey LM Test โดยสามารถตรวจสอบได้จากค่าความน่าจะเป็นของ F-statistic ซึ่งหากมีค่ามากกว่าค่าระดับนัยสำคัญ แสดงว่าจะยอมรับสมมติฐานหลักคือ ตัวคลาดเคลื่อน ไม่มีความสัมพันธ์กันในช่วงเวลาที่ต่างกัน จากแบบจำลองนี้ค่าความน่าจะเป็นของ F-statistic มีค่าเท่ากับ 0.7685 มากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ายอมรับสมมติฐานหลักคือ ตัวคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กันในช่วงเวลาที่ต่างกัน จึงสามารถกล่าวได้ว่าแบบจำลองนี้ไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางผนวกที่ 7)

ทางด้าน การตรวจสอบปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (Heteroscedasticity) โดยใช้วิธีการตรวจสอบด้วยวิธี White Heteroscedasticity Test สามารถตรวจสอบได้จากค่าความน่าจะเป็นของ F-statistic ซึ่งหากมีค่ามากกว่าค่าระดับนัยสำคัญ แสดงว่าจะยอมรับสมมติฐานหลัก คือความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่า ค่าความน่าจะเป็นของ F-statistic มีค่าเท่ากับ 0.1613 ซึ่งมากกว่าค่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เป็นการยอมรับสมมติฐานหลักคือ ความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ จึงกล่าวได้ว่าแบบจำลองนี้ไม่เกิดปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางผนวกที่ 8) ส่วนปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) ในการวิเคราะห์แบบจำลองได้พยายามลดปัญหาดังกล่าวให้เหลือน้อยที่สุด

ด้วยวิธีการของ Frich ซึ่งเป็นการคัดเลือกตัวแปรอิสระไว้ในแบบจำลอง โดยไม่ละทิ้งตัวแปรที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์สมการถดถอย (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ค) สำหรับสัมประสิทธิ์ของปัจจัยต่าง ๆ ในแบบจำลองข้างต้นสามารถอธิบายได้ดังนี้

จากการทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้พึงใช้จ่ายของครัวเรือน (YD) ปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายในการบริโภค (YC) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้พึงใช้จ่าย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ หากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่อรายได้พึงใช้จ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.5767 เนื่องจากเมื่อระดับรายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงของประชาชนเพิ่มขึ้น ทำให้มีความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการบริโภคตามแนวคิดของเคนส์ ที่ว่ารายได้พึงใช้จ่ายเป็นตัวกำหนดโดยตรงของการบริโภค และในทางตรงกันข้าม เมื่อรายได้พึงใช้จ่ายของครัวเรือนลดลงร้อยละ 1 โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคลดลงร้อยละ 0.5767

จากการทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของดัชนีราคาผู้บริโภค หรือระดับราคาสินค้าทั่วไป (CPI) ปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายในการบริโภค (YC) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับดัชนีราคาผู้บริโภค หรือระดับราคาสินค้าทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ หากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่อดัชนีราคาผู้บริโภค หรือระดับราคาสินค้าทั่วไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคลดลงร้อยละ 0.0062 ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับเงินเฟ้อ ที่ว่าเมื่อระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้น จะทำให้อำนาจซื้อของผู้บริโภคลดลง และในทางตรงกันข้าม เมื่อดัชนีราคาผู้บริโภค หรือระดับราคาสินค้าทั่วไปลดลงร้อยละ 1 โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.0062

จากการทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน (INT) ปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายในการบริโภค (YC) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ หากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.0116 และในทางตรงกันข้าม เมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินฝากลดลงร้อยละ 1 โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคลดลงร้อยละ 0.0116 ตามไปด้วย ทั้งนี้การที่ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองไม่เป็นไปตาม

สมมติฐานที่ตั้งไว้อาจเนื่องมาจาก การบริโภคไม่ไวต่อการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย และผลตอบแทนในรูปของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์หลังจากเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ไม่จูงใจให้คนนำเงินมาฝากเท่าใดนัก เหตุนี้คนจึงมักเลือกที่จะถือเงินไว้กับตัวมากกว่า ทำให้เกิดสภาพคล่องสามารถนำเงินไปจับจ่ายใช้สอยได้ในทันที โดยที่ไม่จำเป็นต้องรอเวลาถอนเงินออกจากธนาคารและไม่ต้องคำนึงถึงอัตราดอกเบี้ยที่จะต้องเสียไปจากการถอนก่อนกำหนด

จากการทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของการทำประกันภัยส่วนบุคคล แทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัย (PRE) ปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายในการบริโภค (YC) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการทำประกันภัย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ หากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว เมื่อค่าเบี้ยประกันภัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4426 และในทางตรงกันข้าม เมื่อค่าเบี้ยประกันภัยลดลงร้อยละ 1 โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคลดลงร้อยละ 0.4426 เหตุจากเมื่อคนเลือกที่จะบริหารความเสี่ยงภัยผ่านการทำประกันภัยเพื่อปกป้องความเสียหายที่จะอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ค่าเบี้ยประกันภัยที่เขาเหล่านั้นจ่ายไปทำให้รับรู้ได้ถึงความปลอดภัยและความมั่นคงที่จะได้รับกลับคืนมา แม้ว่าค่าเบี้ยประกันภัยจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นก็ตาม (ค่าเบี้ยประกันภัยที่เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอัตราเงินเฟ้อของประเทศที่มีทิศทางที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้อัตราค่าครองชีพ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของธุรกิจประกันภัยเพิ่มสูงขึ้น อีกส่วนหนึ่งได้สะท้อนถึงภาวะความเสี่ยงภัยในปัจจุบันที่ทวีความรุนแรงและมีความถี่มากขึ้นเรื่อย ๆ การที่เบี้ยประกันภัยสูงขึ้นจึงเท่ากับว่าความคุ้มครองที่ผู้ทำประกันภัยจะได้รับกลับคืนมาก็มีมูลค่าสูงมากขึ้นตามไปด้วย) แต่ความรู้สึกลับคืนหลังจากที่คนตัดสินใจทำประกันภัย โดยเฉพาะประเภทการประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพ เป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงภัยจากสภาวะการณ์อันตรายที่จะเกิดกับตนเอง ส่งผลให้คนกล้าที่จะจับจ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภคเพิ่มมากขึ้น เพราะมีบริษัทประกันภัยมาคอยแบกรับความเสี่ยงหรือความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแทน

จากการทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น หรือการเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน (DUM) ปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายในการบริโภค (YC) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ทั้งนี้เป็นไปได้ว่าการที่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เกิดจากข้อมูลที่ทำการศึกษาค่อนข้างที่จะสั้นและมีความละเอียดไม่เพียงพอ

วิกฤตการณ์ดังกล่าวเกิดในช่วงกลางปี พ.ศ.2540 แต่การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาเป็นรายปี จึงต้องมองผลกระทบเป็นภาพรวม ทำให้ไม่สามารถระบุลงไปได้ว่าเกิดผลกระทบในช่วงไตรมาสใดหรือเดือนใด

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ธุรกิจประกันภัยเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมาโดยตลอด ในการที่เป็นตัวกลางในการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากภาคครัวเรือนและภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ผ่านทางการระดมเงินทุนระยะยาวในรูปของการรับชำระเบี้ยประกันภัย ในฐานะองค์กรที่จะคอยแบกรับความเสี่ยงในเรื่องของค่าใช้จ่ายแทนผู้ที่ทำสัญญา โดยมีเงื่อนไขตามที่กำหนด และธุรกิจดังกล่าวก็ได้มีการพัฒนามากขึ้นตามลำดับ มีอัตราการขยายตัวของปริมาณเบี้ยประกันภัยและจำนวนกรมธรรม์ต่อเนื่องมาโดยตลอดนับแต่ปี พ.ศ.2536 เป็นต้นมา (ยกเว้นปี พ.ศ.2540-2541 ที่ประเทศไทยประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจและการเงิน) จึงน่าที่จะทำให้การประกันภัยเข้ามามีบทบาทในฐานะตัวแปรที่ผู้กำหนดนโยบายมหภาคของประเทศควรให้ความสนใจมากขึ้นในปัจจุบัน

จากข้อวิเคราะห์เชิงทฤษฎีของทฤษฎีความพอใจในสภาพคล่องของเคนส์ที่กล่าวถึงมูลเหตุจูงใจในการถือเงินของคนที่ประกอบไปด้วยการถือเงินเพื่อการจับจ่ายใช้สอย เพื่อสำรองเหตุฉุกเฉิน และเพื่อการเก็งกำไรนั้น ทำให้ได้สมมติฐานเชิงทฤษฎีว่า การทำประกันภัยน่าจะส่งผลทำให้การบริโภคของประชาชนเพิ่มขึ้นได้ จากการที่ไม่จำเป็นต้องถือเงินเพื่อเหตุฉุกเฉินไว้มากดังแต่ก่อน เพราะเมื่อคนเลือกที่จะบริหารความเสี่ยงภัยผ่านการทำประกันภัยเพื่อปกป้องความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับตนในอนาคตแล้ว ความเสี่ยงส่วนหนึ่งจะถูกโอนไปยังบริษัทรับประกันภัยแทนตามสัญญาประกันภัยที่ได้ทำไว้ในตอนต้น คนจึงรู้สึกมั่นใจในการใช้ชีวิตและปรับระดับการถือเงินของตนเป็นเพื่อการอื่น ๆ มากขึ้น ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจฟื้นตัวจากการบริโภคที่เพิ่มขึ้น

อันเป็นที่มาของข้อสมมติฐานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำประกันภัยกับการบริโภคของประชาชน ว่าการทำประกันภัยจะสามารถเพิ่มระดับการบริโภคของประชาชนได้จริงหรือไม่ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ อันเป็นไปเพื่อให้ทราบถึงผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค ซึ่งหากเป็นจริงดังข้างต้น ก็นับเป็นทางเลือกที่

นำสนใจทางเลือกหนึ่งของภาครัฐเพื่อใช้ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาไปที่การทำประกันภัยส่วนบุคคล ประเภทการประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพ ที่ทำกับบริษัทประกันภัยภาคเอกชน เนื่องจากการประกันภัยประเภทดังกล่าวน่าจะส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติในเรื่องของความต้องการถือเงินของประชาชน ในการที่จะลดความต้องการถือเงินเพื่อสำรองเหตุฉุกเฉินลงได้ และนำเงินไปใช้จ่ายในด้านอื่น ๆ แทน นอกจากนี้ การศึกษายังเป็นไปเพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัยของประเทศไทย โดยการศึกษาทั้งหมดจะใช้ข้อมูลทศวรรษเป็นรายปี นับจากปี พ.ศ.2536-2551 มาทำการวิเคราะห์

ผลการศึกษาถึงสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัยของประเทศไทย พบว่า การประกันภัยมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน นับแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา กำลังรุ่งเรืองธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทยได้ถือกำเนิดขึ้น สำหรับธุรกิจประกันชีวิต เริ่มดำเนินการในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมานั้นทุกยุคทุกสมัยล้วนมุ่งแสวงหาความมั่นคงทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน โดยวิวัฒนาการของการประกันภัยได้แสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตและความเจริญรุ่งเรือง ตลอดจนความสำคัญของการประกันภัยจากอดีตเรื่อยมา จวบจนปัจจุบันมีบริษัทประกันภัยรวมทั้งสิ้น 97 บริษัท ซึ่งแบ่งได้เป็นการประกันวินาศภัย อันเป็นการประกันภัยที่เกี่ยวข้องกับความสูญเสียหรือเสียหายต่อทรัพย์สินที่เอาประกันภัย ทั้งสิ้น 72 บริษัท และการประกันชีวิต 25 บริษัท ซึ่งเป็นการประกันภัยที่จ่ายเงินตามการทรงชีพหรือมรณะกรรมของบุคคล โดยการเฉลี่ยความเสี่ยงภัยอันเนื่องมาจากการเสียชีวิต การสูญเสียอวัยวะ และการทุพพลภาพ

ที่ผ่านมาในช่วงปี พ.ศ.2536-2551 หลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันชีวิต และพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 ธุรกิจประกันภัยมีการพัฒนาและมีการเจริญเติบโตอย่างมากตามทิศทางการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากมีปัจจัยสนับสนุนจากการที่ประชาชนเข้าใจการทำประกันภัยและเริ่มเห็นความสำคัญของการประกันภัยมากขึ้น อันเป็นผลจากสภาพการดำเนินชีวิตของประชาชนที่ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงที่เข้ามาในหลายรูปแบบ ที่ได้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนและมีความซับซ้อนมากขึ้นจากแต่ก่อน ประกอบกับการได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันภัยแก่ประชาชน พร้อมทั้งกำหนดแนวทางในการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัยอย่างเป็นทางการภายใต้พระราชบัญญัติประกันชีวิตและพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยปี พ.ศ.2551 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ในปัจจุบันในแง่ของการให้ความคุ้มครองประชาชนและผู้เอาประกันภัย และเพื่อพัฒนาการประกอบธุรกิจประกันภัยของประเทศไทยให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ ขณะเดียวกันธุรกิจประกันภัยเองก็มี

การปรับตัวพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ มีการปรับปรุงการบริหารจัดการ และการบริการลูกค้าให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนผลการศึกษาในเชิงปริมาณแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเป็นการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ระหว่างการทำประกันภัยส่วนบุคคลกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค ส่วนที่สองเป็นการคาดประมาณค่าแบบจำลองผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค รวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค โดยการสร้างแบบจำลองในรูปสมการถดถอยเชิงซ้อน และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดมาทำการวิเคราะห์หาขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์

ผลการวิเคราะห์ในส่วนที่หนึ่ง เป็นไปเพื่อหาตัวแปรที่เหมาะสมสำหรับการทำประกันภัยส่วนบุคคล ในลักษณะตัวแปรที่เป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่กำหนดการบริโภคผ่านการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ด้วยวิธี Granger's Causality Test ระหว่างการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่แทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัยและจำนวนกรมธรรม์ประกันภัยกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบว่าการทำประกันภัยส่วนบุคคลเป็นเหตุหรือปัจจัยที่กระทบการบริโภคจริงหรือไม่ อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ผลในส่วนถัดไป และจากผลการทดสอบที่ได้ พบว่า การทำประกันภัยส่วนบุคคลแทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัยมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นสาเหตุ หรือกำหนดค่าใช้จ่ายในการบริโภค ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการบริโภคไม่มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นสาเหตุ หรือกำหนดการทำประกันภัยส่วนบุคคล อันเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ในตอนต้น แต่สำหรับตัวแปรการทำประกันภัยส่วนบุคคลแทนด้วยจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย พบว่าไม่สามารถอธิบายความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันได้กับค่าใช้จ่ายในการบริโภค

จากผลการวิเคราะห์ในส่วนแรกแสดงให้เห็นว่า การทำประกันภัยส่วนบุคคลแทนด้วยค่าเบี้ยประกันภัยเป็นตัวแปรที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นตัวแปรที่กำหนดค่าใช้จ่ายในการบริโภค จึงนำไปสู่การวิเคราะห์ในส่วนที่สองคือ การคาดประมาณค่าแบบจำลองผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค รวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค พบว่า เมื่อแทนการทำประกันภัยส่วนบุคคลด้วยค่าเบี้ยประกันภัย สมการดังกล่าวมีความเหมาะสมในการอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลได้ร้อยละ 99.0011 ในส่วนของการทำประกันภัยส่วนบุคคลผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ หากกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่แล้ว

เมื่อค่าเบี่ยงแปรกันเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4426 และจากการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคอื่น ๆ พบว่า รายได้พึงใช้จ่ายถือเป็นตัวกำหนดหลักต่อการบริโภคที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อันเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ปัจจัยดัชนีราคาผู้บริโภคหรือระดับราคาสินค้าทั่วไป มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 อัตราดอกเบี้ยฝากประจำ 3 เดือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายในการบริโภค ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนตัวแปรหุ่นแสดงภาวะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศไทย พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่ายในการบริโภคตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาทั้งหมดจึงอาจกล่าวได้ว่า การแทนการทำประกันภัยส่วนบุคคลด้วยค่าเบี้ยประกันภัย สามารถใช้อธิบายการบริโภคได้ดี ซึ่งคู่ได้จากผลการวิเคราะห์ ทั้งในส่วนของการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นตัวกำหนดการบริโภค และจากการทดสอบในรูปสมการถดถอยเชิงซ้อนที่ให้ค่า R-squared ที่สูง มีเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในตอนต้น ประกอบกับค่าสัมประสิทธิ์มีความสอดคล้องกับสภาพการณ์และมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับสูง กล่าวคือ ค่าเบี้ยประกันภัยถือเป็นตัวแปรแทนที่เหมาะสมและดีกว่าของการทำประกันภัยส่วนบุคคล เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย

ด้วยเหตุนี้เมื่อมองถึงสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่มีความชะลอตัวดังเช่นปัจจุบัน การประกันภัยจึงถือเป็นตัวแปรหนึ่งที่จะสามารถส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจฟื้นตัวได้ นอกเหนือจากการใช้เครื่องมือเดิม ๆ ที่เคยใช้มาในอดีต ในการเป็นแรงผลักดันให้ประชาชนเกิดการบริโภค อันเนื่องมาจากความมั่นคงในการดำเนินชีวิตที่ได้รับหลังจากที่ตัดสินใจบริหารความเสี่ยงภัยผ่านทาง การทำประกันภัยนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาได้แบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะจากการศึกษาและข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากข้อสรุปข้างต้นสามารถให้นัยสำคัญเชิงนโยบายแก่ภาครัฐ โดยการใช้นโยบายและมาตรการทางด้านการเงินและการคลังเพื่อกระตุ้นระบบเศรษฐกิจ ผ่านทางการลงทุนเพื่อพัฒนาเกี่ยวกับระบบการประกันภัยในประเทศ ดังในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฯลฯ การประกันภัยมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเพิ่มสวัสดิการและสร้างความมั่นคงพื้นฐานให้แก่ประชาชน ซึ่งจะทำให้เกิดความแน่นอนของระดับรายได้ และส่งผลให้มีการบริโภคเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. แม้ว่าผลการประมาณค่าที่ได้จากการศึกษาจะสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามได้ดี แต่ถ้าในอนาคตเกิดเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น เช่น การเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งใหม่ การเปลี่ยนแปลงการปกครอง เหตุการณ์การก่อการร้าย หรือภัยธรรมชาติ อาจทำให้พฤติกรรมของตัวแปรในแบบจำลองเปลี่ยนแปลงไป และอาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่น่าจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการทำประกันภัยส่วนบุคคลต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค ดังนั้นเพื่อให้แบบจำลองที่สร้างขึ้นสามารถอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจจริง ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรพิจารณาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะมีอิทธิพลต่อการทำประกันภัยหรือการกำหนดการใช้จ่ายในการบริโภค เช่น ปริมาณสินเชื่อบุคคลของธนาคารพาณิชย์ จำนวนบัตรเครดิต อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ เป็นต้น

2. ในการศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาถึงผลของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค ซึ่งจะศึกษาเฉพาะการทำประกันภัยโดยภาคเอกชนเท่านั้น แต่ในปัจจุบันการทำประกันภัยโดยภาครัฐ เช่น สวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ โครงการประกันสังคม โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า ได้มีการพยายามพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการ

ให้บริการให้มีประสิทธิภาพและความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น รัฐบาลได้มีการเพิ่มงบประมาณด้านสวัสดิการและการสงเคราะห์ประชาชน เหตุนี้เองจึงน่าจะทำให้การประกันภัยภาครัฐเข้ามามีบทบาทและได้รับความไว้วางใจจากประชาชนได้ในอนาคตอันใกล้นี้ สำหรับแนวทางในการศึกษาครั้งต่อไป จึงน่าจะขยายการศึกษาต่อไปสู่การประกันภัยภาครัฐ เพราะหากภาครัฐมีการพัฒนาระบบการประกันภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ก็น่าจะส่งผลต่อทัศนคติในเรื่องของความต้องการถือเงินของประชาชนได้ ประกอบกับการประกันภัยภาครัฐเองมีความครอบคลุมในด้านของจำนวนมากกว่าการประกันภัยของภาคเอกชนมาก

3. ในการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดในด้านข้อมูล เนื่องจากข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลรายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2536-2551 รวมระยะเวลา 16 ปี ทำให้จำนวน Observations ไม่มากพอ ในทางปฏิบัติหากต้องการความแม่นยำของแบบจำลองที่มากกว่านี้ ควรแบ่งช่วงเวลาในการศึกษาเป็นช่วงสั้น ๆ เช่น รายเดือน รายไตรมาส รวมถึงเพิ่มระยะเวลาในการศึกษาให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่ม Degree of Freedom ซึ่งจะทำให้ผลการศึกษาที่ได้มีความละเอียดและสามารถวิเคราะห์ผลได้แม่นยำมากยิ่งขึ้น

4. การศึกษาในครั้งนี้เป็นไปเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้นบนพื้นฐานของทฤษฎี ซึ่งในความเป็นจริงเป็นไปได้ว่าจะมีคนจำพวกหนึ่งที่ไม่มีพฤติกรรมการถือเงินไว้เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน รวมทั้งอาจคิดว่าภาระเบี้ยประกันภัยที่เกิดขึ้นจากการทำประกันภัยส่งผลให้ตนเองมีรายจ่ายที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการที่จะสามารถแบ่งแยกปริมาณความต้องการถือเงินตามแนวคิดของเคนส์ในแต่ละประเภทนั้นในทางปฏิบัติทำได้ค่อนข้างยากและมีข้อจำกัด ดังนั้น เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรนำข้อมูลปฐมภูมิเข้ามาพิจารณาร่วมด้วย

5. ค่าเบี้ยประกันภัยที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นค่าเบี้ยประกันภัยเฉลี่ย ที่เกิดจากการนำเอามูลค่าเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของบริษัทประกันภัยมาหารด้วยจำนวนกรมธรรม์ประกันภัย เพื่อให้ได้ข้อมูลแสดงออกมาในรูปราคาของการทำประกันภัยที่สามารถสะท้อนความเสี่ยงภัยของผู้ทำประกันภัยได้ โดยคิดรวมทั้งในส่วนของ การประกันชีวิต การประกันอุบัติเหตุ และการประกันสุขภาพ ในการศึกษาครั้งต่อไป จึงควรที่จะพิจารณาถึงข้อมูลในส่วนนี้ให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น โดยดูจากค่าเบี้ยประกันภัยของแต่ละบริษัทเทียบกับผู้ทำประกันภัยจริง ๆ ในแต่ละประเภทของการประกันภัย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมกษ ศรวิวรรณ. 2550. การประหยัดจากขนาดของบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2552. จำนวนประชากรและบ้าน (Online). <http://www.dopa.go.th/xstat/popyear.html>, 2 ธันวาคม 2552.
- กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์. 2536-2551. รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย 2535-2550. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์. 2537. ดัชนีราคาของประเทศไทย ครึ่งศตวรรษของการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤติกา จัตุรัสวัฒนากุล. 2545. ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่ออารมณ์ของภาคเอกชนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กลุ่มแผนงานและติดตามประเมินผล กองส่งเสริมการประกันภัยและสารสนเทศ. 2549. “บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) เรื่อง กรอบแผนแม่บทการพัฒนาการประกันภัยฉบับที่ 1 (พ.ศ.2549-2554).” วารสารการประกันภัย 31 (122): 5-6.
- กองวิชาการและสถิติ กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์. 2540. “บทบาทของตัวแทนนายหน้าที่มีต่อธุรกิจประกันภัย.” กรมการประกันภัยครบรอบ 18 ปี. ม.ป.ท., 74-77.
- กอล์ฟ อรรถนุวัฒน์วงศ์. 2551. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำประกันสุขภาพภาคเอกชนที่มีต่อการบริโภคของบุคคล. กรุงเทพมหานคร. (อัคราเสนา).
- กิตติพล เก่งกล้า. 2546. ปัจจัยที่กำหนดการบริโภคมวบรวมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- กุลกัลยา พระยาราชา. 2546. การศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนการฟื้นตัวภายหลังวิกฤติค่าเงิน
กรณีศึกษาบางประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออก. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกื้อกูล ทองพุกษา. 2530. วิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างและบทบาทของธุรกิจประกันภัยใน
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ขนิษฐา แดงกนิษฐ์. 2548. ผลกระทบของมาตรการภาษีสรรพากรต่อการบริโภคภาคเอกชน.
วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ครรชิต สุขนาถ. 2545. โครงสร้างตลาดและพฤติกรรมการแข่งขันของธุรกิจประกันสุขภาพ
ภาคเอกชน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- จารุณี เกื่อมณี. 2537. การศึกษารูปแบบการบริโภคและฟังก์ชันการบริโภคในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จารุพร ไวยนันท์. 2552. การบริหารความเสี่ยงและการประกันภัย. 1,000 เล่ม. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมพงศ์ คงเจริญ. 2547. การใช้โปรแกรม Eviews ร่วมกับ Gujarati, D. Basic Econometrics.
4th edition. 2003 (Online). [http://www.nidambe11.net/ekonomiz/eview_doc/
Chaleampong_Eviewsnote_p.pdf](http://www.nidambe11.net/ekonomiz/eview_doc/Chaleampong_Eviewsnote_p.pdf), 30 พฤษภาคม 2552.
- ชลีย์พร อมรวัฒนา. 2539. เศรษฐศาสตร์มหภาค. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
มิสเตอร์ก๊อปปี้ (ประเทศไทย) จำกัด.
- ชาคร ประพรหม. 2549. ผลของสินเชื่อการบริโภคส่วนบุคคลของธนาคารพาณิชย์ต่อการใช้จ่าย
ในการบริโภคภาคเอกชน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิติวดี ชัยวัฒน์. 2552. การบริหารความเสี่ยงภัยและการประกันภัยในศตวรรษที่ 21.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรงค์ ธนาวิภาส. 2544. เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด.

ณิชากมล ดันติวณิชานนท์. 2548. เศรษฐศาสตร์การประกัน (Economics of Insurance).

กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีพีเอ็น เพรส.

ถนอมสุข สุขอารมณ์ย์. 2549. การทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่าง มูลค่าของทุนตามราคาตลาดกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ถวิล นิลใบ. 2552. ปัญหาความสัมพันธ์ของตัวรบกวน (Online). http://www.nidambe11.net/ekonomiz/eview_doc/auto.htm, 30 ตุลาคม 2552.

_____. 2552. Heteroscedasticity (Online). http://www.nidambe11.net/ekonomiz/eview_doc/hetero.htm, 30 ตุลาคม 2552.

ธนชนม์ โอภาเฉลิมพันธ์. 2542. ความสามารถในการประกอบกิจการของบริษัทประกันวินาศภัย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2552. อัตราดอกเบี้ยตลาดเงิน 2521-2547 (Online). <http://www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=222&language=TH>, 8 มิถุนายน 2552.

_____. 2552. อัตราดอกเบี้ยตลาดเงิน 2547-ปัจจุบัน (Online). <http://www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=223&language=TH>, 8 มิถุนายน 2552.

นงนุช อินทวิเศษ. 2552. **ปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (Autocorrelation)** (Online).
http://www.nidambel1.net/ekonomiz/eview_doc/autocorrelation_nongnuch.html, 30
 ตุลาคม 2552.

นราทิพย์ ชูติวงศ์. 2546. **หลักเศรษฐศาสตร์ 1: จุลเศรษฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 9.
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิสากร นาคสุวรรณ. 2546. **การศึกษาผลกระทบของราคาน้ำมันต่อภาวะเงินเฟ้อและการบริโภคภาคเอกชน**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญฤกษ์ จากามระ, เสริม วินิจนัยกุล, และ คณะ. 2543. **พจนานุกรมศัพท์ประกันภัย อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.

ประเจิด สิ้นทรัพย์. 2527. **ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคในเชิงคณิตศาสตร์วิเคราะห์ เล่ม 1**.
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.

พัชณยุทธ์ สานติยานนท์. 2550. **การศึกษาความครอบคลุมของการประกันสุขภาพของไทย**.
 วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เพลินพิศ สัตย์สงวน. ม.ป.ป. **ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ย เอกสารประกอบคำบรรยาย วิชา ศ.431**.
 กรุงเทพมหานคร. (อค์สำเนา).

ภราดร ปรีดาศักดิ์. 2549. **พจนานุกรมเศรษฐศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มาลินี เชษฐโชติศักดิ์. 2534. **ปัจจัยที่มีผลต่อการทำประกันชีวิตในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์
 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มุกดา โควกุล. 2537. การประกันภัย INSURANCE. กรุงเทพมหานคร: หจก. สยามเตชชั่นเนอรัล
ซีพพลายส์.

รัตนา สายคณิต. 2541. หลักเศรษฐศาสตร์ II: มหเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2544. เครื่องชี้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วนาลี จันทร์อร่าม. 2544. การลงทุนของธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วรรณวิมล อุดมเวทยานันท์. 2545. การลงทุนของธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วเรศ อุปปาติก. 2544. เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2550. หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศศิธร สร้อยศักดิ์. 2546. การลงทุนของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศันสนีย์ ชุมพลบุญชร. 2537. การศึกษาฟังก์ชันการบริโภคก่อนและหลังวิกฤติการณ์ทางการเงิน.
วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศิริวรรณ วัลลิโกดม. 2544. การประกันภัยและการจัดการธุรกิจประกันภัย. กรุงเทพมหานคร:
สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

ศุภวุฒิ สายเชื้อ และ ถนอมศรี ฟองอรุณรุ่ง. 2543. **เศรษฐกิจไทยพลาดสู่วิกฤติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพัฒนาศ พรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.

สมฤดี ส่องแสง. 2542. **การระดมเงินออมและการลงทุนของธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สากล ชนัตตยาวิบูล. 2538. **หลักการประกันภัย (PRINCIPLE OF INSURANCE)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอดิสัน เพรส โพรดักส์ จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. 2551. **ข้อมูลทางทะเบียนบริษัทประกันชีวิต** (Online). http://www.oic.or.th/downloads/statistics/Chairman_life_31122551.pdf, 19 พฤศจิกายน 2552.

_____. 2551. **ข้อมูลทางทะเบียนบริษัทประกันวินาศภัย** (Online). <http://www.oic.or.th/th/statistics/on-life-inner08.php>, 19 พฤศจิกายน 2552.

_____. 2551. **สรุปสถิติประกันชีวิตรายปีย้อนหลัง ระหว่างปี 2540-2550** (Online). <http://www.oic.or.th/th/statistics/inner7.php>, 15 มีนาคม 2552.

_____. 2551. **สรุปสถิติประกันวินาศภัยรายปีย้อนหลัง ระหว่างปี 2540-2550** (Online). <http://www.oic.or.th/th/statistics/yearly.php>, 15 มีนาคม 2552.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2552. **กรอบแนวคิด สถิติรายได้ประชาชาติประจำปีของประเทศไทย** (Online). http://www.nesdb.go.th/Portals/0/eo_datas/account/ni/ni_1997-2004/วิธีการจัดทำสถิติ.pdf, 28 กรกฎาคม 2552.

_____. 2552. **National Income of Thailand** (Online). www.nesdb.go.th, 27 มีนาคม 2552.

_____. 2552. **Quarterly Gross Domestic Product** (Online). www.nesdb.go.th, 15 ตุลาคม 2552.

สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2552. สถิติดัชนีราคาผู้บริโภคระดับประเทศ/

ภูมิภาค (Online). <http://www.price.moc.go.th/content1.aspx?cid=1>, 28 เมษายน 2552.

สุนทรี อร่ามเรือง. 2550. ผลกระทบของการปรับโครงสร้างภาษีรายได้ต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภคในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุธรรม พงศ์สำราญ, พิงใจ พิงพาณิชย์, และ วิรัช ฌ สงขลา. 2542. หลักการประกันชีวิต.

พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

หทัยชนก สวัสดิ์. 2549. ผลกระทบของค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนภาครัฐบาลต่อการบริโภค

ภาคเอกชนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

หาญ อร่ามวิทย์, ธโนดม โลกพัฒนา, สุมิตรา วรกุลเฉลิม, ชาญ โปวานนท์, ประสาน นิลมานันต์, บวรพงษ์ พร้อมถกล, เปรม ศาสตร์ยิ่งกุล, สมหมาย พิรุณย่อย, ปราณีต ทินวงศ์, บัณฑิต สุนทรสวัสดิ์, สุรินทร์ ดันติสุวรรณากุล, บรรเลง ทับเที่ยง, อาทร ดิตติรานนท์, พงษ์ชัย ธนวานิช, และ ชีรพันธุ์ ดวงพลอย. 2543. หลักการประกันภัย (หน่วยที่ 9-15). พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.

อัครพงษ์ อุ่นทอง. 2550. คู่มือการใช้โปรแกรม Eview เบื้องต้น : สำหรับการวิเคราะห์ทาง

เศรษฐมิติ (Online). http://www.4shared.com/account/file/29245331/57bdea2e/Eviews_manual_in_THAI.html, 28 พฤษภาคม 2552.

อังฉรา ชีวะตระกูลกิจ, สุชาดา สถาวรวงศ์, ยุวดี ไชยศิริ, สุจินต์ พงษ์ศักดิ์, อุทัยวรรณ จรุงวิภู,

สิทธิโชค ศรีเจริญ, บรรเลง ทับเที่ยง, และ สวัสดิ์ นฤรวงศ์. 2543. หลักการประกันภัย (หน่วยที่ 1-8). พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.

Emmett, J.V. and Therese M.V. 1999. **Fundamentals of Risk and Insurance**. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Hsieh, W.J. and Y. Hsing. 1994. "Test of Nonlinear Consumption Functions: The Case of Korea, Taiwan, Thailand and India." **International Economic Journal** (2): 71-81.

International Monetary Fund. 2000. **Recovery from the Asian Crisis and the Role of the IMF** (Online). <http://www.imf.org/external/np/exr/ib/2000/062300.HTM#I>, November 10, 2009.

John, M.K. 1964. **The General Theory of Employment, Interest and Money**. New York: Harcourt Brace & world.

Laurence, H. 1985. **Monetary Theory**. Singapore: McGraw-Hill.

Mark, S.D. 1998. **Introduction to Risk Management and Insurance**. New Jersey: Prentice Hall.

Rejda, G.E. 2008. **Principle of Risk Management and Insurance**. 10th ed. New Jersey: Prentice Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลที่นำมาใช้ในการประมาณค่าแบบจำลอง

ปี พ.ศ.	YC ^{1/}	YD ^{2/}	CPI ^{3/}	INT ^{4/}	PRE ^{5/}	POL ^{6/}
	ล้านบาท	ล้านบาท	ร้อยละ	ร้อยละ	บาท	กรมธรรม์
2536	1,433,088	2,056,258	69.5	7.33	6447.30	5,503,740
2537	1,531,882	2,274,171	73.2	7.56	6776.49	6,178,240
2538	1,676,664	2,612,845	77	10.10	7010.51	7,034,701
2539	1,785,155	2,841,540	81	9.44	7188.89	7,910,841
2540	1,763,134	2,975,625	84.8	9.27	7270.66	8,161,769
2541	1,590,478	3,043,451	90.8	8.83	6960.43	8,203,054
2542	1,653,220	3,056,486	92.4	4.63	8002.93	7,750,491
2543	1,741,855	3,179,750	93.2	3.29	8012.55	9,361,671
2544	1,807,919	3,265,480	94.3	2.52	9422.55	9,862,011
2545	1,909,573	3,385,022	94.7	1.96	10485.63	10,727,510
2546	2,021,966	3,691,646	94.9	1.27	10921.83	11,903,361
2547	2,156,618	4,090,863	95.3	1.00	10920.01	13,390,523
2548	2,240,964	4,457,665	96.8	1.17	10732.18	14,884,766
2549	2,343,567	4,891,655	99	2.98	10253.01	16,153,409
2550	2,405,389	5,337,531	100	1.77	10629.24	18,053,679
2551	2,461,360	5,803,102	102.3	2.12	10474.24	19,951,250

หมายเหตุ: YC คือ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค

YD คือ รายได้พึงใช้จ่าย

CPI คือ ดัชนีราคาผู้บริโภค หรือระดับราคาสินค้าทั่วไป

INT คือ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน

PRE คือ ค่าเบี้ยประกันภัย

POL คือ จำนวนกรมธรรม์ประกันภัย

ที่มา: ^{1/} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552)

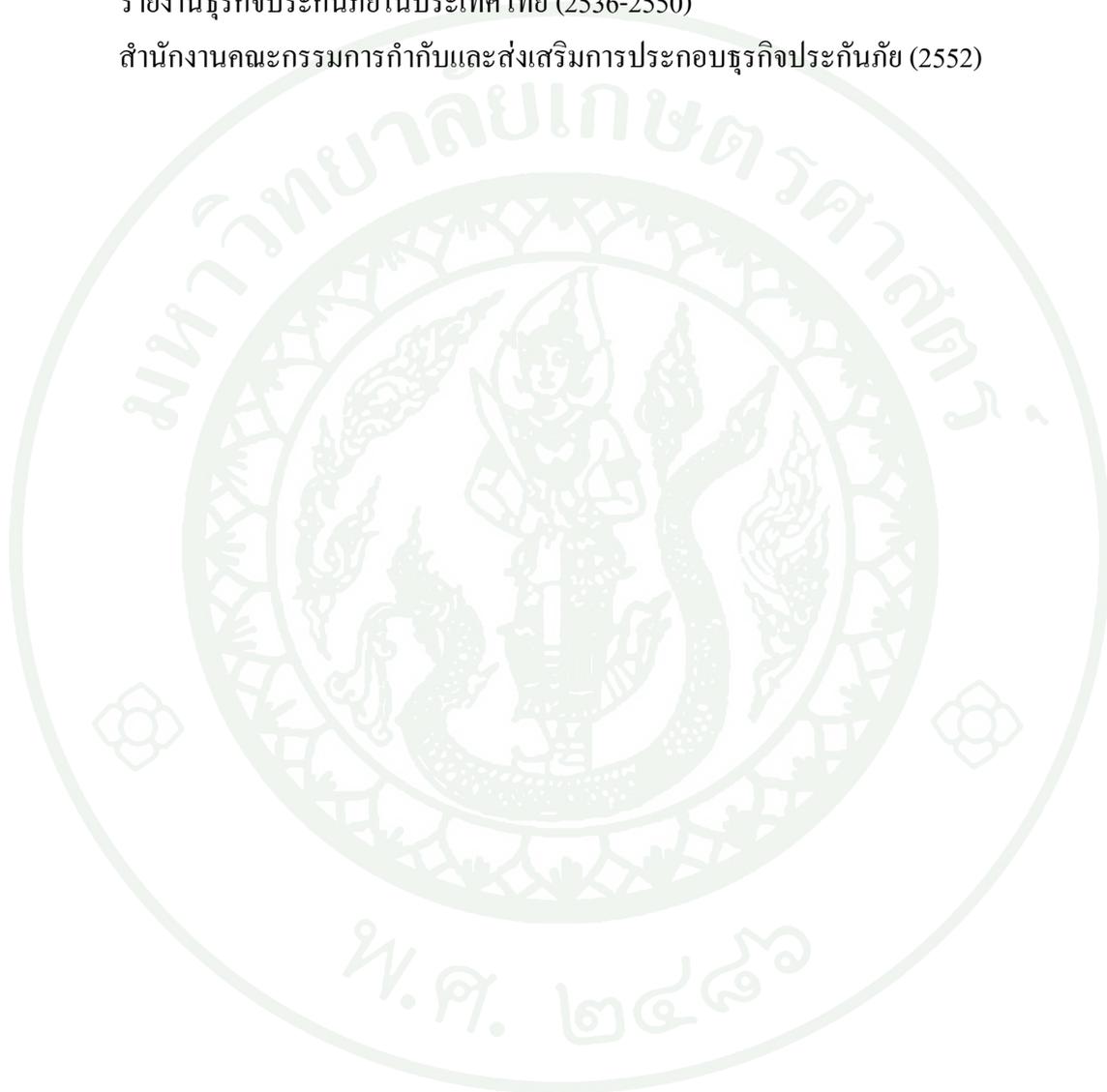
^{2/} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552)

^{3/} สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2552)

^{4/} ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552)

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

- ^{5/} รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2536-2550)
สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)
- ^{6/} รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2536-2550)
สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

ตารางผนวกที่ 2 ผลการทดสอบ Grids search ของตัวแปรค่าเบี่ยงแปรกันภัย (PRE)

Dependent Variable: PRE
 Method: Least Squares
 Date: 03/16/10 Time: 22:33
 Sample (adjusted): 2537 2551
 Included observations: 15 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	1000.819	721.2416	1.387634	0.1886
PRE(-1)	0.916164	0.081029	11.30662	0.0000
R-squared	0.907696	Mean dependent var		9004.077
Adjusted R-squared	0.900596	S.D. dependent var		1700.114
S.E. of regression	536.0182	Akaike info criterion		15.52978
Sum squared resid	3735102.	Schwarz criterion		15.62419
Log likelihood	-114.4733	F-statistic		127.8396
Durbin-Watson stat	1.693184	Prob(F-statistic)		0.000000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 3 ผลการทดสอบ Grids search ของตัวแปรจำนวนกรรมกรรมประกันภัย (POL)

Dependent Variable: POL
 Method: Least Squares
 Date: 02/24/10 Time: 23:25
 Sample (adjusted): 2537 2551
 Included observations: 15 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-288167.4	408328.3	-0.705725	0.4928
POL(-1)	1.121035	0.037235	30.10723	0.0000
R-squared	0.985861	Mean dependent var		11301818
Adjusted R-squared	0.984773	S.D. dependent var		4273670.
S.E. of regression	527353.8	Akaike info criterion		29.31270
Sum squared resid	3.62E+12	Schwarz criterion		29.40710
Log likelihood	-217.8452	F-statistic		906.4451
Durbin-Watson stat	2.127910	Prob(F-statistic)		0.000000

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 4 ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างค่าเบี่ยงแปรผัน (PRE) กับ
ค่าใช้จ่ายในการบริโภค (YC)

Pairwise Granger Causality Tests

Date: 12/23/09 Time: 23:55

Sample: 2536 2551

Lags: 1

Null Hypothesis:	Obs	F-Statistic	Probability
YC does not Granger Cause PRE	15	1.47381	0.24810
PRE does not Granger Cause YC		5.05626	0.04411

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 5 ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างจำนวนกรรมธรรม์ประกันภัย
(POL) กับค่าใช้จ่ายในการบริโภค (YC)

Pairwise Granger Causality Tests

Date: 11/24/09 Time: 20:29

Sample: 2536 2551

Lags: 1

Null Hypothesis:	Obs	F-Statistic	Probability
YC does not Granger Cause POL	15	0.32356	0.57997
POL does not Granger Cause YC		1.52893	0.23993

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 6 ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของแบบจำลองเพื่อศึกษาผลกระทบของการทำ
ประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค (แทนการทำประกันภัยส่วนบุคคล
ด้วยค่าเบี้ยประกันภัย)

Dependent Variable: LNYC
Method: Least Squares
Date: 03/16/10 Time: 22:04
Sample: 2536 2551
Included observations: 16

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	5.329220	0.591012	9.017114	0.0000
LNYD	0.576662	0.052765	10.92894	0.0000
CPI	-0.006278	0.001746	-3.596296	0.0049
INT	0.011635	0.005125	2.270380	0.0465
LNPRES	0.442594	0.094376	4.689670	0.0009
DUM	-0.022826	0.022847	-0.999098	0.3413
R-squared	0.990011	Mean dependent var	14.44802	
Adjusted R-squared	0.985016	S.D. dependent var	0.168222	
S.E. of regression	0.020592	Akaike info criterion	-4.647831	
Sum squared resid	0.004240	Schwarz criterion	-4.358111	
Log likelihood	43.18265	F-statistic	198.2108	
Durbin-Watson stat	2.062239	Prob(F-statistic)	0.000000	

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 7 ผลการทดสอบปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนด้วยวิธี Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test ของแบบจำลองเพื่อศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค (แทนการทำประกันภัยส่วนบุคคลด้วยค่าเบี้ยประกันภัย)

Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test:

F-statistic	0.092007	Prob. F(1,9)	0.768536
Obs*R-squared	0.161912	Prob. Chi-Square(1)	0.687402

Test Equation:

Dependent Variable: RESID

Method: Least Squares

Date: 03/16/10 Time: 22:44

Sample: 2536 2551

Included observations: 16

Presample missing value lagged residuals set to zero.

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-0.013608	0.621442	-0.021898	0.9830
LNYD	0.000486	0.055360	0.008781	0.9932
CPI	-9.36E-05	0.001857	-0.050440	0.9609
INT	-3.65E-05	0.005376	-0.006786	0.9947
LNPRES	0.006651	0.101377	0.065608	0.9491
DUM	0.005257	0.029572	0.177783	0.8628
RESID(-1)	-0.137808	0.454322	-0.303326	0.7685

R-squared	0.010120	Mean dependent var	-1.02E-16
Adjusted R-squared	-0.649801	S.D. dependent var	0.016813
S.E. of regression	0.021596	Akaike info criterion	-4.533002
Sum squared resid	0.004197	Schwarz criterion	-4.194995
Log likelihood	43.26402	F-statistic	0.015334
Durbin-Watson stat	1.981906	Prob(F-statistic)	0.999973

ที่มา: จากการคำนวณ

ตารางผนวกที่ 8 ผลการทดสอบปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่ด้วยวิธี White Heteroscedasticity Test ของแบบจำลองเพื่อศึกษาผลกระทบของการทำประกันภัยส่วนบุคคลที่มีต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค (แทนการทำประกันภัยส่วนบุคคลด้วยค่าเบี้ยประกันภัย)

White Heteroskedasticity Test:

F-statistic	2.301164	Prob. F(9,6)	0.161287
Obs*R-squared	12.40590	Prob. Chi-Square(9)	0.191381

Test Equation:

Dependent Variable: RESID^2

Method: Least Squares

Date: 03/16/10 Time: 22:45

Sample: 2536 2551

Included observations: 16

Collinear test regressors dropped from specification

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-0.782669	1.331986	-0.587596	0.5782
LNYD	0.104079	0.181303	0.574063	0.5868
LNYD^2	-0.003395	0.005981	-0.567712	0.5908
CPI	-0.000291	0.001110	-0.262483	0.8017
CPI^2	1.64E-06	6.34E-06	0.257929	0.8051
INT	-0.000269	0.000285	-0.943879	0.3817
INT^2	1.25E-05	2.24E-05	0.556927	0.5977
LNPRES	0.004545	0.032196	0.141168	0.8924
LNPRES^2	-0.002190	0.007415	-0.295306	0.7777
DUM	0.000237	0.000383	0.619209	0.5585

R-squared	0.775369	Mean dependent var	0.000265
Adjusted R-squared	0.438422	S.D. dependent var	0.000326
S.E. of regression	0.000245	Akaike info criterion	-13.52539
Sum squared resid	3.59E-07	Schwarz criterion	-13.04253
Log likelihood	118.2032	F-statistic	2.301164
Durbin-Watson stat	2.724667	Prob(F-statistic)	0.161287

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาคผนวก ค
วิธีการและสถิติที่ใช้ในการทดสอบ

วิธีการประมาณค่าแบบกำลังสองน้อยที่สุด

แนวความคิดของวิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยด้วยวิธีการประมาณค่าแบบกำลังสองน้อยที่สุด คือ การประมาณค่าเส้นการถดถอยที่สามารถหาได้ โดยการทำให้ผลบวกของกำลังสองของส่วนที่เบี่ยงเบนไปจากเส้นถดถอย [ค่าคลาดเคลื่อน: Error term (ส่วนใหญ่จะแทนด้วยสัญลักษณ์ e/ϵ)] ของค่าสังเกตของตัวแปรที่มีค่าน้อยที่สุด วิธีการประมาณค่าแบบกำลังสองน้อยที่สุดเป็นวิธีการประมาณค่าที่สำคัญและมักถูกหยิบยกมาใช้บ่อยครั้งในทางเศรษฐมิติ วิธีการนี้มีข้อสมมติบางประการดังนี้ (อัครพงษ์ อันทอง, 2550: 24-25)

ข้อสมมติพื้นฐานของวิธีการกำลังสองน้อยที่สุด

การใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองต้องอยู่ภายใต้ข้อสมมติพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระรวมถึงตัวคลาดเคลื่อนจะต้องเป็นแบบเส้นตรง [$y_i = \alpha + \beta x_i + \epsilon_i$]
2. ตัวแปรอิสระต้องไม่ใช่ตัวแปรสุ่ม กล่าวคือ มีค่าแน่นอน (ตัวแปรอิสระจะต้องเป็น Non-Stochastic Variable)
3. ตัวแปรอิสระต้องไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นอย่างสมบูรณ์ หรือตัวแปรอิสระไม่ควรมีความสัมพันธ์เชิงเส้นกันสูงมากเกินไป [$\text{Corr}(X_i, X_j) \neq 1$]
4. ตัวคลาดเคลื่อน (Error term) จะต้องมีการกระจายแบบปกติ โดยมีค่าเฉลี่ยเป็นศูนย์และมีค่าความแปรปรวนคงที่ [$\epsilon_i \sim N(0, \sigma^2)$, โดยที่ $E(\epsilon_i) = 0$ และ $E(\epsilon_i^2) = \sigma^2$ หรือเป็น Homoskedasticity]
5. ตัวคลาดเคลื่อนจะต้องไม่มีสหสัมพันธ์ระหว่างกันเอง หรือตัวคลาดเคลื่อนจะต้องมีการกระจายที่เป็นอิสระแก่กัน [$\text{Cov}(\epsilon_i, \epsilon_j) = E(\epsilon_i \epsilon_j) = 0$ สำหรับทุกค่าที่ $i \neq j$]

6. ตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กับตัวคลาดเคลื่อน

การตัดสินใจเลือกว่าจะนำแบบจำลองหรือสมการไหนมาใช้ จะต้องพิจารณาจากค่าสถิติในการตัดสินใจ โดยทั่วไปจะใช้ค่า R^2 , Adjusted R^2 , F-statistic, Durbin-Watson stat และ Akaike info criterion

ตารางผนวกที่ 9 ค่าสถิติที่ใช้ในการตัดสินใจจากการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

ค่าสถิติในการตัดสินใจ	เงื่อนไข
R^2	ค่ายิ่งสูงยิ่งดี เพราะ แสดงว่าตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ดี
Adjusted R^2	ควรมีค่าใกล้เคียง R^2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเพิ่มตัวแปรอิสระไม่ได้ส่งผลต่อ R^2
F-statistic	ค่า F-statistic ต้องมีค่ามากพอที่จะทำให้ค่า P-value ของ F-statistic $< \alpha$ จึงจะแสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระมีค่าแตกต่างไปจากศูนย์
Durbin-Watson stat	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาว่าแบบจำลองมีปัญหา Autocorrelation หรือไม่ โดยถ้าค่า D.W. มีค่าใกล้เคียง 2 แสดงว่าแบบจำลองที่กำลังพิจารณาไม่มีปัญหา Autocorrelation
Akaike info criterion	ค่ายิ่งต่ำ ยิ่งดี แสดงว่า ค่าคลาดเคลื่อนมีความแปรปรวนน้อย

ที่มา: อัครพงษ์ อ้นทอง (2550)

ปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (Autocorrelation)

ปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน คือ ปัญหาที่เกิดจากตัวคลาดเคลื่อน (Residual) ในเทอมปัจจุบัน มีความสัมพันธ์กับตัวคลาดเคลื่อนของเทอมก่อนหน้า ซึ่งสาเหตุมาจากหลายสาเหตุ หรือการกำหนดสมการผิดพลาด หรือเกิดจากการสร้างรูปฟังก์ชันผิด เช่น ฟังก์ชันเส้นโค้งเป็นฟังก์ชันเส้นตรง (Model Specification) หรือเกิดจากปัญหา Cob-Web Phenomenon (นงนุช อินทวิเศษ, 2552)

การเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนเป็น Correlation อย่างหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร แต่แสดงความสัมพันธ์ของค่าต่าง ๆ ของตัวแปรเดียวกัน มักพบได้บ่อยในข้อมูลประเภทอนุกรมเวลา ซึ่งทำให้ค่าคลาดเคลื่อนในเวลา t และ $t-1$ มีความสัมพันธ์กัน

การเกิดสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนมักเกิดขึ้นกับข้อมูลอนุกรมเวลาที่เรียกว่า Serial Correlation ซึ่งต่างจากปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ (Heteroscedasticity) ซึ่งมักจะเกิดกับข้อมูลที่เป็นภาคตัดขวาง (Cross-Section Data) อย่างไรก็ตาม การเกิดสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนอาจเกิดได้กับข้อมูลภาคตัดขวางด้วยเช่นกัน ซึ่งเรียกว่า Spatial Correlation

ในข้อสมมติของคลาสสิกในเรื่องกำลังสองน้อยที่สุดนั้น ข้อกำหนดประการหนึ่งคือ ตัวคลาดเคลื่อนต้องไม่มีความสัมพันธ์กันในเวลาที่ต่างกันหรือ

$$E(u_i, u_j) \neq 0 \text{ เมื่อ } i \neq j$$

ผลกระทบของปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (ถวิล นิลใบ, 2552)

1. ตัวประมาณค่า โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดยังคงเป็น Unbiased
2. ความแปรปรวน (Variance) ของค่าพารามิเตอร์ที่คำนวณได้จากวิธีกำลังสองน้อยที่สุด จะไม่มีค่าต่ำสุด ซึ่งทำให้ตัวประมาณค่าของพารามิเตอร์โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ไม่มีคุณสมบัติ เป็น Efficiency
3. ความแปรปรวนของตัวประมาณค่าจะมีค่าต่ำกว่าที่เป็นจริง (Underestimate)
4. ค่าพยากรณ์ของตัวแบบที่คำนวณได้จากวิธีกำลังสองน้อยที่สุด จะไม่มีประสิทธิภาพ (Inefficiency) กล่าวคือ จะมีค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์สูง

การทดสอบปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนด้วยวิธี Durbin-Watson test

สมมติฐาน $H_0 : r = 0$ ไม่เกิดปัญหา Autocorrelation

$H_a : r \neq 0$ เกิดปัญหา Autocorrelation

ตัวสถิติที่ใช้ทดสอบ Durbin-d โดยที่ $d = \frac{\sum_{t=2}^n (e_t - e_{t-1})^2}{\sum_{t=1}^n e_t^2}$ หรือ $d \sim 2(1 - \hat{\rho})$

$$\hat{\rho} = \frac{\sum_{t=2}^n e_t e_{t-1}}{\sum_{t=1}^n e_t^2}$$

ฉะนั้น d จึงมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 4

r = -1	Perfect Negative Correlation	d = 4
r = 0	No Autocorrelation	d = 2
r = +1	Perfect Positive Correlation	d = 0

Durbin-Watson ได้สร้างการแจกแจงของค่าสถิติ d ให้อยู่ระหว่าง d_L กับ d_U และสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางผนวกที่ 10 สรุปผลการทดสอบค่า Durbin-Watson

ถ้า	สมมติฐานหลัก (Null hypothesis)	การตัดสินใจ	ผล
$0 < d < d_L$	No Positive Autocorrelation	Reject	Auto
$d_L < d < d_U$	No Positive Autocorrelation	ไม่สามารถสรุปได้	-
$4 - d_L < d < 4$	No Negative Autocorrelation	Reject	Auto
$4 - d_U < d < 4 - d_L$	No Negative Autocorrelation	ไม่สามารถสรุปได้	-
$d_U < d < 4 - d_L$	No Positive or Negative Autocorrelation	Accept	No Auto

ที่มา: นงนุช อินทวิเศษ (2552)

ในการทดสอบปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนด้วยค่าสถิติ d ของ Durbin-Watson นี้จะมีเงื่อนไขดังนี้

1. แบบจำลองสมการถดถอยต้องมีเทอมของ intercept รวมอยู่ด้วย
2. ตัวแปรอิสระต้องมีลักษณะ Nonstochastic
3. ตัวรบกวน $U_t = ru_{t-1} + v_t$ โดย $-1 \leq r \leq 1$ เรียก r ว่าเป็น Coefficient of Autocorrelation กลไกการหาค่านี้อ้างอิงกันในชื่อ Markov first-order Autoregressive หรือ first-order Autoregressive ที่ใช้กันว่า AR(1) เพราะสมการตัวคลาดเคลื่อนนี้มีความสัมพันธ์กับตัวมันเองในอีกช่วงเวลาหนึ่ง (lag 1 time)

4. สมการถดถอยต้องไม่มี lag ของตัวแปรตาม ดังนี้ $Y_t = b_1 + b_2X_2 + b_3Y_{t-1} + u_t$ นั่นคือ ต้องไม่มีรูปแบบเป็น Autoregressive Model

ยกตัวอย่างเช่น ค่า Durbin-Watson ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 1.745298 ซึ่งเมื่อเปิดตารางสถิติ Durbin-Watson ที่ $n = 16$ (n คือ จำนวนตัวอย่าง) และ $k = 4$ (k คือ จำนวนตัวแปรอิสระ) พบว่า $d_L = 0.615$ ส่วน $d_U = 2.157$ ค่า Durbin-Watson ที่คำนวณได้มีค่าตกอยู่ในช่วง d_L และ d_U ซึ่งเป็นช่วง

No Positive Autocorrelation ทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนหรือไม่ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว จะใช้วิธีการทดสอบด้วยวิธีอื่นแทน โดยในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้วิธีการทดสอบด้วยวิธี Serial Correlation LM Test หรือ Breusch-Godfrey LM Test

การทดสอบปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนด้วยวิธี Serial Correlation LM Test หรือ Breusch-Godfrey LM Test

วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการทดสอบว่า ผลการประมาณค่าสมการพฤติกรรมที่ต้องการศึกษา เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนขึ้นหรือไม่ ซึ่งจะทำการทดสอบว่าค่า Residual มีลักษณะเป็น Autoregressive [AR(p)] หรือ Moving Average [MA(p)] โดยที่ p คือลำดับที่ของ Lag โดยในกรณีที่มีแบบจำลอง (ชาคร ประพรหม, 2549 อ้างถึง นงนุช อินทวิเศษ)

$$Y_t = \beta_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 \dots\dots\dots (1)$$

ถ้ากำหนดให้ $p = 2$ จะทำให้สมการที่จะถูกนำไปใช้ในการทดสอบ คือ

$$Y_t = \beta_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 \mu_{t-1} + \beta_4 \mu_{t-2} \dots\dots\dots (2)$$

สมมติฐานของการทดสอบ

$$H_0 : \beta_3 = \beta_4 = 0$$

H_a : มีค่า β อย่างน้อยหนึ่งตัวที่มีค่าไม่เท่ากับ 0

ค่าสถิติในการทดสอบ

ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบจะประกอบด้วย F-statistic ที่ใช้ทดสอบ Joint Significance ของตัวแปร Lagged of Square Residuals ทั้งหมดและ Obs*R-Squared Statistic โดยค่าสถิติที่ได้จะมีการกระจายแบบ Chi-square

ปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (Heteroscedasticity)

สมมติฐานของ Homoscedasticity

สมมติฐานนี้ หมายความว่า ความแปรปรวนของตัวรบกวน (Disturbance Term: u_i) จะมีค่าคงที่ ณ ทุก ๆ ค่าสังเกต กรณีที่ค่าความแปรปรวนไม่คงที่ เรียกกรณีนี้ว่า Heteroscedasticity (ถวิล นิลใบ, 2552)

ผลกระทบของการเกิดปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่

การคำนวณหาค่าพารามิเตอร์โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ในกรณีที่เกิดปัญหาเรื่องความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่นั้น จะให้ผลการคำนวณดังนี้

1. ไม่สามารถใช้สูตรที่นำค่าความแปรปรวน (Variance) ของค่า Parameters ไปใช้ในการทดสอบสมมติฐาน หรือหาช่วงความเชื่อมั่น เนื่องจากค่าความแปรปรวนจะไม่มีค่าต่ำสุด ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่เราพิจารณาแบบสมการถดถอยอย่างง่าย

$$Y_i = a + bX_i + e_i \text{ และกำหนดให้ } \text{Var}(u_i) = \sigma^2$$

ตัวคำนวณของ b ภายใต้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด ในกรณีนี้จะไม่แตกต่างกับกรณีที่กำหนดให้ค่าความแปรปรวนของตัวรบกวนมีค่าคงที่ คือ

$$b = \frac{\sum x_i y_i}{\sum x_i^2} \text{ โดยที่ } x_i = X_i - \bar{X}, y_i = Y_i - \bar{Y}$$

ค่ารบกวนของ b ในกรณีเกิดปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่จะได้ค่า

$$\text{Var}(\hat{b}) = \frac{\sum x_i^2 \sigma_i^2}{(\sum x_i^2)^2} \text{ ซึ่งแตกต่างจากกรณี Homoscedasticity ซึ่งได้ค่า } \text{Var}(\hat{b}) = \frac{\sigma^2}{\sum x_i^2}$$

2. จากผลที่ได้ในข้อ 1 ตัวคำนวณของค่าพารามิเตอร์ที่ได้โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด แม้จะมีคุณสมบัติเป็น Unbiased แต่ตัวคำนวณจะไม่มีคุณสมบัติเป็น Efficiency

3. เนื่องจากค่าตัวรบกวนของค่าพารามิเตอร์ที่ได้จากวิธีกำลังสองน้อยที่สุด สำหรับกรณีที่เกิดปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่นั้น มีค่าสูงมากเกินไป จึงทำให้การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test หรือ F-test ไม่น่าเชื่อถือ (เช่น ค่า t จะมีค่าต่ำเกินไป)

4. ค่าพยากรณ์ของ Y จะไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากค่าตัวรบกวนของ Parameters สูง ซึ่งเห็นได้จากการเปรียบเทียบความแปรปรวนของค่าพารามิเตอร์ที่คำนวณได้จากทั้งสองกรณี ดังที่แสดงในข้อ 1

สาเหตุของการเกิดปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่ มีสาเหตุหลักที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. การกำหนดตัวแบบที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะตัวแปรอิสระบางตัว ทำให้ค่าตัวรบกวนอาจมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระที่ถูกละเลยตัวนั้น

2. ข้อมูลประเภทภาคตัดขวาง ข้อมูลประเภทนี้ค่าความแปรปรวนของตัวรบกวนที่เกิดขึ้นในแต่ละค่าสังเกตอาจไม่คงที่ มีโอกาสมากเมื่อเทียบกับกรณีข้อมูลเป็นแบบอนุกรมเวลา ทั้งนี้เพราะค่าสังเกตของข้อมูลประเภทภาคตัดขวางจะมีความแตกต่างกันตามขนาดหรือลำดับ แต่ข้อมูลอนุกรมเวลาจะไม่มี ความแตกต่างในประเด็นนี้ ตัวอย่างเช่น ในการคำนวณหาฟังก์ชันการออม $S_t = a + bY_t + u_t$ ในกรณีที่เก็บข้อมูลจากครอบครัวที่มีรายได้ต่าง ๆ กัน ในช่วงเวลาหนึ่ง มักจะพบว่า ครอบครัวที่มีรายได้สูงจะมีการผันแปรทางด้านการออมมากกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ เพราะครอบครัวที่มีรายได้สูงเมื่อมีการผันแปรทางด้านรายได้จะมีการปรับเปลี่ยนการออมค่อนข้างมาก ทั้งนี้เพื่อพยายามรักษาระดับการบริโภคให้คงเดิม เช่น ถ้ารายได้ลดมักจะไม่ลดการบริโภค หากแต่จะลดการออมลง แต่สำหรับครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ เมื่อรายได้ลด มักจะลดการบริโภค

การตรวจสอบสมมติฐาน Homoscedasticity

การตรวจสอบมีทั้งวิธี Informal Methods เป็นวิธีที่นำค่าตัวรบกวนที่คำนวณได้จากสมการถดถอยมากำหนดจุดกราฟกับตัวแปรตาม แล้วสังเกตดูว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบหรือไม่ ถ้ามีแสดงว่าเกิดปัญหาเรื่องความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่ และวิธี

Formal Methods ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้เครื่องมือทางสถิติช่วย ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงวิธีการแบบ Formal Methods ด้วยวิธี White Heteroscedasticity Test

การทดสอบปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่ ด้วยวิธี White Heteroscedasticity Test

วิธีกรนี้ใช้ทดสอบว่าค่าคลาดเคลื่อนของสมการถดถอยมีปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่หรือไม่ โดยมีสมมติฐานดังนี้

H_0 : Homoscedasticity

H_1 : Heteroscedasticity

จากสมการถดถอย

$$Y_t = b_1 + b_2X_{1t} + b_3X_{2t} + e_t \quad \dots\dots\dots(1)$$

นำค่าคลาดเคลื่อนที่ได้มาทดสอบสมการถดถอยอีกครั้งเป็น

$$e_t^2 = a_1 + a_2X_{1t} + a_3X_{2t} + a_4X_{1t}^2 + a_5X_{2t}^2 + a_6X_{1t}X_{2t} + v_t \quad \dots\dots\dots(2)$$

ดังนั้น สมมติฐานหลักอาจเขียนอีกอย่างเป็น

$$H_0 = a_1 = a_2 = a_3 = a_4 = a_5 = a_6 = 0$$

สถิติที่ใช้ทดสอบมี 2 ตัว คือ

1. F-stat ใช้ทดสอบว่าตัวแปรทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0 หรือไม่
2. White's Test Stat หรือ $Obs \cdot R^2$ กำหนดจากจำนวน Observation คูณด้วย R^2 ของสมการที่ (2) โดยค่านี้มีการกระจายเป็น Chi-square (χ^2) มี Degree of Freedom = จำนวนสัมประสิทธิ์ที่อยู่

ในสมการ ไม่รวมค่าคงที่ นั่นคือ $nR^2 \sim \chi^2$ จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก เมื่อค่า χ^2 ที่คำนวณได้มากกว่า เขตวิกฤติ หรือกล่าวได้ว่าเกิดปัญหาความแปรปรวนของตัวคลาดเคลื่อนไม่คงที่

ปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปร (Multicollinearity)

ปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปร คือปัญหาที่ตัวแปรอิสระ (X_j) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงต่อกัน ซึ่งจะส่งผลให้การประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดมีปัญหา กล่าวคือ แม้ว่าจะสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองได้ และสัมประสิทธิ์ดังกล่าวยังคงมีคุณสมบัติเป็นไปตามสมมติฐานของแบบจำลองมาตรฐานทุกประการ กล่าวคือยังคงเป็น Best Linear Unbiased Estimator แต่สัมประสิทธิ์ดังกล่าวจะมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) สูง ทำให้ค่า t-statistic มีค่าน้อย นำไปสู่การสรุปว่าตัวสัมประสิทธิ์ที่ได้มาไม่มีนัยสำคัญ (กฤติกา จัตุรัสวัฒนากุล, 2545 อ้างถึง วรวิทย์ พงษ์พิทักษ์, 2541)

สำหรับปัญหาดังกล่าว เกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการ เช่น

1. ตัวแปรอิสระบางตัวอาจจะมี Time Trend คล้าย ๆ กัน
2. ตัวแปรอิสระตัวหนึ่งอาจเป็น Lagged Variable ของตัวแปรอิสระอีกตัวหนึ่ง และมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน

จากสาเหตุของปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปรจะเห็นได้ว่า แบบจำลองทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่มักประสบปัญหาดังกล่าว เนื่องจากข้อมูลทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่มักจะมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงต่อกันในระดับสูง ซึ่งวิธีการพิจารณาปัญหาดังกล่าวในปัจจุบันยังไม่มีวิธีการตรวจสอบที่แน่นอนตายตัว มีแต่เพียงหลักการที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ดังนี้

1. พิจารณาจากค่า Coefficient of Determination (R^2), ค่า F-statistic แล้วพบว่า ค่า R^2 มีค่าสูง และค่า F-statistic ของแบบจำลองมีนัยสำคัญ แต่เมื่อพิจารณาค่า t-statistic ของสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวแล้ว พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานสูง

2. พิจารณาจากค่า Coefficient of Determination (R^2) ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันแล้ว พบว่ามีค่า R^2 ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันสูง

3. พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเป็นคู่ ๆ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจำนวนหนึ่งมีค่าสูง เช่นเกินกว่า 0.80 ก็มีโอกาที่จะเกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปรอย่างรุนแรง (แต่กรณีนี้เป็นเพียง Sufficient Condition เท่านั้น ไม่ใช่ Necessary Condition กล่าวคือ กรณีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าต่ำ เช่นต่ำกว่า 0.50 ก็สามารถเกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปรได้เช่นกัน)

สำหรับวิธีการแก้ปัญหภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปรนั้น มีหลายวิธี เช่น

1. การเพิ่มจำนวนข้อมูลหรือค่าสังเกต เพื่อช่วยลดความเข้มข้นของปัญหา Multicollinearity เนื่องจากในบางครั้งปัญหาดังกล่าวอาจจะเป็นเพียงลักษณะของตัวอย่าง (Sample Feature) ไม่ใช่ลักษณะของประชากร (Population Feature)

2. การลดหรือตัดตัวแปรอิสระบางตัวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าว และไม่ค่อยมีความสำคัญมากนัก อย่างไรก็ตาม การกระทำดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหา Specification Error

3. ใช้ข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากแบบจำลอง

4. แปลงตัวแปรอิสระให้อยู่ในรูปอื่น เช่น รูปของ First Difference Equation เพื่อลดความเข้มข้นของปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปร อย่างไรก็ตามการแก้ไขด้วยวิธีดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนตามมา

5. ในบางกรณี แม้จะทราบว่าเกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปรในแบบจำลอง แต่ก็ไม่สามารถทำอะไรกับข้อมูลได้ เช่น ในเรื่องของฟังก์ชันการผลิตที่มีปัจจัยการผลิต 2 ชนิด คือ แรงงานกับทุน แม้ว่าปัจจัยการผลิตทั้งสองจะมีความสัมพันธ์ต่อกัน แต่ก็ไม่สามารถที่จะตัดตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งออกจากแบบจำลองได้ เพราะทั้งคู่มีอิทธิพลสำคัญในการกำหนดระดับของผลผลิต

จะเห็นได้ว่า ปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปรไม่ได้หมายความว่าต้องมีปัญหาดังกล่าวหรือไม่ แต่อยู่ที่ขนาดหรือความรุนแรงของปัญหาดังกล่าวมากกว่า ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้พยายามลด

ขนาดหรือความรุนแรงของปัญหาดังกล่าวให้เหลือน้อยที่สุด โดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรอิสระตามวิธีการวิเคราะห์ของ Frich (Frich-Confluence Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการคัดเลือกตัวแปรอิสระไว้ในแบบจำลอง โดยไม่ละทิ้งตัวแปรที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์สมการถดถอย โดยพิจารณาจากค่า Coefficient of Determination (R^2) และพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรจากเครื่องหมายบวกและลบหน้าสัมประสิทธิ์ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ประมวลผลสมการถดถอยของตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระทีละตัว จากนั้นพิจารณาว่าตัวแปรอิสระตัวใดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้มากที่สุด โดยพิจารณาจากค่า R^2 สูงสุดให้เป็นค่าเริ่มต้น

ขั้นที่ 2 เพิ่มตัวแปรอิสระเข้าไปในแบบจำลองทีละตัว โดยเรียงตัวที่มีค่า R^2 จากมากไปน้อย

ขั้นที่ 3 ถ้าตัวแปรอิสระที่เพิ่มเข้าไปในแบบจำลองทำให้ค่า R^2 สูงขึ้นและไม่ทำให้สัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระผิดไปจากทฤษฎี ก็ให้คงตัวแปรอิสระนั้นไว้ในแบบจำลอง

ขั้นที่ 4 ถ้าตัวแปรอิสระที่เพิ่มเข้าไปในแบบจำลอง ไม่ทำให้ค่า R^2 สูงขึ้น และ/หรือทำให้สัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระผิดไปจากทฤษฎี ก็ให้ตัดตัวแปรอิสระนั้นออกไปจากแบบจำลอง

การทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Granger's Causality)

Granger (1969) ได้กำหนดคำจำกัดความของ Causality ที่สามารถใช้ในการทดสอบหรือใช้ได้ทางปฏิบัติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ถนอมสุข สุขอาณารักษ์, 2549 อ้างถึง Granger, 1969)

“...X Granger cause of Y if present Y can be predicted with better accuracy by using past values of X rather than by not doing so, other information being identical...”

กำหนดให้ตัวแปร X_t และ Y_t เป็น Stationary Time Series หมายถึง เป็นอนุกรมเวลาที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลง นั่นคือ ค่าความคลาดเคลื่อน (μ) และความแปรปรวน (σ^2) คงที่

1. $\bar{X}_t$ และ $\bar{Y}_t$ เป็นข้อมูลในอดีตของ X_t และ Y_t
2. $\bar{X}_t^*$ และ $\bar{Y}_t^*$ เป็นข้อมูลในปัจจุบันของ X_t และ Y_t
3. $\sigma^2(X_t|Z)$ เป็นความแปรปรวนที่น้อยที่สุด (Minimum Predictive Error Variance) ของ X_t เมื่อกำหนดให้ Z อาจเป็นข้อมูลที่กล่าวถึงในข้อ 1 หรือ 2

Granger จะเลือกวิธีการคำนวณที่จะทำให้ได้ค่าความแปรปรวนหรือค่าความคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์น้อยที่สุด หรือเรียกว่า ใช้หลักความสามารถในการพยากรณ์ (Predictability) เป็นตัวกำหนด Causality ระหว่างตัวแปร

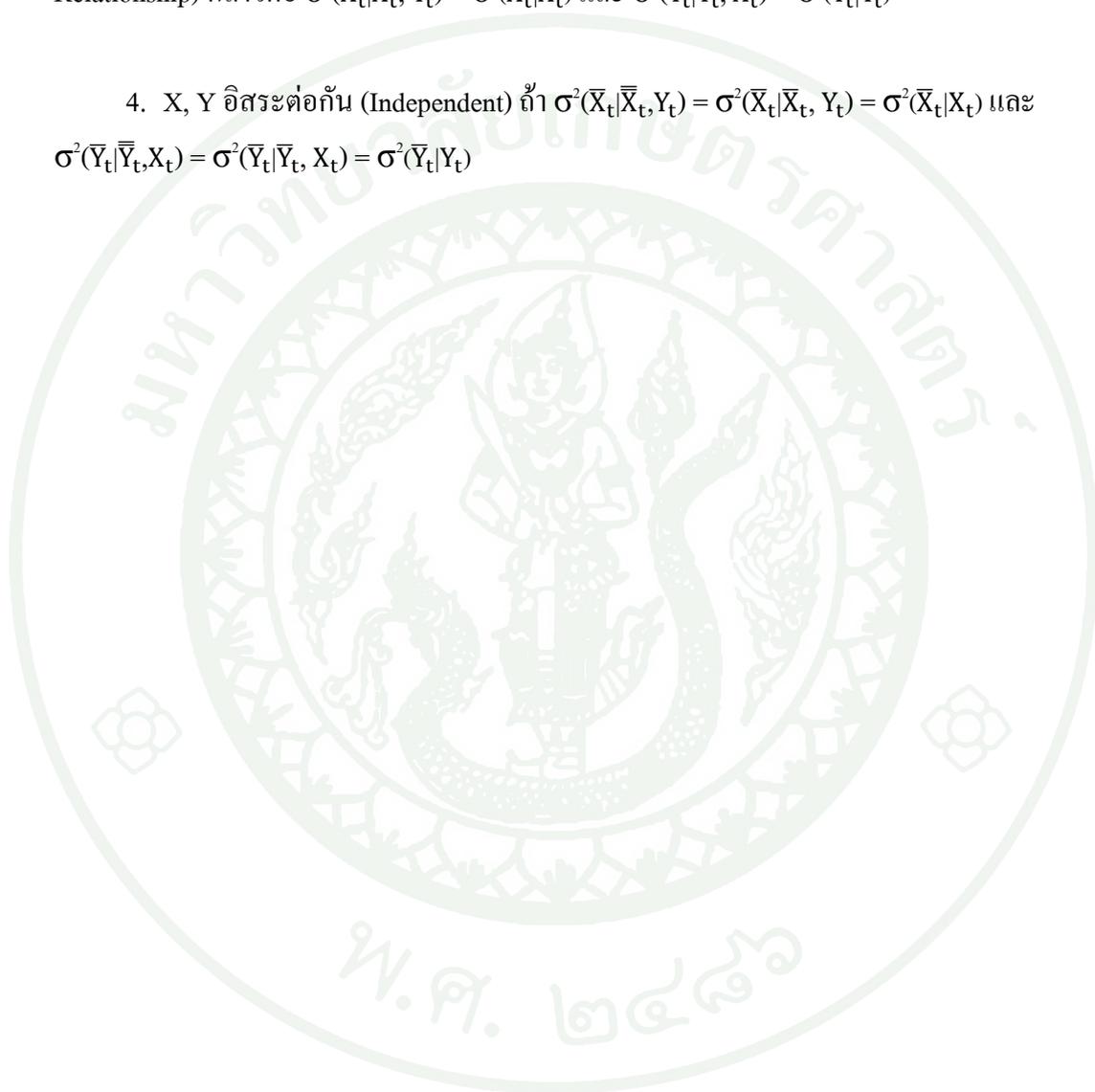
รูปแบบของ Causality ที่อาจเกิดขึ้น มีดังนี้

1. Y มีอิทธิพล (Cause) ต่อ X ถ้า $\sigma^2(X_t|\bar{X}_t, \bar{Y}_t) < \sigma^2(X_t|\bar{X}_t)$ กล่าวคือ การเพิ่มข้อมูลในอดีตของ Y ในสมการถดถอย X จะทำให้ความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ลดลง
2. Y มีอิทธิพลต่อ X ในเวลานั้น (Instantaneously) ถ้า $\sigma^2(X_t|\bar{X}_t, \bar{Y}_t^*) < \sigma^2(X_t|\bar{X}_t, \bar{Y}_t)$ กล่าวคือ การเพิ่มข้อมูลในปัจจุบันของ Y จะทำให้สามารถพยากรณ์ค่า X ได้ดีกว่า

คำจำกัดความทั้ง 2 ข้อย่างต้นสามารถใช้ในการเปลี่ยนการอธิบาย โดยให้ X มีอิทธิพลต่อ Y ได้ กล่าวคือ

3. X มีอิทธิพลต่อ Y ขณะที่ Y มีอิทธิพลต่อ X เป็นความสัมพันธ์สะท้อนกลับ (Feedback Relationship) กล่าวคือ $\sigma^2(\bar{X}_t|\bar{X}_t, Y_t) < \sigma^2(\bar{X}_t|X_t)$ และ $\sigma^2(\bar{Y}_t|\bar{Y}_t, X_t) < \sigma^2(\bar{Y}_t|Y_t)$

4. X, Y อิสระต่อกัน (Independent) ถ้า $\sigma^2(\bar{X}_t|\bar{X}_t, Y_t) = \sigma^2(\bar{X}_t|\bar{X}_t, Y_t) = \sigma^2(\bar{X}_t|X_t)$ และ $\sigma^2(\bar{Y}_t|\bar{Y}_t, X_t) = \sigma^2(\bar{Y}_t|\bar{Y}_t, X_t) = \sigma^2(\bar{Y}_t|Y_t)$

ตารางผนวกที่ 11 ทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจบริษัทประกันชีวิต ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2551

ลำดับ	ชื่อบริษัท	เงินทุนจดทะเบียน
1	บริษัท กรุงเทพประกันชีวิต จำกัด	1,220,000,000 บาท
2	บริษัท กรุงเทพ-แอกซ่า ประกันชีวิต จำกัด	1,355,000,000 บาท
3	บริษัท บางกอก สหประกันชีวิต จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ทีพีไอ ประกันชีวิต จำกัด)	500,000,000 บาท
4	บริษัท มิลเลียไลฟ์ อินชัวร์นส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (ชื่อเดิม : บริษัท ไทยเจริญประกันชีวิต จำกัด (มหาชน))	1,769,565,220 บาท
5	บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด	500,000,000 บาท
6	บริษัท ฟินันซ่าประกันชีวิต จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท เนชั่นไวด์ประกันชีวิต จำกัด)	2,200,000,000 บาท
7	บริษัท ไทยพาณิชย์นิวยอร์กไลฟ์ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) (ชื่อเดิม : บริษัท ไทยพาณิชย์ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน))	800,000,000 บาท
8	บริษัท ไทยคาร์ดิฟ ประกันชีวิต จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ซีจียู ประกันชีวิต (ไทย) จำกัด)	800,000,000 บาท
9	บริษัท ไทยริประกันชีวิตจำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ไทยรับประกันภัยต่อ จำกัด (มหาชน))	500,000,000 บาท
10	บริษัท ไทยสมุทรประกันชีวิตจำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ไทยสมุทรพาณิชย์ประกันภัย จำกัด)	2,360,000,000 บาท
11	บริษัท ธนชาติประกันชีวิต จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ธนชาติซูริกประกันชีวิต จำกัด)	500,000,000 บาท
12	บริษัท อูรุธา อลิอันซ์ ซี.พี. ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) (ชื่อเดิม : บริษัท ประกันชีวิตศรีอูรุธา ซีเอ็มจี จำกัด (มหาชน))	4,000,000,000 บาท
13	บริษัท เจนเนอราลี่ ประกันชีวิต (ไทยแลนด์) จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท พรภัทรประกันชีวิต จำกัด)	1,000,000,000 บาท
14	บริษัท พรูเด็นเชียล ทีเอสไลฟ์ ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) (ชื่อเดิม : บริษัท ไทยเศรษฐกิจประกันชีวิต จำกัด)	3,261,938,230 บาท
15	บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด	100,000,000 บาท
16	บริษัท เอช ไลฟ์ แอสชัวร์นซ์ จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท วอลด์สตรีทประกันชีวิต จำกัด)	890,250,000 บาท
17	บริษัท ประกันชีวิตนครหลวงไทย จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท แมกซ์ประกันชีวิต จำกัด)	700,000,000 บาท
18	บริษัท สยามซัมซุง ประกันชีวิต จำกัด	500,000,000 บาท

ตารางผนวกที่ 11 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อบริษัท	เงินทุนจดทะเบียน
19	บริษัท สยามประกันชีวิต จำกัด	213,000,000 บาท
20	บริษัท สหประกันชีวิต จำกัด	500,000,000 บาท
21	บริษัท อเมริกันอินเตอร์แนชชั่นแนล แอสซัวร์ันส์ จำกัด สาขาประเทศไทย	U.S. \$ 30,000,000
22	บริษัท อากเนย์ประกันชีวิต จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท อากเนย์ประกันภัย จำกัด)	2,200,000,000 บาท
23	บริษัท แมนูไลฟ์ ประกันชีวิต (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (ชื่อเดิม : อินเตอร์ไลฟ์ จอห์นแฮนคอค ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน))	750,000,000 บาท
24	บริษัท แอดวานซ์ไลฟ์ แอสซัวร์ันส์ จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท แอ็ควานซ์ เอ็มแอลซี แอสซัวร์ันส์ จำกัด)	770,000,000 บาท
25	บริษัท ไอเอ็นจี ประกันชีวิต จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ไอเอ็นจี เอ็ทน่า โอสดสภาพประกันชีวิต จำกัด)	4,580,500,000 บาท

ที่มา: รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2550)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

ตารางผนวกที่ 12 ทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจบริษัทประกันวินาศภัย ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2551

ลำดับ	ชื่อบริษัท	เงินทุนจดทะเบียน
1	บริษัท กลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จำกัด	100,000,000 บาท
2	บริษัท กมลประกันภัยจำกัด (มหาชน) (ชื่อเดิม : บริษัท กมลสุโกศลประกันภัย จำกัด)	200,000,000 บาท
3	บริษัท กรุงเทพประกันภัย จำกัด (มหาชน)	507,000,000 บาท
4	บริษัท กรุงไทยพานิชประกันภัย จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ร.ส.พ.ประกันภัย จำกัด)	110,000,000 บาท
5	บริษัท คิวบีอีประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท เจเนอรัล คิวบีอี ประกันภัย จำกัด)	60,000,000 บาท
6	บริษัท จริฎุประกันภัย จำกัด (มหาชน)	60,000,000 บาท
7	บริษัท เจ้าพระยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)	300,000,000 บาท
8	บริษัท ชัยบ่ประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท น่านฟ้าประกันภัย จำกัด)	60,000,000 บาท
9	บริษัท ไชน่าอินชัวร์นซ์ (ไทย) จำกัด	60,000,000 บาท
10	บริษัท เอ็ม เอส ไอ จี ประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท อวิว่า ประกันภัย (ไทย) จำกัด) (ชื่อเดิม : บริษัท ซีจียู ประกันภัย (ไทย) จำกัด)	142,666,200 บาท
11	บริษัท ทิพยประกันภัย จำกัด (มหาชน)	300,000,000 บาท
12	บริษัท เทเวศประกันภัย จำกัด (มหาชน)	120,000,000 บาท
13	บริษัท สมโพธิ์ เจแปน ประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ไทย-ซาซึดา ประกันภัยจำกัด)	300,000,000 บาท
14	บริษัท ชิกน่า ประกันภัย จำกัด (มหาชน) (ชื่อเดิม : บริษัท ไทยเจริญประกันภัย จำกัด (มหาชน))	619,051,000 บาท
15	บริษัท บีที ประกันภัย จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ไทยธนกิจประกันภัย จำกัด)	300,000,000 บาท
16	บริษัท ไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน)	200,000,000 บาท
17	บริษัท ไทยพัฒนาประกันภัย จำกัด	150,000,000 บาท
18	บริษัท ฟอลคอนประกันภัย จำกัด (มหาชน) (ชื่อเดิม : บริษัท ไทยพาณิชย์ประกันภัย จำกัด (มหาชน))	100,000,000 บาท
19	บริษัท ไทยรับประกันภัยต่อ จำกัด (มหาชน)	1,187,764,000 บาท

ตารางผนวกที่ 12 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อบริษัท	เงินทุนจดทะเบียน
20	บริษัท ไทยศรีประกันภัย จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ไทยศรีธุรกิจประกันภัย จำกัด)	440,000,000 บาท
21	บริษัท ไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด (มหาชน)	310,394,080 บาท
22	บริษัท ธนชาติประกันภัย จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ธนชาติประกันภัย จำกัด)	740,000,000 บาท
23	บริษัท ฟีนิกซ์ ประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ธนวัฒน์ประกันภัย จำกัด)	495,000,000 บาท
24	บริษัท นวกิจประกันภัย จำกัด (มหาชน)	300,000,000 บาท
25	บริษัท แอลเอ็มจี ประกันภัย จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท นารายณ์สากลประกันภัย จำกัด)	2,398,200,000 บาท
26	บริษัท นำสินประกันภัย จำกัด (มหาชน)	200,000,000 บาท
27	บริษัท บางกอกสหประกันภัย จำกัด (มหาชน)	200,000,000 บาท
28	บริษัท ประกันคุ้มภัย จำกัด (มหาชน)	337,351,370 บาท
29	บริษัท ประกันภัยไทยวิวัฒน์ จำกัด (มหาชน)	151,500,000 บาท
30	บริษัท ประกันภัยศรีเมือง จำกัด	20,000,000 บาท
31	บริษัท เจนเนอราลี่ ประกันภัย (ไทยแลนด์) จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท พรภัทรประกันภัย จำกัด)	600,000,000 บาท
32	บริษัท พระนครธนบุรีประกันภัย จำกัด	100,000,000 บาท
33	บริษัท ธนสินประกันภัย จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท พัชรประกันภัย จำกัด)	405,000,000 บาท
34	บริษัท พุทธธรรมประกันภัย จำกัด	300,000,000 บาท
35	บริษัท ไพนูลย์ประกันภัย จำกัด	300,000,000 บาท
36	บริษัท เอ ไอ จี ประกันวินาศภัย (ประเทศไทย) จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ไผ่ศาลประกันภัย จำกัด)	10,000,000 บาท
37	บริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) (เกิดจากการควบบริษัทระหว่าง บริษัท ภัทรประกันภัย จำกัด (มหาชน) กับ บริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ.2551)	590,000,000 บาท
38	บริษัท มิตรแท้ประกันภัย จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท ไทยประสิทธิประกันภัย จำกัด)	1,418,425,000 บาท

ตารางผนวกที่ 12 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อบริษัท	เงินทุนจดทะเบียน
39	บริษัท ไอเอจี ประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท โรยัลแอนด์ซันอัลลายแอนซ์ประกันภัย จำกัด)	60,000,000 บาท
40	บริษัท ลิเบอร์ตีประกันภัย จำกัด	750,000,000 บาท
41	บริษัท ไอโออี กรุงเทพ ประกันภัย จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท วิธสินประกันภัย จำกัด)	15,000,000 บาท
42	บริษัท วิริยะประกันภัย จำกัด	2,000,000,000 บาท
43	บริษัท ศรีอยุธยาประกันภัย จำกัด (มหาชน)	500,000,000 บาท
44	บริษัท ส่งเสริมประกันภัย จำกัด	525,000,000 บาท
45	บริษัท สยามชีวิตประกันภัย จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท สยามชีวิตอินชัวร์รันส์ จำกัด)	40,000,000 บาท
46	บริษัท สหนิรภัยประกันภัย จำกัด	20,000,000 บาท
47	บริษัท สหมงคลประกันภัย จำกัด	250,000,000 บาท
48	บริษัท สหพัฒนาประกันภัย จำกัด	10,000,000 บาท
49	บริษัท สัมพันธ์ประกันภัย จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท พิพัทธ์ประกันภัย จำกัด)	1,200,000,000 บาท
50	บริษัท ไทยพาณิชย์สามัคคีประกันภัย จำกัด (มหาชน) (ชื่อเดิม : บริษัท สามัคคีประกันภัย จำกัด (มหาชน))	462,000,000 บาท
51	บริษัท สินทรัพย์ประกันภัย จำกัด	500,000,000 บาท
52	บริษัท สิ้นมั่นคงประกันภัย จำกัด (มหาชน)	200,000,000 บาท
53	บริษัท อลิอันซ์ ซี.พี. ประกันภัย จำกัด	300,000,000 บาท
54	บริษัท อากเนย์ประกันภัย จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท อากเนย์ประกันภัย (2000) จำกัด)	500,000,000 บาท
55	บริษัท อินทรประกันภัย จำกัด (มหาชน) (ชื่อเดิม : บริษัท อินเตอร์ไลฟ์ประกันภัย จำกัด)	100,000,000 บาท
56	บริษัท คอมไบด์ อินชัวร์รันส์ (ไทยแลนด์) จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท เอ็กซ์เปอร์ตประกันภัย จำกัด)	433,000,000 บาท
57	บริษัท เอเชียประกันภัย 1950 จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท เอเชียสากลประกันภัย จำกัด)	199,000,000 บาท
58	บริษัท ภูเก็ต ประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท เอเชียไคนามิคประกันภัย จำกัด)	950,000,000 บาท

ตารางผนวกที่ 12 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อบริษัท	เงินทุนจดทะเบียน
59	บริษัท เอรಾವังประกันภัย จำกัด	315,000,000 บาท
60	บริษัท แอควาประกันภัย จำกัด (มหาชน) (ชื่อเดิม : บริษัท วิงโดมประกันภัย จำกัด (มหาชน))	352,642,100 บาท
61	บริษัท เอ.พี.เอฟ.อินเตอร์เนชั่นแนล อินชัวร์รันส์ (ชื่อเดิม : บริษัท แอ็ดวานซ์ อินชัวร์รันส์ จำกัด)	527,000,000 บาท
62	บริษัท โอสทสภาพประกันภัย จำกัด	300,000,000 บาท
63	บริษัท นิวอินเดียแอสชัวร์รันส์ จำกัด สาขาประเทศไทย	3,000,000,000 รูปี
64	บริษัท นิวแฮมพ์เชอร์อินชัวร์รันส์ สาขาประเทศไทย	U.S. \$ 5,325,065
65	บริษัท มิตซูฮิ สุมิโตโม อินชัวร์รันส์ จำกัด สาขาประเทศไทย (ชื่อเดิม : บริษัท มิตซูฮิมารีนแอนด์ไฟร์อินชัวร์รันส์ จำกัด)	128,476,371,245 เยน
66	บริษัท อเมริกันอินเตอร์เนชันแนล แอสชัวร์รันส์ จำกัด (ประกันวินาศภัย) สาขาประเทศไทย (ชื่อเดิม : บริษัท อเมริกันอินเตอร์เนชันแนล แอสชัวร์รันส์ จำกัด)	U.S. \$ 30,000,000
67	บริษัท เอช ไอเอ็นเอ โอเวอร์ซีส์ อินชัวร์รันส์ จำกัด สาขาประเทศไทย (ชื่อเดิม : บริษัท เอช อินชัวร์รันส์ จำกัด)	U.S. \$ 35,000,000
68	บริษัท กรุงเทพประกันสุขภาพ จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท วานิชประกันภัยสุขภาพและเบ็ดเตล็ด จำกัด)	105,000,000 บาท
69	บริษัท ไทยประกันสุขภาพ จำกัด	100,000,000 บาท
70	บริษัท บุปผาประกันสุขภาพ (ประเทศไทย) จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท บลูคروشประกันสุขภาพจำกัด)	20,000,000 บาท
71	บริษัท ศูนย์สุขภาพประเทศไทย จำกัด	100,000,000 บาท
72	บริษัท เอเพ็กซ์ประกันสุขภาพ จำกัด (ชื่อเดิม : บริษัท การแพทย์และสุขภาพประเทศไทย จำกัด)	215,000,000 บาท

หมายเหตุ: บริษัท ไทยรับประกันภัยต่อ จำกัด (มหาชน) ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2542 ให้แยกธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัยออกจากกัน ตามเงื่อนไขภายใต้พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.2535 และได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตภายใต้ชื่อใหม่คือ บริษัท ไทยริประกันชีวิต จำกัด ลงวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2543

ตารางผนวกที่ 12 (ต่อ)

ที่มา: รายงานธุรกิจประกันภัยในประเทศไทย (2550)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (2552)

ดัชนีวิกฤติค่าเงิน

วิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความเสียหายโดยรวมต่อระบบเศรษฐกิจ ทำให้นักเศรษฐศาสตร์หลายท่านพยายามหาเครื่องมือหรือที่เรียกว่า ดัชนีวิกฤติ เพื่อชี้วัดเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ ว่าได้เข้าสู่ช่วงวิกฤติแล้วหรือยัง โดยวิกฤติที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศอาจมาจากสาเหตุที่เหมือนหรือแตกต่างกัน ดังนั้นในการนิยามว่าเป็นวิกฤติใดมักจะนิยามจากสาเหตุที่ก่อให้เกิดวิกฤตินั้น ๆ เช่น ประเทศที่มีภาคการธนาคารที่อ่อนแอจะนำไปสู่วิกฤติภาคการธนาคาร (Banking Crisis) หรือถ้าดุลบัญชีเดินสะพัดที่ขาดดุลอย่างต่อเนื่องนำไปสู่วิกฤติดุลบัญชีเดินสะพัด (Current Account Crisis) หรือการที่ค่าเงินมีความผันผวนอย่างรุนแรงนำมาซึ่งวิกฤติค่าเงิน (Currency Crisis) เป็นต้น ดังนั้นวิกฤติที่เกิดขึ้นในประเทศหนึ่ง อาจเกิดจากวิกฤติหลาย ๆ ประเภทในเวลาเดียวกันได้ เช่นที่เรียกว่า Twin Crisis หรืออาจเกิดจากวิกฤติประเภทเดียวกันก็ได้ และโดยส่วนใหญ่แล้วประเทศที่เกิดวิกฤติมักจะมีคามผันผวนของค่าเงินของประเทศนั้น ๆ ให้เห็น เนื่องจากระบบอัตราแลกเปลี่ยนมีความอ่อนไหวต่อระบบเศรษฐกิจค่อนข้างมาก โดยในการศึกษานี้จะศึกษาเฉพาะวิกฤติค่าเงิน (Currency Crisis)

แนวคิดที่สำคัญในการวัดวิกฤติค่าเงินประกอบด้วย 3 แนวคิดใหญ่ ๆ ได้แก่ แนวคิด Currency Crash Index, แนวคิด Speculative Pressure Index และแนวคิด Capital-flows Reversal Index ซึ่งแต่ละแนวคิดต่างก็มีวิธีการวัดและนิยามที่แตกต่างกันไป

ตารางผนวกที่ 13 สรุปนิยามของวิกฤติค่าเงิน

ดัชนีวิกฤติ	นิยามการเกิดวิกฤติ
1. Currency Crash Index	วัดการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงิน
2. Speculative Pressure Index	วัดการเปลี่ยนแปลงของการถ่วงน้ำหนักของอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงินและเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ และ/หรือ อัตราดอกเบี้ย
3. Capital-flows Reversal Index	วัดการเพิ่มขึ้น/ลดลง ของเงินทุนภาคเอกชนสุทธิ

ที่มา: (กุลภัลยา พระยาราช, 2546 อ้างถึง Nitithanprapas, 2000)

สำหรับวิกฤติค่าเงินในการศึกษาคั้งนี้ จะใช้การคำนวณดัชนีวิกฤติค่าเงินแบบ Speculative Pressure Index ซึ่งได้นำเอาอัตราแลกเปลี่ยนมาใช้ในการพิจารณาพร้อมกับตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ อัตราดอกเบี้ยและเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ เนื่องจากแนวคิดนี้เชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเพียงอย่างเดียวไม่สามารถสรุปได้อย่างชัดเจนว่าประเทศนั้น ๆ เกิดวิกฤติเศรษฐกิจหรือไม่ เช่น ในกรณีที่ประเทศเกิดวิกฤติเศรษฐกิจแต่อัตราแลกเปลี่ยนไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรุนแรงเพราะมีการนำเงินทุนสำรองระหว่างประเทศมาใช้เพื่อปกป้องค่าเงินของประเทศของตน หรือการใช้นโยบายการเงิน โดยการขึ้นอัตราดอกเบี้ยเพื่อชะลอการไหลออกของเงินทุนและเพื่อรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าแนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดแรกคือ Currency Crash Index ที่คำนึงถึงเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีการคิดให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยนำเอาค่าความแปรปรวนของตัวแปรที่ใช้เป็นดัชนีวิกฤติมาเป็นตัวถ่วงน้ำหนักเพื่อให้น้ำหนักกับดัชนีวิกฤติ

การให้น้ำหนักตามความแปรปรวนนั้นมาจากแนวคิดที่ว่าแต่ละประเทศมีนโยบายในการดำเนินเศรษฐกิจแตกต่างกันออกไป บางประเทศคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงค่าเงินของตนอย่างมาก ทำให้ประเทศเหล่านั้นนำเอาเงินทุนสำรองระหว่างประเทศมาใช้เป็นเครื่องมือหลักเพื่อรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนของตน เงินทุนสำรองระหว่างประเทศจะมีการเปลี่ยนแปลงและผันผวนอยู่เสมอ ขณะที่อัตราแลกเปลี่ยนมีการเคลื่อนไหวน้อยมากหรือไม่เปลี่ยนแปลงเลย ในการให้น้ำหนักกับตัวแปรในกรณีนี้จะให้น้ำหนักมากกับอัตราแลกเปลี่ยนและน้ำหนักน้อยกับกับเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ เนื่องจากเมื่อเกิดสถานการณ์ความผันผวนทางเศรษฐกิจที่มีความรุนแรงผิดปกติที่เรียกว่า “วิกฤติค่าเงิน” จะมีผลกระทบให้ตัวแปรที่ผันผวนน้อยเกิดการเปลี่ยนแปลง จากตัวอย่างนี้อธิบายได้ว่าในช่วงก่อนเข้าสู่วิกฤติ ประเทศเหล่านี้ได้นำเอาเงินทุนสำรองระหว่างประเทศมาใช้ในการรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนของตนแต่ไม่สามารถทำได้จึงทำให้ค่าเงินต้องเปลี่ยนแปลงไปในที่สุด และถ้าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกินระดับ Threshold ที่กำหนด ประเทศดังกล่าวจะถือได้ว่าเกิดวิกฤติค่าเงิน ซึ่งถ้าเราให้น้ำหนักน้อยกับตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนเราจะไม่สามารถวัดได้เลยว่าประเทศเข้าสู่วิกฤติ ในทางตรงข้าม ในบางประเทศที่ปล่อยให้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวขึ้นลงได้อย่างเสรีประเทศเหล่านั้นจะไม่นำเอาเงินทุนสำรองระหว่างประเทศเข้าไปแทรกแซงเพื่อรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนของตน อัตราแลกเปลี่ยนจึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ขณะที่เงินทุนสำรองระหว่างประเทศจะมีความผันผวนน้อยมาก ในการให้น้ำหนักกับตัวแปรในกรณีนี้เราจะให้น้ำหนักมากกับเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ เนื่องจากเมื่อเกิดวิกฤติค่าเงินประเทศเหล่านี้จะประสบกับความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนอย่างรุนแรงในระดับเกินกว่าที่จะสามารถรับได้ จึงเป็นเหตุผลให้ต้องนำเอาเงินทุนสำรองระหว่างประเทศมาใช้เพื่อชะลอความผันผวนของค่าเงิน เงินทุนสำรอง

ระหว่างประเทศจึงมีความผันผวนจากที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน และถ้าความผันผวนเกินกว่าระดับ Threshold ที่กำหนดก็จะถือได้ว่าประเทศดังกล่าวเข้าสู่วิกฤติค่าเงิน นอกจากนี้ในช่วงเวลาที่จะนำมาหาค่าความแปรปรวนเพื่อนำไปคำนวณหาน้ำหนักของตัวแปรในค่าดัชนีวิกฤติ จะใช้ช่วงเวลาที่ถือเป็นช่วงเวลาพฤติกรรมปกติของรัฐบาลในการดำเนินนโยบาย กล่าวคือ ในบางประเทศที่รัฐบาลเน้นการรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยน เงินทุนสำรองระหว่างประเทศจะถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อรักษาอัตราแลกเปลี่ยนไว้ ขณะที่ประเทศที่รัฐบาลเน้นการรักษาระดับเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนจะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อรักษาอัตราแลกเปลี่ยนเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ จากเหตุผลดังกล่าวในการให้น้ำหนักกับตัวแปรจึงใช้ช่วงเวลาที่ถือเป็นช่วงเวลาที่รัฐบาลเน้นการดำเนินนโยบายไม่ว่าจะเป็นการรักษาอัตราแลกเปลี่ยนหรือเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ ภายใต้สภาวะปกติ

ในแนวคิดนี้มีงานศึกษาของ Eichengreen, Rose and Wyplosz (1994) ซึ่งเป็นต้นแบบของการคำนวณค่าดัชนีวิกฤติโดยถ่วงน้ำหนักให้แก่การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน, เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ และอัตราดอกเบี้ย ด้วยค่าความแปรปรวนของตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปรเอง ซึ่งได้แนวคิดมาจากงานศึกษาของ Girton and Roper (1977) ที่หาความสัมพันธ์ของดัชนีอัตราแลกเปลี่ยนกับตัวแปรมหภาคอื่นๆ สามารถเขียนสูตรถ่วงน้ำหนักของดัชนีวิกฤติของ Speculative Pressure Index ได้ ดังนี้

$$CRIIND = \left[\frac{\sigma_e^2 + \sigma_r^2 + \sigma_i^2}{\sigma_e^2} \right] E - \left[\frac{\sigma_e^2 + \sigma_r^2 + \sigma_i^2}{\sigma_r^2} \right] R + \left[\frac{\sigma_e^2 + \sigma_r^2 + \sigma_i^2}{\sigma_i^2} \right] I$$

โดยกำหนดให้

- CRIIND = ดัชนีวิกฤติ (Speculative Pressure Index)
- E = การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นตัวเงิน
- R = การเปลี่ยนแปลงของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ
- I = การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย
- σ_e^2 = ความแปรปรวนของการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน
- σ_r^2 = ความแปรปรวนของการเปลี่ยนแปลงของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ
- σ_i^2 = ความแปรปรวนของการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย

ต่อมาได้มีงานวิจัยอีกหลายงานที่ได้นำแนวคิดของ Eichengreen, Rose and Wyplosz ไปพัฒนาต่อโดยไม่นำเอาอัตราดอกเบี้ยเข้ามาร่วมพิจารณา เนื่องจากเหตุผลที่ว่าแต่ละประเทศไม่สามารถนำเอาอัตราดอกเบี้ยมาเปรียบเทียบกันได้ ดังนั้นค่าของดัชนีวิกฤติ (Crisis Index) จึงมีเฉพาะส่วนที่ถ่วงน้ำหนักของอัตราแลกเปลี่ยนและเงินทุนสำรองระหว่างประเทศเท่านั้น

ตามสมการข้างต้นจึงสามารถจัดในรูปอย่างง่าย ได้ดังนี้

$$CRIIND = \left[\frac{\sigma_e^2 + \sigma_r^2}{\sigma_e^2} \right] E - \left[\frac{\sigma_e^2 + \sigma_r^2}{\sigma_r^2} \right] R \quad \text{หรือ}$$

$$CRIIND = E - \left(\frac{\sigma_e^2}{\sigma_r^2} \right)$$

ในส่วนของระดับ Threshold ที่กำหนดว่าดัชนีวิกฤติจะต้องผ่านระดับใดจึงจะเกิดวิกฤติ ในแต่ละงานวิจัยจะมีการกำหนดที่แตกต่างกันไปตามเหตุผลของแต่ละงาน สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ กำหนดให้เกิด “วิกฤติ” เมื่อค่าดัชนีวิกฤติที่คำนวณได้มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยบวกด้วย 1 เท่าของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนี และ “ไม่เกิดวิกฤติ” เมื่อเป็นอย่างอื่น (นภคกุล บุรณะชนิง และ วรางคณา อิมอุคม, 2545) ดังนี้

$$CRIIND_t > \mu_{CRIIND} + \sigma_{CRIIND} \quad \text{เกิดวิกฤติ}$$

$$CRIIND_t \leq \mu_{CRIIND} + \sigma_{CRIIND} \quad \text{ไม่เกิดวิกฤติ}$$

โดยกำหนดให้

$$CRIIND_t = \text{ดัชนีวิกฤติ ณ ปีที่ } t$$

$$\mu_{CRIIND} = \text{ค่าเฉลี่ยของดัชนีวิกฤติ}$$

$$\sigma_{CRIIND} = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของดัชนีวิกฤติ}$$

ตารางผนวกที่ 14 การคำนวณดัชนีวิกฤติค่าเงิน ในช่วงปี พ.ศ.2536-2551

ปี พ.ศ.	อัตราแลกเปลี่ยน		เงินทุนสำรองระหว่างประเทศ		CRIIND	ผล
	มูลค่า	Δ	มูลค่า	Δ		
2536	25.32	-0.00316	3,914.00	0.41550	-0.00316	ไม่เกิด
2537	25.15	-0.00671	4,175.00	0.06668	-0.00671	ไม่เกิด
2538	24.92	-0.00933	7,236.00	0.73317	-0.00933	ไม่เกิด
2539	25.34	0.01721	(2,169.00)	-1.29975	0.01721	ไม่เกิด
2540	31.37	0.237852	(10,649.00)	3.90964	0.23785	เกิด
2541	41.37	0.318721	1,734.00	-1.16283	0.31872	เกิด
2542	37.84	-0.08534	4,584.00	1.64360	-0.08534	ไม่เกิด
2543	40.16	0.061352	(1,617.00)	-1.35275	0.06135	ไม่เกิด
2544	44.48	0.107437	1,317.00	-1.81447	0.10744	ไม่เกิด
2545	43.00	-0.03312	4,234.00	2.21488	-0.03312	ไม่เกิด
2546	41.53	-0.03427	143.00	-0.96623	-0.03427	ไม่เกิด
2547	40.27	-0.03035	5,735.00	39.10490	-0.03038	ไม่เกิด
2548	40.27	-5E-06	5,422.30	-0.05452	-0.00000	ไม่เกิด
2549	37.93	-0.05814	12,741.60	1.34985	-0.05814	ไม่เกิด
2550	34.56	-0.08872	17,102.20	0.34223	-0.08872	ไม่เกิด
2551	33.36	-0.03474	24,693.30	0.44387	-0.03474	ไม่เกิด
μ	35.43		4,912.28		0.02242	
σ	7.00		8125.39		0.11219	
σ^2	48.98		66021919.05			
$\mu + 1\sigma$					0.13461	

ที่มา: จากการคำนวณ

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวกอบกาญจน์ ปั้นพงษ์
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 22 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	ปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

